Người đàn ông giàu có nhất thành babylon

GEORGE S.CLASON

Lời mở đầu:

Một cuốn sách xuất hiện vào năm 1920 có giúp ích gì cho những nhà kinh doanh và những vấn đề tài chính của họ ngày nay? "Người giàu có nhất thành Babylon" là một cuốn sách hấp dẫn, giới thiệu về cách tiết kiệm, buôn bán và làm giàu của người dân cổ xưa thành Babylon.

Những phương cách làm giàu này vẫn còn giá trị hữu ích đối với giới kinh doanh, buôn bán ngày nay. Bằng cách lồng ghép vào trong những câu chuyện lý thú, tác giả đã đề cập đến các nội dung cơ bản, sâu sắc và bổ ích về tài chính. Đây là một món quà đầy ý nghĩa cho những ai đã và đang bước vào thế giới kinh doanh, hoặc cho nhiều người đang còn hoang mang, do dự trong cách sử dụng tiền bạc. Ngoài ra, cuốn sách này cũng sẽ là những bài học thú vị, mới lạ cho bất kỳ ai, ngay cả đối với một nhà đầu tư tài chính giàu kinh nghiệm nhất trên thế giới."

Phần 1 : Người đàn ông ham vàng

Bansir - người đóng xe ngựa ở thành Babylon - đang hết sức chán nản. Ngồi trên bức tường thấp bao quanh ngôi nhà của mình, Bansir đưa mắt buồn bã nhìn ngôi nhà và cái xưởng làm việc trống rỗng của mình, trong đó chỉ còn chỏng chơ mấy thanh gỗ và một chiếc xe ngựa đang đóng dang dở.

Vợ của anh thỉnh thoảng lại xuất hiện ở cánh cửa, ánh mắt ngập ngừng nhìn về phía anh, như thầm nhắc nhở rằng bao bột mì trong nhà đã hết, anh cần phải đóng xong chiếc xe, gò lại cho kỹ, chạm khắc đâu vào đó rồi đánh bóng, quét sơn và phủ da lên những vành bánh xe để giao cho khách, nhằm kiếm một ít tiền mua bột mì.

Thế nhưng, thân hình rắn chắc và vạm vỡ của Bansir vẫn cứ ngồi bất động. Đầu óc anh đang cố đấu tranh một cách nhẫn nại với một vấn đề mà anh chưa tìm ra lời giải đáp. Mặt trời của miền nhiệt đới tại thung lũng vùng Euphrate tỏa hơi nóng hừng hực như đang trút lửa xuống đầu anh một cách không thương tiếc. Những giọt mồ hôi tươm ra trên trán rồi thản nhiên nhỏ giọt xuống, tan biến vào khoảng ngực để trần của anh.

Xa xa ngoài kia là bức tường cao chót vót bao quanh lâu đài của nhà vua. Cạnh đó là ngôi tháp Đền Chuông đồ sộ được phủ sơn trắng toát. Bầu trời trong xanh của một ngày nắng đẹp như càng làm nổi rõ hai thái cực của cảnh vật nơi này. Một bên gồm những tòa lâu đài nguy nga tráng lệ của vương gia, còn một bên là những ngôi nhà tầm thường sơ sài nhếch nhác của người dân. Cuộc sống ở thành Babylon vốn là như thế - luôn có sự xen lẫn giữa cái nguy nga và cái tồi tàn; giữa sự giàu sang, xa hoa và sự nghèo khổ, khốn cùng. Giữa vòng tường thành bao bọc từ bao đời nay, những điều này cùng song song tồn tại từ năm này sang năm khác, từ đời này sang đời khác.

Ngoài đường phố, những chiếc xe ngựa của người giàu có đang náo nhiệt đi dạo, chen lẫn với đông đảo khách bộ hành chân mang dép và người ăn xin đi chân trần lấm lem bụi đất. Bỗng từ xa, một đoàn người đông đúc xuất hiện. Họ xếp thành hàng chỉnh tề, mỗi hàng ngang năm người và nối nhau thành một hàng dài trên đường dưới cái nắng chói chang. Đó là những nô

lệ của nhà vua. Họ đang trên đường đi lấy nước để tưới cho khu vườn treo độc đáo và lộng lẫy của quốc vương. Không chỉ những người nghèo, mà ngay cả người giàu có cũng phải nép sát vào hai bên đường để nhường lối cho đoàn người nô lệ này.

Mải chìm đắm trong những suy nghĩ nặng nề của mình, Bansir hầu như không để ý đến mọi thứ xung quanh cho đến khi những âm thanh êm dịu của tiếng đàn lia vang lên bên cạnh mình. Anh quay lại và thấy gương mặt tươi cười của Kobbi, người bạn thân nhất của anh và cũng là một nhạc sĩ tài hoa nổi tiếng về sự nghèo túng.

- Cầu cho các thần thánh luôn hết lòng phù hộ anh, anh bạn thương mến ơi. - Kobbi mở đầu bằng một câu chào thật trang trọng - Vâng! Cầu cho cái túi của anh luôn căng phồng và anh được bận rộn nhiều hơn trong xưởng làm việc. Do đó, anh sẽ không tiếc gì nếu trích ra hai đồng bạc nhỏ nhoi để cho tôi mượn. Và tôi hứa rằng sau bữa tiệc tối nay của những con người quý phái, tôi sẽ trả lại ngay cho anh. Anh có thể hoàn toàn yên tâm về lời hứa của tôi!

- Tôi chẳng có nổi hai đồng bạc nào để cho anh mượn, dù anh là người bạn thân nhất của tôi. - Bansir đáp lại một cách u sầu. - Anh biết đấy, nếu tôi có hai đồng bạc, thì đó chính là tất cả gia tài của tôi - là toàn bộ tài sản của cả gia đình tôi. Và chắc là không ai có thể cho mượn tất cả tài sản của họ, ngay cả đối với người bạn thân nhất của mình.

- Cái gì? - Kobbi hết sức ngạc nhiên kêu lên. - Anh không có một đồng một cắc nào trong túi ư! Vì thế anh ngồi trên tường thành như một bức tượng vậy sao? Tại sao anh không đóng cho xong chiếc xe ngựa kia đi? Không có tiền thì làm sao anh có thể nuôi sống cả gia đình? Không thể kéo dài tình trạng này được, anh bạn thân của tôi ơi. Sức lực dồi dào của anh để đâu rồi? Điều gì đã làm anh chán chường như vậy? Phải chăng các thần thánh đã làm cho tâm trạng của anh bị rối lên?

- Chắc hẳn các thần thánh đã hại tôi rồi. - Bansir thừa nhận. - Chuyện bắt đầu từ một giấc mơ. Một giấc mơ lạ lùng mà trong đó tôi tưởng mình là người giàu có. Thắt lưng của tôi đeo lủng lẳng một cái túi to, nặng trĩu vì những đồng tiền vàng. Tôi đã tha hồ cho tiền những kẻ ăn xin; đi sắm những đồ trang sức đắt tiền cho vợ tôi và mua những thứ mà tôi hằng mơ ước. Tôi cảm thấy tương lai của mình và gia đình thật yên ổn vì trong nhà có đầy tiền vàng dự trữ trong các rương, hòm… Tôi không còn là người bạn thân làm lụng vất vả của anh nữa. Mà anh cũng không thể hình dung được người vợ của tôi trong giấc mơ đó đâu: mặt mày cô ấy không còn nhăn nhó suốt ngày như lâu nay, mà trái lại, cô ấy lúc nào cũng tươi cười rạng rỡ tràn đầy hạnh phúc và ngoan hiền như những ngày đầu chúng tôi mới cưới nhau vậy. Tôi vô cùng sung sướng với cuộc sống trong giấc mơ đó!

- Quả là một giấc mộng tuyệt vời. - Kobbi nhận xét. - Nhưng tại sao những cảm giác thú vị như thế lại khiến anh trở thành một bức tượng buồn so và ngồi bần thần như vậy?

- Còn tại sao nữa! Đó là vì khi tôi tỉnh mộng và nhớ ra cái túi của mình đang lép xẹp, thì cảm giác bất mãn chợt ùa đến vây bọc lấy tôi. Anh bạn thân ơi, anh có thể cùng tôi nói chuyện về vấn đề này không? Khi còn nhỏ, chúng ta đã từng cùng nhau tới các thầy tư tế để học sự khôn ngoan. Lúc bước vào tuổi thanh niên cho đến tận bây giờ, chúng ta đã cùng chia sẻ những đắng cay, ngọt bùi với nhau và vẫn luôn giữ được tình bạn thân thiết. Thế mà nhìn lại, đắng cay của chúng ta lại nhiều hơn hẳn ngọt bùi. Ôi chao! Những người khách viễn du vẫn thường nói là chúng ta đang sống trong một vương quốc giàu có nhất trên thế gian, nhưng tiếc thay, cả hai chúng ta không nằm trong số những người giàu có. Đã hơn nửa cuộc đời làm lụng vất vả và khổ nhọc, chính anh - người bạn thân mến nhất của tôi - vẫn chỉ có cái túi rỗng không và đã lên tiếng

mượn tôi hai đồng bạc nhỏ nhoi. Còn tôi, tôi đã trả lời với anh như thế nào nhỉ? Tôi thú nhận với anh rằng cái túi của tôi cũng lép xẹp chẳng khác gì anh! Nguyên nhân của tình trạng thảm hại này là gì nhỉ? Tại sao chúng ta không biết cách làm ra nhiều vàng bạc, hoặc ít nhất là đủ để chúng ta ăn và mặc?

- Còn để cho con cái của chúng ta sinh sống nữa chứ? - Bansir nói tiếp. - Chẳng lẽ chúng cũng nối gót sự nghèo khổ của cha chúng sao? Chúng cần có nhiều tiền để sống tốt hơn. Rồi đến đời cháu của chúng ta nữa… Tất cả chúng phải cam chịu cuộc sống nghèo khó ngay giữa những kho vàng của thành Babylon này ư? Chẳng lẽ chúng ta cam tâm để con cháu của mình sống bằng những bữa ăn chỉ có sữa dê chua và các thức ăn tồi tàn hay sao?

- Không bao giờ! Nhưng tôi lấy làm ngạc nhiên là với tình bằng hữu gắn bó bao năm nay, có bao giờ anh nói với tôi về những điều này đâu, Bansir? - Kobbi kinh ngạc hỏi lại.

- Trong suốt bao năm qua, tôi chưa hề suy nghĩ về điều này. Cứ từ sáng sớm đến tối mịt, tôi chỉ biết đầu tắt mặt tối đóng những chiếc xe ngựa sang trọng cho những người giàu có và nhẫn nại chờ đợi, mong ngóng trời đất ngó tới công khó nhọc của mình để một ngày nào đó cho tôi được giàu có như họ. Nhưng chưa bao giờ thần thánh cho tôi thỏa nguyện cả. Tôi muốn trở thành một người giàu có! Tôi muốn có đất đai, gia súc, quần áo sang trọng và tiền rủng rỉnh đầy túi. Tôi đã cố gắng phấn đấu để đạt những điều này với tất cả sức lực từ đôi bàn tay cũng như mọi khả năng khôn ngoan của đầu óc. Nhưng cho đến bây giờ, cả tôi và anh vẫn không thoát khỏi đói nghèo, cái túi của chúng ta vẫn luôn luôn xẹp lép. Chúng ta phải làm gì bây giờ? Tại sao chúng ta không thể chia sẻ sự may mắn, sự giàu có với những người đang sở hữu nhiều vàng bạc nhỉ?

- Ước gì tôi có thể trả lời được câu hỏi của anh! - Kobbi đáp lại. - Cuộc sống của tôi có hơn gì anh đâu. Số tiền tôi kiếm được nhờ cây đàn lia này cũng nhanh chóng bay đi hết. Tôi phải thường tính toán các khoản chi tiêu sao cho gia đình tôi không bị đói. Không biết bao giờ tôi mới đạt được ước mơ có được một cây đàn lia lớn hơn để có thể gảy nên những khúc nhạc mà tôi ao ước. Với một nhạc cụ như thế, tiếng nhạc của tôi sẽ tinh tế hơn nhiều, hơn cả lần tôi gảy đàn phục vụ nhà vua.

- Một cây đàn lia như thế chẳng mấy chốc anh sẽ có được thôi. Không một ai ở thành Babylon này có tài làm cho những giai điệu trở nên ngọt ngào hơn anh. - Bansir nói.

- Nhưng làm thế nào anh chắc chắn tôi sẽ có được một cây đàn như thế, vì hai chúng ta hiện đang nghèo khổ không khác gì những nô lệ của nhà vua? - Kobbi hỏi.

Vừa lúc đó, trong không trung chợt có tiếng chuông vẳng lại. Bansir mỉm cười nói với bạn:

- Hãy lắng nghe tiếng chuông! Họ đến đấy.

Bansir đưa tay chỉ vào dòng người mang nước, mình để trần, mồ hôi nhễ nhại đang lê bước một cách nặng nhọc từ dòng sông phía xa kia lên con đường chật hẹp. Trên lưng mỗi người là một túi da dê đựng đầy nước.

- Người kia có vóc dáng đẹp đấy chứ? Người dẫn đầu cả đoàn đó! - Kobbi chỉ vào người không mang vác gì cả, tay cầm chuông đi trước đoàn người, thỉnh thoảng lại gióng lên âm thanh cảnh báo khách bộ hành dẹp lối cho đoàn nô lệ đi qua.

- Trong đoàn hầu như ai cũng như thế cả. - Bansir trầm ngâm lên tiếng. - Họ cũng đẹp đẽ, mạnh khỏe như chúng ta. Kìa! Những người có tóc hoe vàng đến từ phương Bắc; những người

da đen hay cười đến từ phương Nam; và cả những người da nâu nữa. Tất cả họ đều đi vác nước tưới cho những khu vườn của nhà vua. Họ lặp đi lặp lại công việc này từ ngày này sang ngày khác, từ năm này qua năm khác. Đối với họ, cuộc sống không có niềm hy vọng. Họ chỉ có những ổ rơm để ngủ và những hạt cơm cứng như đá để ăn. Thật đáng thương thay cho những con người sống kiếp đọa đày đó, Kobbi ạ!

- Tôi cũng thấy họ thật đáng thương. Anh đã nhắc cho tôi nhớ là tình cảnh của chúng ta vẫn còn tốt đẹp hơn họ rất nhiều. Chúng ta là những con người tự do mà! - Kobbi hưởng ứng.

- Đó là sự thật, Kobbi à! Cho dù cuộc sống của chúng ta chưa được như ý, nhưng chúng ta không hề muốn năm này sang năm khác phải sống những chuỗi ngày như kiếp nô lệ. Hãy làm việc, làm việc và làm việc thôi! Chúng ta hãy bắt đầu làm việc ngay bây giờ đi.

- Nhưng chúng ta không biết cách người khác làm ra vàng như thế nào để bắt chước làm theo? - Kobbi thắc mắc hỏi.

- Có lẽ họ có một bí quyết nào đó mà chúng ta chưa biết được. Chúng ta nên tìm hỏi những người tài giỏi về điều ấy. - Bansir đáp lời.

- Ngay vào ngày hôm nay chứ? - Kobbi gợi ý. - Tôi vừa trông thấy ông bạn già Arkad của chúng ta đi trên chiếc xe ngựa sơn son thiếp vàng và vẫn đưa tay vẫy chào thân thiện những người mà ông quen biết.

- Ông ta được cho là người giàu nhất ở thành Babylon đấy! - Bansir buột miệng.

- Giàu đến nỗi nhà vua phải tìm tới ông ta để nhờ hỗ trợ về vấn đề ngân khố . - Kobbi nói thêm.

- Giàu đến thế kia ư! - Bansir sửng sốt. - Nếu gặp ông ấy trong đêm tối, tôi sợ không kiềm nỗi lòng tò mò muốn sờ vào túi tiền của ông ta, xem nó lớn như thế nào...

- Tào lao! - Kobbi cắt ngang. - Một người giàu không phải ở túi tiền của người đó mang theo đâu. Một cái túi nặng trĩu những đồng tiền vàng vẫn có thể nhanh chóng trống rỗng nếu không có những đồng tiền khác bổ sung vào. Arkad có một nguồn thu nhập dồi dào nên cái túi của ông ta vẫn luôn đầy ắp, cho dù ông ấy tha hồ chi tiêu.

- Thu nhập chính là vấn đề quyết định! - Bansir ra chiều tâm đắc. - Tôi chỉ mong có được một nguồn thu nhập tốt để tiền luôn chảy vào trong túi của mình. Một người giàu có như Arkad chắc chắn phải biết cách tạo lập nguồn thu nhập dồi dào cho chính mình. Có lẽ ông ta sẽ sẵn lòng chỉ dẫn điều ấy để cái đầu đang mụ mẫm, chậm chạp của tôi sáng ra!

- Tôi nghĩ chắc chắn là Arkad có bí quyết ấy. - Kobbi đáp lại. - Tôi nghe mọi người kháo nhau rằng, con trai của ông ta là Nomasir đã tự mình tới Nineveh để lập nghiệp. Và chỉ sau một thời gian ngắn, Nomasir cũng trở nên giàu có và trở về Babylon đoàn tụ với gia đình.

- Kobbi, anh đã làm tôi thật ngạc nhiên về sự am hiểu của anh đấy! - Bansir vui mừng. - Theo tôi biết thì Arkad luôn sẵn lòng cho những lời khuyên khôn ngoan khi có người đến hỏi ông ấy. Nào! Chúng ta hãy tới thăm Arkad và xin ông ấy chỉ bảo cho chúng ta những cách thức làm giàu.

- Vâng, anh nói rất chí lý đấy Bansir ạ.

- Chúng ta hãy đến gặp Arkad ngay ngày hôm nay. - Bansir nói tiếp. - Tôi nghĩ mình cũng nên rủ những bạn bè thân thiết trong thời thơ ấu của chúng ta cùng đi. Họ cũng không

khấm khá hơn chúng ta bao nhiêu, nếu có thể cùng chia sẻ sự khôn ngoan của Arkad để tất cả trở nên giàu có thì tốt quá.

- Anh luôn luôn tốt bụng với những người bạn của anh, Bansir à. Và đó chính là lý do để anh có rất nhiều bạn bè xung quanh mình. Tôi rất đồng ý với anh, ngay ngày hôm nay chúng ta sẽ rủ họ cùng đi!

Phần 2 - Người giàu có nhất thành Babylon

Arkad không chỉ được mệnh danh là người giàu nhất ở thành Babylon, mà còn được mọi người ngưỡng mộ bởi tính tình hào phóng và cởi mở. Đối với những người thân và ngay cả nô lệ trong nhà, Arkad thường ban tặng rất nhiều tiền bạc, nên họ sống khá sung túc và thoải mái. Mặc dù vậy, mỗi năm của cải của ông vẫn không ngừng gia tăng, khiến Arkad ngày càng giàu có hơn.

Cũng vì những lý do đó, một số người bạn thuở niên thiếu của ông Arkad tìm đến và nói rằng:

- Arkad à! Sao anh luôn may mắn hơn chúng tôi thế? Anh đã trở thành một người giàu nhất ở thành Babylon, còn chúng tôi vẫn phải vật lộn hàng ngày với cuộc sống nghèo khổ. Anh thường mặc toàn những bộ áo quần đẹp đẽ, sang trọng và ăn uống những món ngon, vật lạ, trong khi chúng tôi phải tự bằng lòng với vải đụp quần manh, ăn uống chỉ tương dưa, cà mắm qua ngày.

- Đúng thế! - Arkad trả lời. - Trước kia chúng ta hoàn toàn giống nhau. Chúng ta cùng học một thầy, cùng chơi với nhau những trò chơi thời niên thiếu. Rồi chúng ta trưởng thành và tự lập để nuôi sống bản thân, gia đình. Nhưng các bạn đã không cố gắng làm việc hết lòng. Các bạn cũng không chịu học những quy luật chi phối việc làm giàu, hoặc không chịu tuân thủ theo những quy luật đó nên cái đói, cái nghèo vẫn đeo bám mãi. Vậy phải chăng đó là nguyên nhân khiến cho các bạn không có được những gì mà tôi đang có, cho dù điểm xuất phát của chúng ta đều giống nhau?

Ngừng lại một lát, Arkad nói tiếp:

- Ngay lúc mới trưởng thành, tôi đã thường suy nghĩ về những người giàu có. Họ làm gì để trở nên giàu có? Sự giàu có tự đến hay mình phải đi tìm nó?... Trong cuộc sống, tôi đã từng thấy có nhiều người tiêu pha hoang phí tất cả tài sản của mình, rồi cuối cùng ôm hận và nuối tiếc số tài sản đã mất; hoặc có người luôn sống trong tâm trạng lo sợ tiêu hết số tiền dành dụm, bởi vì họ không có khả năng kiếm ra tiền. Vì thế, họ thường dè sẻn việc chi tiêu, và trở nên túng thiếu trên đống tiền mà mình đang có. Ngoài ra, họ còn bị ám ảnh bởi trộm cướp và càng thu mình hơn trong cái lốt nghèo khó. Mà thật ra, họ sống cũng không khác gì những người nghèo khó. Tuy nhiên, cũng nhờ sự quan sát, tôi đã thấy được một số người khác ngày càng có nhiều tiền bạc, mặc dù họ vẫn luôn tiêu pha hào phóng. Tôi chưa biết bằng cách nào mà họ luôn có nhiều vàng như vậy, nhưng sự giàu có của họ luôn được duy trì, cuộc sống của họ vẫn sung túc, đầy đủ và họ vẫn được mọi người kính trọng.

Do suy nghĩ như vậy nên tôi tự nhủ với mình rằng, phải cố gắng làm việc, phải nỗ lực hết mình để cuộc sống được tốt hơn. Bởi vì, sự giàu có sẽ mang lại hạnh phúc, sự kính trọng và cuộc sống ấm no. Như các bạn đã biết, nếu giàu có ta sẽ mua được nhà cửa, những đồ vật sang trọng, tiện nghi; ta cũng có thể đi đến nhiều nơi và được ăn nhiều món ngon, mua được châu báu hay các vật trang sức quý hiếm, hoặc ta có thể xây nhiều đền đài tráng lệ cho các vị thần… Sức mạnh của sự giàu có là ta có thể làm được tất cả những điều mà ta mong muốn.

Khi nhận thức được những điều này, tôi quyết định phải đạt được tất cả mọi điều tốt đẹp trong cuộc sống. Tôi không thể an phận với một cuộc sống nghèo khổ, chỉ biết háo hức nhìn những người khác hưởng thụ cuộc sống. Tôi cũng không thể tự bằng lòng, cho phép mình ăn mặc xoàng xĩnh và ăn những món chỉ cốt sống qua ngày. Trái lại, tôi muốn mình trở thành một khách mời danh dự trong bàn tiệc của những gia đình giàu có ở Babylon.

Chúng ta xuất thân trong những gia đình nghèo khó và đông anh em, không có của cải thừa kế, cũng không hy vọng cưới được một người vợ có của hồi môn. Vì vậy, bằng một chút khôn ngoan tôi đã nhận định rằng, nếu muốn đạt được thành công, tôi cần phải có thời gian và học hỏi thêm kinh nghiệm sống.

Về mặt thời gian, mọi người đều có được như nhau, nhưng một số người đã để nó trôi qua rất lãng phí. Bởi vì cùng với số lượng thời gian đó, bạn có thể làm việc và trở nên giàu có.

Về việc học tập và rút kinh nghiệm, các bạn có nhớ lời người thầy thông thái của chúng ta đã từng dạy không? Thầy nói rằng có hai cách học: một là những điều ta học được nhờ người khác dạy - thường là những kiến thức này không nhiều; còn một là qua quá trình rèn luyện, chúng ta sẽ được trang bị khả năng đi tìm những điều chúng ta chưa biết, để khám phá ra những kinh nghiệm và sự hiểu biết vô tận trong thế giới này.

Thế là tôi quyết định phải tìm ra cách để làm giàu, và một khi tìm được rồi thì bắt buộc phải làm, cần phải làm cho thật tốt. Chúng ta rất khôn ngoan khi tìm đến ánh sáng mặt trời để sưởi ấm, vậy thì tại sao không biết tìm đến sự thông thái để học hỏi kia chứ!

Chắc các bạn cũng biết, hồi còn trẻ tôi là người làm công khắc chữ trên những tấm thẻ đất sét. Vào một ngày kia, Algamish, người cho vay tiền, đến yêu cầu tôi khắc một bản sao của điều luật thứ chín. Ông ấy nói là cần bản sao đó trong vòng hai ngày tới và nếu tôi hoàn thành công việc đúng thời hạn thì ông ta sẽ thưởng tiền cho tôi.

Tôi ra sức làm cật lực, nhưng điều luật dài quá nên khi ông Algamish quay lại, công việc vẫn chưa xong. Ông ấy liền nổi cáu, thậm chí muốn đánh tôi, vì tôi không hoàn thành công việc và chỉ là một tên làm thuê tầm thường. Nhưng tôi đã nhanh trí đề nghị với ông ấy:

- Thưa ông Algamish! Ông là một người rất giàu có. Nếu ông có thể chỉ cách để tôi cũng trở nên giàu có như ông, thì suốt đêm nay tôi sẽ khắc xong điều luật này lên tấm thẻ. Ngày mai khi mặt trời ló dạng, ông sẽ có được điều ông muốn.

Ông Algamish ngạc nhiên rồi mỉm cười và đáp:

- Mày là một tên làm mướn biết điều đấy! Nhưng thôi, ta chấp nhận, xem đây như là một cuộc thương lượng có lợi cho cả đôi bên.

Suốt đêm đó tôi thức để khắc chữ, cho dù lưng của tôi mỏi nhừ, mùi của muội đèn dầu làm đầu tôi đau nhức và hai mắt lờ mờ nhìn không rõ chữ. Nhưng cuối cùng, tôi rất vui mừng vì đã hoàn thành công việc vào lúc bình minh.

- Bây giờ ông hãy cho tôi biết điều mà ông đã hứa - Tôi nói với ông Algamish khi ông ta đến lấy các thẻ đất sét.

- Cháu đã hoàn thành xuất sắc trách nhiệm của mình, chàng trai trẻ! - Ông ấy nói với tôi một cách thân mật. - Còn ta, ta cũng sẵn sàng giữ lời hứa. Ta sẽ nói cho cháu nghe những điều cháu đang muốn biết. Ta đã già rồi, mà người già thường không hẹp hòi gì trong việc truyền lại

những hiểu biết của mình cho người khác, nhất là đối với những chàng thanh niên đã đến tuổi khôn ngoan, chín chắn như cháu.

Suy nghĩ một lát, ông Algamish nói tiếp:

- Những suy nghĩ của tuổi trẻ là những tia sáng rất mạnh và tỏa đi rất xa đấy! Nó sẽ giúp cháu định hướng và thực hiện hành trình cuộc sống. Cháu nên nhớ kỹ lời ta nói, bởi vì nếu cháu bỏ qua chân lý ta sắp truyền dạy cho cháu, thì công sức suốt đêm cháu bỏ ra để hoàn thành công việc khắc chữ cũng chỉ là vô ích.

Ông Algamish nhìn tôi bằng đôi mắt hiền từ và điềm tĩnh, sau đó ông hạ thấp giọng và nhấn mạnh từng tiếng một:

- Ta đã tìm thấy con đường để trở nên giàu có khi ta quyết định trích một phần trong tổng số tiền mà ta kiếm được để dành riêng ra cho mình. Sau này, cháu nên học cách làm như vậy. Bởi vì, đây là bí quyết tạo nên sự giàu có.

Nói xong, ông Algamish lại nhìn thẳng vào mắt tôi và không nói thêm gì nữa. Tôi có cảm giác như bị ánh mắt đó nhìn xuyên suốt tâm can của mình.

- Chỉ có thế thôi sao? - Tôi vô cùng ngạc nhiên và không nén nổi câu hỏi thất vọng.

- Đúng vậy. Nhưng nó cũng đủ để biến một kẻ chăn cừu mướn thành một người cho vay tiền đấy cháu ạ! - Ông ta đáp lại.

- Nhưng tất cả những gì cháu kiếm được là của cháu chứ? - Tôi hỏi tiếp.

- Không phải như thế đâu! - Ông Algamish từ tốn trả lời. – Cháu thử nghĩ xem, làm thế nào cháu sống được ở Babylon mà không phải tiêu pha gì cả? Chắc chắn là cháu phải trả tiền cho người thợ may quần áo, thợ làm dép cho cháu. Rồi tiền để mua thức ăn và các vật dụng trong nhà nữa! Vậy số tiền cháu kiếm được trong tháng vừa rồi có còn là của cháu hay không? Và số tiền thu nhập suốt cả năm qua, cháu có giữ lại được đồng nào không? Nếu tất cả tiền bạc mà cháu làm ra đã phải chi trả hết sạch như vậy, nghĩa là cháu không còn một chút tiền nào dành cho mình. Vậy thì làm sao mà giàu có cho được! Do đó, cho dù cháu là một người làm công nghèo khó, cháu phải làm thuê làm mướn cho chủ để có cái ăn, cái mặc nhưng cháu cũng nên để dành. Nếu cháu chỉ để dành một phần mười trong tổng số tiền mà cháu kiếm được hàng tháng, thì cháu tính thử xem trong vòng mười năm, tổng cộng số tiền dành dụm ấy sẽ là bao nhiêu?

Bằng khả năng tính toán khá nhanh nhạy, tôi trả lời ngay:

- Thì sẽ gần bằng số tiền cháu kiếm được trong một năm.

- Cháu nói đúng một nửa sự thật mà thôi. - Ông Algamish nói – Cháu không biết rằng mỗi một đồng tiền vàng cháu để dành được cũng chính là một tên nô lệ làm việc cho cháu. Mỗi một xu mà đồng tiền vàng tạo ra cũng sẽ kiếm tiền đem về cho cháu. Nếu cháu muốn trở thành một người giàu có, thì cháu phải làm sao cho bất cứ đồng tiền nào của cháu cũng phải tạo ra lợi nhuận, làm cho cháu giàu lên, giàu lên mãi như ý cháu muốn.

- Cháu nghĩ ta đang lừa gạt cháu ư? - Ông Algamish nói tiếp - Nhưng thật ra ta đang trả công cho cháu gấp ngàn lần so với công sức mà cháu đã bỏ ra đấy, nếu cháu đủ thông minh để nắm bắt chân lý ta vừa nói.

Một phần mười trong tổng số tiền cháu kiếm được cần phải giữ riêng cho cháu, cho dù số tiền cháu kiếm rất nhiều hoặc rất ít đi nữa. Hãy trả tiền cho chính cháu trước tiên. Sau đó, cháu hãy lên kế hoạch chi tiêu hợp lý và không vượt quá số tiền còn lại.

Sự giàu có giống như cây xanh phát triển từ một hạt mầm bé xíu. Những đồng tiền cháu tiết kiệm được sẽ là hạt mầm của cây giàu có. Hễ cháu gieo hạt giống càng sớm, thì cháu sẽ thu hoạch càng nhanh. Cũng như vậy, nếu cháu chăm bón, tưới nước thường xuyên thì chẳng bao lâu cháu sẽ hài lòng khi đứng dưới bóng mát của nó.

Nói xong, ông Algamish cầm lấy những tấm thẻ đất sét và ra về.

Tôi đã suy nghĩ rất nhiều về những điều ông Algamish nói. Nó có vẻ rất có lý! Vì vậy, tôi quyết định làm thử. Từ đó, mỗi lần nhận tiền công, tôi đều chừa lại một phần mười và cất riêng vào một nơi. Thật lạ lùng biết bao, tôi không còn thiếu hụt tiền bạc như trước nữa. Nhìn số tiền tích lũy không ngừng tăng lên, đôi khi tôi cũng có ý định tiêu pha một ít như mua những món đồ ưa thích nào đó, nhưng tôi đã khôn ngoan biết kiềm chế lại.

Đúng một năm sau, ông Algamish quay lại và hỏi tôi:

- Cháu à, trong năm qua, cháu đã trả tiền hàng tháng cho bản thân cháu chưa?

Tôi trả lời một cách hãnh diện:

- Vâng! Thưa ông, có ạ.

- Vậy là tốt. - Ông Algamish tươi cười đáp lại. - Vậy cháu đã làm gì với số tiền đó?

- Cháu đã cho ông chủ lò gạch Azmur vay số tiền đó. Ông ấy bảo sẽ đến Phoenici, ở cách đây rất xa để mua những đồ trang sức quý hiếm, sau đó đem về bán lại với giá cao hơn. Ông ấy hứa sẽ chia lợi nhuận cho cháu.

- Chao ôi! Người xưa đã nói đúng, những kẻ khờ khạo đều cần phải học cả! - Ông Algamish thốt lên. - Tại sao cháu lại tin tưởng vào sự hiểu biết của ông chủ lò gạch trong việc chọn mua những món đồ trang sức? Cháu có thể đến hỏi người thợ làm bánh mì về vị trí của những ngôi sao không? Không! Chắc chắn là cháu chỉ nên đến hỏi các nhà chiêm tinh học mà thôi, nếu cháu là người biết suy xét. Khi để ông chủ lò gạch đi mua trang sức, số tiền cháu để dành có thể đã bay theo mây khói! Chàng trai trẻ tuổi ơi, vậy là cháu đã chặt đứt rễ cây giàu có của cháu rồi. Cháu phải trồng lại cây khác và lần này nếu cháu muốn nghe lời khuyên về các đồ trang sức thì hãy đến hỏi những người buôn bán nữ trang. Nếu cháu muốn có câu trả lời chính xác về cừu, thì hãy đi tìm người chăn cừu. Cháu sẽ không mất tiền khi đi xin lời khuyên, nhưng cháu phải chú ý để nhận lấy những lời khuyên có giá trị nhất. Nếu không, cháu sẽ trả giá cho những sai lầm của họ bằng chính số tiền tích lũy của mình đấy.

Đúng như ông Algamish dự đoán. Những người Phoenici đã lừa gạt bán cho ông Azmur những chuỗi hạt nhìn rất giống đá quý nhưng thật ra được làm bằng thủy tinh vô giá trị. Nhờ Algamish khuyến cáo từ trước nên tôi tiếp tục để dành tiền. Bấy giờ, điều này đã trở thành thói quen hàng ngày nên tôi thực hiện không thấy khó khăn như trước.

Một năm sau, ông Algamish lại đến chỗ tôi và bảo:

- Từ lúc ta gặp cháu đến nay, công việc của cháu tiến triển như thế nào rồi?

- Cháu vẫn giữ riêng số tiền cho cháu đều đặn đấy ạ! - Tôi đáp lại. - Và số tiền đó cháu đã gửi cho ông Aggar, người thợ làm khiên, để ông ta mua đồng. Cứ sau bốn tháng, ông Aggar lại trả tiền lời cho cháu.

- Thế là tốt rồi! Vậy số tiền lời ấy cháu đã làm gì?

- Cháu đã tổ chức một buổi tiệc thịnh soạn và mời rất nhiều người tới dự. Cháu cũng đã mua cho mình một cái áo lễ nhung màu tím. Một ngày nào đó, cháu sẽ mua một con lừa để cưỡi.

Nghe như thế, ông Algamish cười lớn rồi nói:

- Cháu đã mời mọi người ăn uống bằng số tiền tiết kiệm của cháu ư! Vậy cháu trông cậy họ sẽ làm gì cho cháu nào? Ta đảm bảo với cháu là họ không thể giúp được gì cho cháu cả. Vì thế, trước hết cháu phải tạo ra một đạo quân tiền vàng làm nô lệ để kiếm ra thật nhiều tiền cho cháu. Sau đó, cháu tha hồ tổ chức nhiều bữa tiệc như thế mà không ảnh hưởng đến số tài sản của mình.

Hai năm sau đó, tôi mới gặp lại ông Algamish. Lần này, tôi nhận thấy gương mặt của ông có thêm nhiều nếp nhăn và cặp mắt trĩu xuống. Có lẽ ông ấy đã quá già. Ông Algamish nhìn thấy tôi liền bảo:

- Arkad! Cháu đã được giàu có như cháu vẫn từng mơ ước chưa?

Tôi trả lời:

- Vẫn chưa được như ý muốn của cháu, nhưng cháu cũng đã có được một số tiền kha khá rồi, hơn nữa bây giờ cháu đang kiếm thêm. Số tiền của cháu ngày càng gia tăng lên rất nhiều đấy ông ạ.

- Arkad à! - Ông ấy nói. - Cháu đã tiếp thu những bài học làm giàu rất tốt. Cháu đã học được cách tiêu pha ít hơn số tiền cháu kiếm được. Cháu cũng đã biết tìm lời khuyên có giá trị nhất từ những người nhiều kinh nghiệm và học cách khiến vàng ngày càng mang lại nhiều lợi nhuận cho cháu.

Như vậy, hiện nay cháu đã biết cách kiếm ra tiền, biết cách giữ tiền và biết cách sử dụng tiền sao cho có lợi nhất. Vì thế, cháu đã đủ khả năng để nhận một trách nhiệm nào đó. Nay ta đã già rồi mà những đứa con trai của ta chỉ biết tiêu pha, chứ không hề có ý muốn làm ra tiền. Tài sản của ta rất lớn, nhưng ta e rằng mình không thể tiếp tục trông nom được nữa. Nếu cháu muốn đến Nippur thay ta làm những công việc ở đó, thì ta sẽ xem cháu như là một đối tác làm ăn và sẽ chia cho cháu một phần tài sản của ta sau này.

Thế là tôi đến Nippur và nhận lấy công việc cai quản các đồn điền của ông Algamish ở đó. Tài sản của ông ấy quả thật rất lớn và tôi không ngừng vận dụng ba quy luật làm giàu nên số tài sản ấy ngày càng tăng lên. Khi ông Algamish qua đời, tôi đã nhận được một phần tài sản của ông ấy đúng như thỏa thuận trước đây.

Khi Arkad kể xong câu chuyện, một trong những người bạn của ông lên tiếng:

- Anh là một người may mắn do được ông Algamish xem như là một người thừa kế của ông ta.

- Chỉ may mắn một điều là tôi có tham vọng làm giàu trước khi gặp ông Algamish. Trong suốt bốn năm trước khi làm quản lý cho ông Algamish, tôi đã quyết tâm để dành một phần mười

trong tổng số tiền mà tôi kiếm ra, đồng thời sau một lần thất bại tôi đã rút kinh nghiệm và khôn ngoan hơn nhiều.

- Anh đã giữ vững ý chí mạnh mẽ của mình sau khi bị mất tất cả số tiền tiết kiệm trong năm đầu tiên. Không phải ai cũng làm được như anh vậy đâu! - Một người khác lên tiếng.

- Ý chí mạnh mẽ! - Arkad đáp lại với một nụ cười nhẹ nhàng. - Anh cho rằng, ý chí mạnh mẽ có thể giúp ta nâng bổng một vật nặng mà ngay cả con lạc đà cũng không thể mang nổi ư? Theo tôi, sức mạnh ý chí không gì khác hơn là theo đuổi đến cùng mục tiêu công việc của mình. Mà muốn vậy thì ngay khi đặt ra cho mình một nhiệm vụ, tôi phải xem mình có khả năng thực hiện trọn vẹn nhiệm vụ đó hay không. Chẳng hạn như khi tôi đề ra cho mình kế hoạch là phải đến ba thành phố khác nhau để tìm mối bán hàng trong một năm, thì tôi nhất định phải làm đúng như vậy. Nếu tôi chỉ tìm được khách hàng ở hai nơi thì tôi phải cố gắng sao cho nơi thứ ba cũng được như thế, chứ không thể tự nhủ rằng để đến sang năm mình sẽ bù vào. Tôi cũng sẽ không cho phép mình thay thế số khách hàng ở thành phố thứ ba bằng việc mở rộng thêm nhiều khách hàng ở hai thành phố đầu tiên. Không! Không thể nói một đường mà làm một nẻo được. Khi tôi đã đặt ra cho mình một mục tiêu nào đó, thì tôi nhất quyết phải hoàn thành nó. Cũng do vậy, tôi rất thận trọng khi đề ra những mục tiêu cho mình nhưng một khi đã có mục tiêu thì tôi nhất quyết phải hoàn thành.

Một người bạn khác lên tiếng:

- Có thể những điều anh nói là sự thật, nhưng nếu tất cả mọi người đều làm đúng như thế thì sự giàu có liệu có đủ để dành cho tất cả mọi người không?

- Ở đâu cũng có thể làm giàu và sự giàu có luôn có đủ cho những con người không ngừng nỗ lực làm việc. - Arkad đáp lại. - Nếu một người giàu xây nhà, thì vàng của anh ta không phải biến mất, mà được chia sẻ cho những người làm gạch, thợ xây nhà, người bán vật dụng nội thất… Sự giàu có phát triển theo những con đường rất kỳ bí, và không ai có thể tiên đoán được các giới hạn của nó. Vì vậy, nếu mọi người làm càng nhiều, thì càng tạo ra nhiều con đường để vàng chảy vào túi của mình.

- Thời gian trôi qua rất nhanh và chúng tôi cũng không còn trẻ nữa, nhưng chúng tôi chưa tạo dựng được gì cho cuộc sống của mình cả. Anh có thể cho chúng tôi một lời khuyên để chúng tôi cũng trở nên giàu có như anh? - Một người bạn chân thành đề nghị.

- Tôi khuyên các bạn nên lấy sự khôn ngoan của Algamish làm bài học cho mình, hãy luôn luôn tự nhủ với bản thân rằng: "Phải dành riêng cho mình một phần mười trong tổng số tiền mà mình đã kiếm được". Hãy nghĩ đến điều đó vào mỗi buổi sáng thức dậy, mỗi buổi trưa trước khi ăn và cả trước khi đi ngủ vào buổi tối. Phần dành riêng cho mình không được dưới một phần mười tổng số tiền kiếm ra và phải thu xếp các khoản chi tiêu khác một cách hợp lý để không vượt quá số tiền còn lại, Chẳng bao lâu sau, bạn sẽ cảm nhận được sự thích thú của một người đã sở hữu một tài sản hoàn toàn là của mình. Điều này cũng sẽ kích thích các bạn nỗ lực kiếm tiền nhiều hơn, và sau đó làm cho tài sản của bạn ngày càng sinh sôi.

Bạn phải tạo ra nguồn thu nhập dồi dào để bảo đảm cho cuộc sống tương lai của mình. Hãy nhìn vào những người già và đừng quên rằng đến một ngày nào đó, bạn cũng sẽ già yếu như họ. Bạn phải thận trọng khi đầu tư của cải của mình, chú ý đừng vì tham lam mà mù quáng lao vào những vụ đầu tư mang lại lợi nhuận lớn một cách bất thường. Vì như thế, bạn có thể mất hết tiền bạc và nhận lấy sự hối tiếc về sau.

Để được giàu có, bạn phải sáng suốt lựa chọn và không bỏ lỡ một cơ hội nào kiếm ra tiền. Bạn phải tranh thủ ý kiến của những người khôn ngoan giàu kinh nghiệm, cụ thể hãy tìm đến lời khuyên của những người hàng ngày vẫn quản lý tiền bạc. Hãy nhờ họ chỉ dẫn cho bạn, giúp bạn tránh sai lầm giống như tôi đã từng sai lầm khi giao phó tiền bạc cho Azmur đi mua trang sức, đá quý. Những lợi nhuận nhỏ và chắc chắn vẫn tốt hơn nhiều so với một vụ đầu tư mang lại lợi nhuận lớn nhưng không bảo đảm an toàn.

Ngoài ra, hãy hưởng thụ cuộc sống trong khả năng bạn có thể, đừng quá keo kiệt hay tiết kiệm đến mức bủn xỉn. Dù có khả năng dành dụm nhiều hơn một phần mười số tiền kiếm được, bạn cũng nên tạm bằng lòng với tỷ lệ này. Bạn đáng được hưởng mức sống tương xứng với khả năng thu nhập của bạn, đừng dè sẻn trong chuyện chi tiêu mà bỏ quên những điều thú vị đáng để cho chúng ta thụ hưởng trong cuộc sống.

Những người bạn của ông Arkad chăm chú lắng nghe rồi lần lượt tỏ lời cám ơn và ra về nhưng không phải ai cũng có tâm trạng giống nhau. Một số người lặng im, bởi vì họ không hiểu được ý nghĩa câu chuyện của ông Arkad. Một số người khác thì cay cú, bởi vì họ cho rằng với sự giàu có như thế, ông Arkad nên chia sớt chút ít của cải cho những người bạn không được may mắn như ông.

Tuy nhiên cũng có một số người đã bắt đầu nhận ra nhiều điều mới mẻ từ buổi chuyện trò trên. Họ nhận thức được rằng, ông Algamish quay trở lại cửa hiệu khắc chữ nhiều lần, bởi vì ông ấy muốn quan sát một con người - chàng thanh niên Arkad - từ sự nghèo khó, khốn khổ của cuộc đời đang tìm cách vươn lên. Và khi Arkad tìm ra được con đường đó, tất sẽ có một vị trí xứng đáng đang chờ chàng trai ấy ở phía trước. Đối với vấn đề này, không ai có thể làm thay Arkad được. Chính bản thân mỗi người phải tự vận động để hiểu rõ mọi chuyện và sẵn sàng nắm bắt các cơ hội đến với mình.

Những người có suy nghĩ như vậy, sau này họ vẫn thường đến thăm ông Arkad và được ông đón tiếp niềm nở. Ông Arkad còn sẵn sàng cho những lời khuyên khôn ngoan và hướng dẫn họ đầu tư tiền bạc như thế nào để sinh lợi một cách an toàn nhất.

Bước ngoặt trong cuộc đời của những người này đã đến khi họ nhận ra rằng những lời khuyên, những bài học giá trị trong kinh doanh đi từ Algamish đến Arkad, và bây giờ, từ Arkad đến với họ.

Chương 3 :Bảy cách chữa trị một túi tiền trống rỗng

Để Babylon trở thành một vương quốc giàu có nhất trong các vương quốc, trước hết phải kể đến công lao của nhà vua Sargon, người nổi tiếng tài giỏi về khả năng trị quốc.

Sau khi đánh bại quân Alamite xâm lược, nhà vua nhận thấy đất nước đang rơi vào tình cảnh đói nghèo nghiêm trọng. Ông hỏi các vị đại thần trong triều về nguyên nhân dẫn đến tình trạng kiệt quệ của quốc gia.

Quan tể tướng tâu rằng:

- Tâu bệ hạ, trước đây thần dân của chúng ta được hưởng cuộc sống sung túc là do bệ hạ đã cho xây dựng những công trình thủy lợi có quy mô lớn, và những đền thờ thần thánh nguy nga tráng lệ. Những công trình đó giờ đây đã hoàn tất, dân chúng không còn việc để làm, dẫn đến không có thu nhập nên cuộc sống của họ rơi vào khó khăn, khốn đốn.

- Nhưng tất cả số vàng mà chúng ta đã từng chi ra để thực hiện các công trình đó nay đi đâu cả rồi? - Nhà vua Sargon hỏi lại.

- Thần e rằng, số vàng đó đã rơi vào trong túi của một số ít người rất giàu có ở vương quốc của chúng ta. - Quan tể tướng trả lời - Nó không ở lâu trong những cái túi nhỏ bé của dân nghèo mà nhanh chóng chạy vào nằm yên trong hòm của những người giàu có. Do vậy, người nghèo càng nghèo thêm, và người giàu càng giàu thêm.

Nhà vua suy ngẫm một lúc, rồi chợt hỏi:

- Tại sao chỉ có một ít người kiếm được nhiều vàng và trở nên giàu có như thế?

- Bởi vì chỉ có rất ít người biết cách làm như thế nào để trở nên giàu có. - Quan tể tướng đáp lại - Chúng ta không thể kết án một người thành đạt vì lý do anh ta biết cách kiếm ra nhiều tiền bạc, đồng thời cũng không thể nhân danh công lý nhằm tước đoạt tất cả của cải do họ kiếm được bằng con đường làm việc chân chính để chia cho những người kém năng lực làm việc hơn họ.

- Nhưng tại sao tất cả mọi người không thể học được cách thức kiếm ra nhiều vàng để trở nên giàu có? - Nhà vua hỏi lại.

- Tâu bệ hạ, ai cũng mong học được cách làm giàu để được giàu có, nhưng người nào có thể dạy cho họ những điều đó? Chắc chắn không phải là những thầy tế, vì ngay bản thân họ hiện cũng rất nghèo khổ.

- Trong vương quốc của chúng ta, ai là người biết cách tạo ra nhiều vàng nhất và trở thành người giàu có nhất, hỡi tể tướng? - Nhà vua hỏi.

- Tâu bệ hạ! Chắc bệ hạ cũng biết, Arkad chính là người được cho là giàu có nhất tại Babylon.

- Tể tướng nói phải đấy. Ta cũng nghe nói Arkad là người giàu nhất tại Babylon. Ngươi hãy triệu ông ấy đến gặp ta vào ngày mai.

Ngày hôm sau, Arkad đến diện kiến nhà vua Sargon với phong thái tự tin, chỉnh tề mặc dù ông đã bảy mươi tuổi.

- Arkad! - Nhà vua hỏi - Có phải nhà ngươi là người giàu có nhất tại Babylon này không?

- Tâu bệ hạ, mọi người vẫn bảo như thế và thần không thấy ai phản đối điều đó cả. - Arkad trả lời.

- Bí quyết nào để ngươi trở thành một người giàu có như vậy?

- Do thần biết nắm bắt những cơ hội tốt đến với mình, tất nhiên mọi thần dân trong vương quốc của bệ hạ vẫn có những cơ hội đó nhưng họ đã không biết nắm bắt chúng.

- Ta nghe rằng, ông đã bắt đầu sự nghiệp của mình bằng hai bàn tay trắng?

- Dạ thưa bệ hạ! Điều đó cùng với lòng ham thích làm giàu của hạ thần nữa ạ!

- Arkad! - Nhà vua phán - Người dân trong vương quốc của chúng ta đang lâm vào tình trạng đói nghèo. Bởi vì đa số họ không biết cách làm giàu, thậm chí khi vàng đến tay, họ cũng không biết cách giữ gìn nó. Điều mong ước của ta là làm thế nào để Babylon trở thành một vương quốc giàu có nhất thế gian, và để thực hiện được điều đó thì vương quốc của chúng ta phải có nhiều người giàu có. Do thế, cách duy nhất là chúng ta phải dạy cho tất cả mọi người biết

cách làm giàu. Hỡi Arkad! Hãy nói cho ta rõ bí quyết nào để con người trở nên giàu có? Bí quyết đó có thể truyền dạy cho mọi người được không?

- Tâu bệ hạ, đó là một yêu cầu rất thiết thực. Hạ thần sẵn sàng truyền dạy những hiểu biết của mình cho tất cả mọi người.

Ánh mắt của nhà vua Sargon nhìn ông trìu mến:

- Arkad! Ông vừa nói những điều mà ta rất muốn nghe, nhưng ông có hết mình vì nghĩa cử cao đẹp này không? Ông có muốn truyền dạy sự hiểu biết của mình cho tất cả các thầy giáo trong vương quốc, để rồi mỗi thầy giáo sẽ truyền lại cho những người học trò khác, cho đến khi mọi thần dân trong vương quốc của chúng ta đều biết đến những bí quyết làm giàu của ông không?

Arkad cúi rạp người xuống và nói:

- Tâu bệ hạ! Thần chỉ là người đầy tớ hèn mọn của bệ hạ để Người sai khiến. Những hiểu biết nào mà thần có được, thần sẽ rất hoan hỉ truyền dạy cho các thần dân của Người để họ có thể giỏi hơn và góp phần đem lại sự phồn vinh cho vương quốc. Xin bệ hạ hãy truyền lệnh cho vị tể tướng tài ba của Người sắp đặt cho hạ thần một lớp học một trăm người, hạ thần sẽ dạy cho họ bảy cách chữa trị những túi tiền xẹp lép trở nên căng phồng, giống như cách thần đã từng làm đối với túi tiền của hạ thần trước kia!

Hai tuần sau, đúng theo lệnh của nhà vua Sargon, một lớp học đủ trăm người đã được tập trung tại đại sảnh của Đền học. Các học viên ngồi thành từng dãy ngay ngắn và háo hức mong đợi để được biết một điều kỳ diệu có thể biến đổi cuộc sống nghèo khổ của họ thành một cuộc sống giàu có. Những ngọn đèn thắp sáng trong Đền học tỏa ra một mùi thơm đặc biệt khiến cho bầu không khí thêm phần linh thiêng và trang trọng.

Khi Arkad tiến đến cái bục nhỏ, một học viên thì thào vào người bạn bên cạnh:

- Kìa, đó là người giàu nhất tại vương quốc Babylon đấy! Trông ông ấy bình thường như bao con người khác thôi mà.

Arkad cất tiếng nói:

- Với tư cách là một thần dân luôn hết lòng với đức vua Sargon vĩ đại, tôi đến đây, đứng trước tất cả các bạn để thực hiện nhiệm vụ nhà vua giao phó. Khi còn là một thanh niên, tôi rất nghèo khổ nhưng luôn mong muốn có được nhiều vàng. Và bởi vì tôi biết cách đạt được điều đó nên nhà vua đã yêu cầu tôi truyền dạy cho tất cả các bạn.

Tôi bắt đầu tạo lập sự nghiệp của mình bằng hai bàn tay trắng. Kho báu đầu tiên của tôi chỉ là một túi tiền rách nát và tôi thường xuyên sầu khổ vì nó luôn luôn trống rỗng. Tôi chỉ mong ước làm sao để nó chứa thật nhiều tiền và trở nên nặng trĩu. Trải qua một thời gian dài, tôi đã tìm ra bảy cách chữa trị cho cái túi vốn xẹp lép của mình. Bây giờ, mỗi ngày tôi sẽ giải thích lần lượt một trong bảy cách đó nhằm giúp các bạn, những ai luôn muốn làm giàu, biết cách làm giàu.

Các bạn hãy chú ý lắng nghe và thảo luận về những điều tôi sẽ nói sau đây để có thể hiểu những bài học này một cách thấu đáo. Đây chính là lúc bạn bắt đầu gieo hạt giống giàu có vào trong túi tiền của mình. Sau khóa học, theo tôi nghĩ trước hết mỗi người nên vận dụng kiến thức này để xây dựng sự nghiệp giàu có cho mình, sau đó mới có thể dạy lại cho những người khác.

Chúng ta hãy bắt đầu bằng cách chữa trị thứ nhất.

CÁCH THỨ NHẤT: Tích lũy theo tỷ lệ 1/10

Arkad hỏi một người đang ngồi trầm tư ở hàng thứ hai:

- Này bạn thân mến! Hiện nay, anh đang làm việc ở đâu?

- Tôi ấy à! Tôi đang làm công trong một hiệu khắc chữ. - Người đó đáp.

- Anh đang có một điều kiện tốt để làm giàu đấy. Trước đây, tôi cũng bắt đầu sự nghiệp làm giàu bằng công việc giống như bạn.

Arkad lại hỏi người đàn ông có thân hình khá mập mạp ngồi hàng thứ tư:

- Xin vui lòng cho biết, hiện nay anh đang kiếm sống bằng nghề gì?

- Tôi ư? Hiện tại tôi đang làm đồ tể. Tôi mua dê, cừu rồi xẻ thịt đem ra chợ bán, còn da thì bán cho những người thợ làm giày dép.

- Bởi vì anh có nghề nghiệp và tạo ra thu nhập nên cơ hội làm giàu của anh cũng rất cao. - Arkad nói.

Theo cách thức như thế, Arkad lần lượt tìm hiểu từng người đang làm nghề gì và thu nhập của họ ra sao. Khi đã hỏi xong, Arkad nói:

- Nào! Hỡi các bạn học viên, chắc các bạn cũng nhận thấy một điều rằng, nghề nghiệp và công việc chính là cách giúp chúng ta kiếm ra tiền, đồng thời mỗi một cách kiếm ra tiền chính là phương thức tạo ra dòng chảy của vàng. Do vậy, mỗi người làm việc đều có thể chuyển vàng vào trong túi của mình và dòng chảy đó lớn hay nhỏ tùy thuộc vào khả năng làm việc của người ấy, có phải thế không các bạn?

Tất cả mọi người đều trả lời đúng như thế.

- Vậy thì, nếu mỗi người trong các bạn mong muốn tạo dựng cho mình một cơ nghiệp giàu có, thì điều khôn ngoan nhất là biết cách điều khiển dòng chảy của vàng, nó vốn đã có sẵn trong tay của các bạn, đúng không? - Arkad nói tiếp.

Điểm này cũng được tất cả mọi người hoàn toàn đồng ý. Tiếp theo, Arkad quay sang một học viên mà trước đó đã cho biết làm nghề buôn trứng và hỏi:

- Nếu cứ mỗi buổi sáng, bạn bỏ vào trong giỏ mười quả trứng, đến buổi chiều chỉ lấy ra chín quả. Vậy thì theo bạn điều gì sẽ xảy ra?

- Thì sau một thời gian cái giỏ sẽ đựng đầy trứng. - Người buôn trứng đáp.

- Tại sao thế?

- Bởi vì mỗi ngày số trứng tôi bỏ vào nhiều hơn số trứng tôi lấy ra.

Arkad quay lại nhìn lớp học với một nụ cười hóm hỉnh, rồi bất ngờ hỏi:

- Ở đây, ai là người đang sở hữu túi tiền xẹp lép nào?

Mọi người đều ngơ ngác nhìn nhau, sau đó họ cùng cười lớn và giơ cao những cái túi trống rỗng của mình. Arkad nói tiếp:

- Bây giờ, tôi sẽ nói cho các bạn rõ cách đầu tiên trong việc chữa trị những cái túi tiền xẹp lép. Đó là các bạn hãy làm đúng theo lời tôi đã gợi ý cho người buôn trứng: "Cứ mỗi lần bạn bỏ vào túi của mình mười đồng thì chỉ nên lấy ra chín đồng để tiêu xài". Qua một thời gian, cái

túi của các bạn cũng sẽ giống như giỏ trứng vậy. Nó sẽ chứa đầy những đồng tiền vàng. Đó là cách chữa trị hiệu quả nhất cho một túi tiền xẹp lép và cũng là cách đơn giản nhất để bạn trở nên giàu có.

Các bạn đừng nên giễu cợt điều tôi vừa nói vì cho rằng nó quá đơn giản. Như tôi đã nói, tôi chỉ truyền lại cho các bạn những cách thức đã giúp tôi làm giàu, và đây là cách tôi bắt đầu làm giàu cho chính bản thân mình. Tôi thực hiện nghiêm túc việc để dành một phần mười số tiền trong túi và nhận thấy số tiền tôi có dần dần nhiều lên. Nếu các bạn làm như vậy, thì tôi bảo đảm rằng túi tiền của các bạn rồi cũng sẽ căng phồng lên.

Nhưng các bạn cần lưu ý rằng, mỗi khi túi của mình rủng rỉnh được một ít tiền, thì những ham muốn mua sắm, tiêu pha của các bạn sẽ trỗi dậy. Trong trường hợp này, bạn hãy cân nhắc thiệt hơn trước khi mua bất cứ một món hàng nào. Bạn sẽ làm được điều đó bằng những câu hỏi: "Mong muốn lớn nhất trong cuộc đời của mình là gì? Những món đồ trang sức, những bộ áo quần đẹp đẽ… có lấp đầy những mong muốn lâu dài của mình không? Phải chăng chỉ có cách sở hữu nhiều vàng bạc, đất đai và những cuộc đầu tư mang lại lợi tức lâu dài mới đảm bảo cuộc sống sung túc sau này?". Chắc hẳn các bạn đã nhận ra đâu là những tài sản thực sự đem lại sự giàu có cho mình.

Như tôi đã nói, đây chính là phương thức chữa trị đầu tiên mà tôi đã khám phá ra và áp dụng cho túi tiền xẹp lép của mình: "Bỏ vào trong túi mười đồng, và chỉ lấy ra chín đồng để chi tiêu". Các bạn hãy thảo luận vấn đề này với nhau và nếu có người nào chứng minh được nó không đúng thì hãy nói cho tôi biết vào ngày mai.

CÁCH THỨ HAI: Kiểm soát những khoản chi tiêu

Ngày thứ hai, một học viên đã chất vấn Arkad:

- Làm thế nào để giữ lại một phần mười số tiền trong túi, trong khi tất cả số tiền kiếm được vẫn không đủ để tôi chi tiêu vào những khoản cần thiết hằng ngày?

Arkad không trả lời mà hỏi ngược lại:

- Ngày hôm qua có bao nhiêu người trong số các bạn mang túi tiền xẹp lép?

- Tất cả chúng tôi. - Mọi người cùng trả lời.

Arkad điềm tĩnh nói:

- Theo tôi biết, nghề nghiệp khác nhau thì số tiền thu nhập cũng khác nhau. Có người hàng tháng kiếm được số tiền lớn gấp đôi, gấp ba thu nhập của người khác. Nhưng tại sao cuối cùng túi tiền của mọi người vẫn xẹp lép như nhau? Vậy các bạn có bao giờ thắc mắc về vấn đề chúng ta thường gọi là "những chi tiêu cần thiết trong cuộc sống hàng ngày" không?

Các bạn đừng nên nhầm lẫn giữa những khoản chi tiêu cần thiết trong cuộc sống với những khoản chi tiêu bởi những sở thích của cá nhân. Thật ra, bản thân các bạn và các thành viên khác trong gia đình các bạn vẫn thường muốn mua những thứ mình thích, chứ không phải là những thứ cần thiết trong cuộc sống. Và những khoản chi tiêu này có thể vượt quá khả năng chi trả của các bạn.

Tôi có thể chắc chắn rằng, các bạn hầu như không thể đáp ứng được tất cả những ham muốn của bản thân mình. Với tài sản của tôi, các bạn nghĩ tôi sẽ mua được tất cả mọi thứ mình muốn sao? Đó là một suy nghĩ sai lầm. Tôi vẫn có một số hạn chế mà tiền bạc không thể giúp được, chẳng hạn như thời gian, sức lực, TS, thậm chí một số món ăn, thú vui mà tôi rất thích, giờ

đây tôi cũng không thể hưởng thụ được nữa. Theo tôi hiểu thì những ham muốn của con người là rất vô tận, và chúng ta chỉ có thể đáp ứng được một số ham muốn cho bản thân mình mà thôi.

Vì vậy, các bạn hãy xem xét cẩn thận các thói quen chi tiêu của mình. Bạn sẽ nhận ra một số khoản chi tiêu có thể giảm hoặc bỏ đi mà không ảnh hưởng đến cuộc sống hàng ngày. Và thế là việc tuân thủ nguyên tắc dành lại một phần mười số tiền trong túi của bạn không phải là việc quá khó.

Theo kinh nghiệm của tôi, các bạn nên liệt kê những món hàng định mua lên tấm đất sét, sau đó hãy chọn ra một vài thứ thiết yếu dành cho cuộc sống và phù hợp với số tiền chín phần mười của bạn. Còn những món hàng theo sở thích, bạn hãy mạnh dạn gạch bỏ và xem chúng như hàng ngàn thứ khác mà bạn không thể đáp ứng cho bản thân.

Arkad nói đến đây, bỗng có một học viên mặc chiếc áo choàng màu đỏ khá đẹp đứng dậy và xin phép nói:

- Tôi là một người thích tự do. Tôi tin tưởng rằng, mình có quyền thụ hưởng tất cả những điều tốt đẹp trong cuộc sống. Do vậy, tôi phản đối sự lệ thuộc vào việc phải lên kế hoạch chi tiêu và buộc phải chi tiêu như thế nào, chi tiêu cho cái gì. Tôi thấy mình cần phải sống một cách thoải mái, bằng cách đáp ứng tất cả những ham muốn của bản thân. Nếu không, tôi sẽ luôn sống trong tâm trạng khổ sở, dằn vặt.

Arkad đáp lại:

- Bạn thân mến, ai là người có thể lên kế hoạch chi tiêu cho bạn?

- Tôi chỉ muốn chính tôi thôi!

- Ở đây, mục đích của việc lên kế hoạch chi tiêu là hợp lý hóa các khoản chi tiêu sao cho vừa bảo đảm những nhu cầu thiết yếu trong cuộc sống, vừa tiết kiệm được tiền bạc. Kế hoạch này còn giúp bạn nhận thức được đâu là những ham muốn chính đáng và đâu là những ham muốn nhất thời, đồng thời chỉ ra những nguyên nhân gây thất thoát tiền bạc và ngăn chặn nó bằng cách kiểm soát các khoản chi tiêu. Nếu bạn muốn sống một cách thoải mái, thì ngay bây giờ bạn cần phải lên kế hoạch chi tiêu cho mình. Còn không, trong tương lai bạn càng gặp nhiều khổ sở và dằn vặt hơn đấy.

Đây chính là phương thức chữa trị thứ hai cho một túi tiền lép xẹp: "Kế hoạch hóa những khoản chi tiêu ngay từ bây giờ sẽ giúp các bạn đáp ứng được những nhu cầu cần thiết, hưởng thụ những niềm vui trong cuộc sống, đáp ứng những ham muốn chính đáng và bảo đảm một cuộc sống no đủ trong tương lai".

CÁCH THỨ BA: Làm cho vàng sinh lợi

Vào ngày thứ ba, Arkad nói:

- Muốn giữ túi tiền luôn rủng rỉnh, các bạn cần nghiêm chỉnh thực hiện việc để dành một phần mười số tiền kiếm ra được. Tiếp đến, các bạn kiểm soát những khoản chi tiêu của mình để bảo đảm rằng, tiền được bỏ vào nhiều hơn khi lấy ra. Hôm nay, các bạn sẽ xem xét đến phương thức làm cho vàng sinh lợi. Nếu cứ để yên trong túi thì vàng không thể sinh lợi được. Vậy làm thế nào để cho vàng sinh lợi?

Lần đầu tư đầu tiên của tôi bị thất bại, tôi đã mất hết tiền bạc dành dụm trong một năm. Trong lần đầu tư thứ hai, tôi may mắn được chia lợi nhuận từ việc cho Aggar vay số tiền của mình. Đây là lần đầu tiên tôi biết cách làm thế nào để vàng sinh lợi. Để làm khiên, mỗi năm ông

Aggar đều phải mua đồng từ những người phương xa mang đến bán. Do không đủ tiền để trả cho họ ngay, Aggar đành phải đi vay. Tôi rất an tâm khi cho ông ấy vay tiền, vì Aggar là một người đứng đắn và rất có uy tín, đã vay thì luôn trả sòng phẳng cả vốn lẫn lãi.

Sau đó, trong những lần tiếp theo, tôi đều cho ông Aggar vay luôn số tiền gốc và lãi. Do vậy, không chỉ số tiền vốn sinh lợi, mà ngay cả số tiền lãi cũng đã thu về cho tôi một khoản không nhỏ. Và thế là số tiền quay về túi của tôi ngày một tăng lên rất nhiều.

Ở đây tôi muốn nhấn mạnh rằng việc giàu có của một người không chỉ căn cứ vào những đồng tiền nằm trong túi của anh ta, mà điều cần lưu ý hơn chính là số tiền thu nhập hàng năm của người đó. Bắt đầu từ một số vốn nhỏ, tôi đã mở rộng vốn cho vay và cho nhiều người vay. Điều đó cũng đồng nghĩa với việc số tiền tôi cho vay không ngừng phát triển lên đến hàng trăm nguồn vốn khác nhau, giống như dòng vàng không ngừng tuôn chảy vào túi tiền của tôi vậy. Vì thế, hàng năm tôi có một khoản lợi tức rất lớn, lớn đến mức chẳng bao lâu sau tôi được gọi là người giàu có nhất tại Babylon.

Thế đấy, từ mỗi một đồng tiền kiếm được dù rất nhỏ, tôi đã biến nó thành một đám nô lệ bằng vàng làm việc cho tôi. Và bởi vì chúng làm việc cho tôi, nên con của chúng, cháu của chúng cũng làm việc cho tôi… Chúng ta có thể nói, một đồng tiền đã thực sự là một hạt mầm phát triển thành cây giàu có và cho ra hàng vạn quả.

Về vấn đề làm giàu, tôi rất tâm đắc và sẽ kể cho các bạn nghe một câu chuyện có thật sau. Số là khi tôi còn trẻ, tôi có quen với một cặp vợ chồng nông dân. Họ mới có đứa con trai đầu lòng rất kháu khỉnh. Người cha muốn con mình sau này lớn lên có một số vốn làm ăn, nên đã cho người vay tiền vay mười đồng bạc. Anh ta đề nghị người này giữ luôn phần lãi của nó đến khi đứa con được hai mươi tuổi. Người vay tiền đồng ý với thỏa thuận cứ mỗi bốn năm, số tiền lãi sẽ là một phần tư của số tiền gốc.

Khi người con được hai mươi tuổi, người nông dân đến gặp người vay tiền để hỏi thăm số tiền của mình. Người vay tiền cho biết là từ mười đồng đầu tiên, đến lúc đó người nông dân đã có được ba mươi đồng rưỡi, bao gồm cả vốn lẫn lãi.

Nghe thế, người nông dân rất hài lòng và bởi vì đứa con vẫn chưa cần đến tiền nên anh ta để người vay tiền vay tiếp số tiền đó. Đến khi người con trai được năm mươi tuổi, người nông dân ấy qua đời thì số tiền cho vay đã lên đến một trăm sáu mươi bảy đồng. Như vậy trong vòng năm mươi năm, so với số tiền vốn bỏ ra, số tiền thu về đã lớn gấp gần mười bảy lần.

Đây chính là phương thức chữa trị thứ ba: "Mỗi một đồng bạc ví như một tên nô lệ làm việc chăm chỉ cho bạn. Sau đó con, cháu và chắt của chúng cũng làm việc cho bạn, khiến tiền bạc của bạn không ngừng gia tăng, tài sản của bạn ngày càng lớn mạnh".

CÁCH THỨ TƯ: Bí quyết giự gìn tài sản

Ngày thứ tư của buổi học, Arkad nói:

- Khi đã sở hữu được tiền, bạn phải biết cách giữ gìn cẩn thận, nếu không nó sẽ nhanh chóng vuột mất do những ham muốn nhất thời của bạn. Trước hết, các bạn phải học cách bảo vệ những khoản tiền nhỏ, sau đó mới có thể giữ được những khoản tiền lớn.

Những người đã có một ít vàng thường muốn thử vận may của mình bằng cách thực hiện những vụ đầu tư có thể đem lại lợi nhuận lớn, nhưng lại không chú ý đến nguyên tắc an toàn khi

đầu tư. Điều này có thể dẫn đến hậu quả bị mất cả vốn liếng. Theo kinh nghiệm của tôi, trước khi bắt tay vào một công việc nào đó, tốt nhất các bạn phải tìm hiểu cẩn thận về công việc ấy và luôn nhớ rằng, mỗi một quyết định đều đòi hỏi sự an toàn cho số vốn của bạn. Đừng để những ham muốn nhất thời trước mắt mê hoặc, hay để tâm trạng muốn làm giàu một cách nhanh chóng che mờ lý trí của bạn, vì điều này đem lại tỷ lệ rủi ro rất cao.

Trước khi cho bất cứ ai vay mượn tài sản của mình, bạn phải chắc chắn rằng người đó có khả năng hoàn trả lại. Bạn phải lấy uy tín, khả năng thu nhập và công việc của người đó để đảm bảo. Hoặc khi quyết định bỏ vốn đầu tư, bạn phải lường trước những hiểm nguy có thể xảy ra và cách giải quyết như thế nào cho thỏa đáng.

Việc bỏ vốn đầu tư lần đầu tiên của tôi là một bi kịch lớn vào lúc đó, hậu quả là tất cả số tiền tiết kiệm trong một năm của tôi đã bị mất trắng. Do vậy, tôi khuyên các bạn nên rút ra kinh nghiệm từ bài học đầu tiên của tôi. Đừng bao giờ chủ quan tin vào sự hiểu biết nửa vời của mình để phó thác của cải vào cái bẫy đầu tư do chính mình giăng ra. Tốt hơn các bạn nên hỏi ý kiến của những người có nhiều kinh nghiệm trong việc vận dụng tiền bạc sao cho sinh lợi. Những lời khuyên như thế không mất tiền mua, nhưng lại giúp bạn tránh khỏi những vụ đầu tư thua lỗ hoặc bị mất vốn. Những lời khuyên đó có giá trị bằng số tiền bạn chuẩn bị đầu tư đấy.

Đây chính là phương thức chữa trị thứ tư có tầm quan trọng rất lớn trong việc làm giàu. Đối với việc đầu tư kinh doanh, phương thức này giúp bạn gìn giữ và phát triển tiền bạc thay cho nguy cơ bị mất trắng. "Hãy bảo vệ và phát triển tài sản của bạn bằng cách đầu tư vào những nơi an toàn, đáng tin cậy, với lãi suất cao nhất có thể được". Bạn nên tham vấn ý kiến của những người giàu kinh nghiệm và tin tưởng vào lời khuyên đó, sao cho vàng có thể sinh lợi nhiều nhất. Hãy để những lời khuyên của họ bảo vệ tài sản của bạn, tránh nguy cơ bị mất vốn hay không thu được lợi nhuận do đầu tư sai chỗ.

CÁCH THỨ NĂM: Quyết tâm sở hữu một ngôi nhà

- Nếu dành chín phần mười số tiền kiếm được cho những nhu cầu trong cuộc sống và dành một phần còn lại để tiết kiệm thì đó là cách đầu tư khôn ngoan nhất nhằm đảm bảo một nguồn thu nhập ổn định trong tương lai. - Arkad nói như thế vào buổi sáng ngày học thứ năm. Dừng lại một chút, ông nói tiếp:

- Hầu hết những người dân ở Babylon chỉ có đủ tiền để sống trong những khu dân cư tồi tàn. Và mặc dù phải trả những khoản tiền thuê nhà khá cao, nhưng ngôi nhà mà họ sinh sống không được rộng rãi và sạch sẽ. Con cái của họ chỉ có thể đùa nghịch trên những lối đi bẩn thỉu và các bà vợ không thể trồng trọt được gì để cải thiện những bữa ăn đạm bạc trong gia đình. Cuộc sống như thế không thể gọi là thoải mái và hạnh phúc được. Trong trường hợp này, điều tối ưu nhất mà tôi có thể khuyên các bạn là nên có một ngôi nhà của riêng mình để mọi người trong gia đình thoải mái trú ngụ và tự do thực hiện những công việc nhằm hỗ trợ cho cuộc sống ngày một tốt hơn.

Theo tôi nghĩ, những người cho vay tiền thường sẵn lòng giúp đỡ những ai muốn có một ngôi nhà và đất đai riêng của mình. Các bạn có thể vay tiền hoặc sử dụng số tiền tích góp để xây nhà. Khi đó, cả gia đình bạn được sống yên vui, hạnh phúc trong ngôi nhà của chính mình. Các bà vợ có thể trồng trọt thêm cây trái, rau cải để cải thiện những bữa ăn, con cái của bạn sẽ được vui chơi ở những nơi sạch sẽ, an toàn. Bấy giờ, bạn hoàn toàn yên tâm làm việc để trả nợ, thời gian có thể hai năm, bốn năm hay mười năm chẳng hạn. Công việc này cũng giống như bạn đang trả tiền thuê nhà hàng tháng vậy. Nhưng từ đây trở đi, cuộc sống của bạn đã sang một trang mới

tốt đẹp hơn, bởi vì bạn đang sở hữu một tài sản có giá trị và có đầy đủ mọi quyền hạn của mình đối với căn nhà.

Khi có nhà rồi, một mặt nào đó bạn có thể giảm được một số khoản chi tiêu lặt vặt khác, khiến số tiền bạn làm ra được dư dả hơn và có thể đáp ứng các yêu cầu khác, góp phần nâng cao mức sống. Ý nghĩa này chính là cách chữa trị thứ năm: "Hãy quyết tâm sở hữu một ngôi nhà, vì như thế bạn mới có thể tích lũy được tiền bạc và có điều kiện tốt hơn để thực hiện những cuộc đầu tư mang lại lợi nhuận trong tương lai".

CÁCH THỨ SÁU: Đảm bảo nguồn thu nhập lâu dài

- Thông thường, cuộc đời của mỗi người đều phải trải qua các giai đoạn từ thuở ấu thơ cho đến bạc đầu. - Arkad nói ở lớp học vào ngày thứ sáu. - Vì vậy, tôi có thể nói rằng: "Trách nhiệm của mỗi người là phải biết chuẩn bị một khoản tài sản cần thiết khi bạn về già. Điều này không chỉ nhằm nuôi sống bản thân khi bạn an hưởng tuổi già, mà còn có thể chu cấp cho các thành viên trong gia đình khi bạn không còn khả năng làm việc được". Đây là bài học tiếp theo, nhằm đảm bảo nguồn thu nhập lâu dài khi thời gian và sức lực không cho phép bạn tiếp tục làm việc.

Người nào hiểu được các quy luật làm giàu và đã sở hữu một số tài sản thì nên suy nghĩ đến điều này. Các bạn phải lên kế hoạch đầu tư hay thực hiện các công việc có thể bảo đảm lâu dài cho tương lai của bạn.

Có nhiều cách khác nhau để đảm bảo cuộc sống của các bạn sau này. Ví dụ như cất giấu tài sản vào một nơi kín đáo. Đây là cách mà mọi người thường làm nhất, nhưng nó dễ dàng trở thành mục tiêu của những kẻ trộm. Vì vậy, tôi không nhấn mạnh đến kế hoạch này.

Một cách khác là mua nhà cửa và đất đai. Bởi vì, những thứ này có thể tồn tại lâu dài và sau này nếu cần, bạn có thể bán hay cho thuê để thu lợi. Đây là một cách tốt nếu bạn biết chọn những căn nhà, những mảnh đất có giá trị trong tương lai.

Hoặc còn một cách khác nữa mà các bạn dễ dàng thực hiện được, đó là cho vay những khoản tiền nhỏ. Theo thời gian, nó sẽ phát sinh lợi nhuận. Số tiền tăng lên tỷ lệ thuận với thời gian - bạn cho vay càng lâu thì sau này số tiền thu về càng lớn. Tùy theo nhu cầu trong tương lai và khả năng có được ở hiện tại, bạn nên dành ra một khoản tiền nhỏ cho kế hoạch này ngay từ bây giờ. Cách này có thêm một ưu điểm là với khả năng tính toán của mình, bạn có thể biết trước được là 10 năm, 20 năm… sau, số tiền bạn sẽ nhận được là bao nhiêu.

Trước đây tôi có quen một người thợ làm dép tên là Ansan. Ansan cho biết, cứ mỗi tuần anh đều cho người vay tiền vay hai đồng bạc. Suốt 8 năm như vậy cho đến một ngày nọ, người vay tiền tính toán và cho Ansan biết tổng số tiền gốc và lãi tính theo mức lãi thông thường lúc bấy giờ, đã lên đến khoảng 1.040 đồng.

Tôi rất hoan nghênh và khích lệ anh ta rằng nếu tiếp tục gửi tiền đều đặn như vậy trong mười hai năm nữa, thì số tiền thu được sẽ lên đến 4.000 đồng bạc. Với một số tiền như vậy, anh ta có thể đảm bảo cuộc sống sung túc trong những năm về già của mình.

Theo tôi, đây là cách tối ưu nhất trong khả năng hiện thời của các bạn nhằm bảo đảm cuộc sống trong tương lai của mỗi người. Với cách này, các bạn không cần sử dụng nhiều tiền trong cùng một lúc, mà chỉ trích ra một phần nhỏ trong tổng số tiền lương eo hẹp của các bạn để thực hiện dần dần. Tôi đánh giá cao cách làm này, bởi vì bất kỳ ai cũng có thể thực hiện được và có thể làm bất cứ lúc nào.

Đây là phương thức chữa trị thứ sáu cho một túi tiền rỗng, mà theo tôi nghĩ các bạn nên bắt tay thực hiện ngay bây giờ: "Hãy chuẩn bị cuộc sống trong tương lai bằng cách hàng tháng cho vay những khoản tiền nhỏ. Số tiền này theo thời gian sẽ gia tăng rất nhiều, đảm bảo sau này bạn sẽ có một số tiền cần thiết để nuôi sống bản thân và gia đình khi mình không còn khả năng lao động nữa".

CÁCH THỨ BẢY: Tăng cường khả năng kiếm tiền

Vào ngày cuối cùng của lớp học, Arkad trịnh trọng cất tiếng:

- Hôm nay tôi sẽ nói cho các bạn nghe về một trong những phương thức mang tính quyết định nhất nhằm chữa trị túi tiền nhẹ tênh của các bạn. Tôi sẽ không nói về vàng nữa mà nói về chính bản thân của các bạn, vốn đã từng trải qua những thành công hay chuốc phải những thất bại trong cuộc sống.

Cách đây không lâu, có một chàng thanh niên tìm đến tôi để vay tiền. Khi tôi hỏi lý do anh ta cần tiền, anh ta đã kêu ca rằng do số tiền kiếm ra không đủ để chi tiêu. Nghe thế, tôi trả lời với anh ta rằng, anh là một khách hàng vay tiền đáng thương nhất. Bởi vì, cho dù anh ta đi vay mượn bao nhiêu đi chăng nữa thì vẫn không đủ để anh ta tiêu xài, và tất nhiên anh ta cũng không bao giờ trả hết nợ.

- Bây giờ, điều cần thiết nhất là cậu phải nỗ lực kiếm nhiều tiền hơn để tiêu xài cho thỏa thích. Vậy cậu đã làm gì để tăng khả năng kiếm tiền của mình nào? - Tôi hỏi chàng trai đó.

- Trong hai tháng, tôi đã sáu lần đến gặp ông chủ để đòi tăng lương, nhưng không đem lại kết quả gì cả. - Chàng thanh niên chán nản đáp.

Tôi rất buồn cười về cách suy nghĩ khá đơn giản của chàng thanh niên nọ. Bởi vì, anh ta không hề có một chút nỗ lực nào trong công việc. Anh ta chỉ muốn có thật nhiều tiền để tiêu xài. Tất nhiên, ông chủ của anh ta không thể đáp ứng yêu cầu vô lý đó được.

Vậy cần phải làm thế nào để có thể thực hiện được những ước muốn của bản thân? Theo tôi, trước tiên các bạn cần phải hiểu rõ là mình thật sự mong muốn điều gì, và đó có phải là một điều xác đáng hay không. Chúng ta thường mong ước được giàu có, nhưng chúng ta không biết rằng, đang trong tình trạng nghèo khổ mà muốn được giàu có ngay thì chỉ là điều không tưởng. Nhưng nếu bạn mong ước có năm đồng tiền vàng, thì đó chính là mong ước có mục đích rõ ràng, cụ thể và nằm trong khả năng của bạn. Điều này chính là động lực mạnh mẽ thúc đẩy bạn phải thực hiện cho bằng được. Và sau đó thì không có gì ngăn cản được bạn - với những cách thức tương tự như cách đã làm để có năm đồng tiền vàng đầu tiên - tiếp tục có thêm mười đồng vàng… hai mươi đồng tiền vàng… một ngàn đồng tiền vàng… Thế là hiển nhiên bạn đã trở thành một người giàu có. Học hỏi phương pháp để đạt được một mong muốn nhỏ, tức là bạn đã rèn luyện và trang bị cho mình những khả năng để đạt những mục tiêu lớn hơn. Đây là một tiến trình công việc mà qua đó sự giàu có sẽ dần dần tích lũy: trước hết là có được những món tiền nhỏ, rồi sau đó là những món tiền lớn hơn. Điều này cũng đồng nghĩa với việc bạn đã dần nắm rõ phương cách kiếm tiền và có khả năng trở thành người kiếm được nhiều tiền nhất.

Để trở thành hiện thực, những ước mong của bạn cần phải cụ thể, đồng thời không được quá cao hay quá thấp so với khả năng vốn có của bạn. Nếu bạn đặt ra nhiều tham vọng vượt quá khả năng của mình thì chắc chắn bạn sẽ không thực hiện được, mà có khi còn chuốc lấy sự chán nản và những suy nghĩ tiêu cực. Ngược lại, những điều quá đơn giản, nằm trong tầm tay và có thể dễ dàng thực hiện thì nó sẽ không tạo ra những động lực khuyến khích bạn nỗ lực phấn đấu.

Hẳn các bạn còn nhớ khoảng thời gian tôi đang là một người thợ khắc chữ trên những tấm thẻ đất sét với tiền công ba cắc bạc mỗi ngày. Lúc đó, tôi quan sát thấy những người thợ khác làm việc giỏi hơn tôi và được trả công cao hơn. Thấy thế, tôi quyết tâm không để thua kém họ. Chẳng bao lâu tôi đã thành công. Điều này khiến cho tôi thích thú và tập trung nỗ lực làm việc nhiều hơn. Cuối cùng, tôi trở thành người khắc chữ nhanh và đẹp nhất. Với kỹ năng điêu luyện và tinh thần hăng hái làm việc, tôi đã được trả tiền công cao hơn mà không cần phải đến gặp ông chủ để đòi tăng lương.

Dù làm bất cứ việc gì, các bạn cũng cần phải luôn luôn tìm cách trau dồi, nâng cao các kỹ năng nghề nghiệp của mình. Nếu là một thợ thủ công, bạn phải học hỏi những phương pháp và cách sử dụng các công cụ mới để tay nghề ngày càng điêu luyện hơn. Nếu bạn làm việc trong ngành pháp luật hay bệnh viện, thì nên tham khảo hoặc trao đổi ý kiến với các đồng nghiệp để nâng cao kiến thức. Hoặc nếu là thương gia, bạn phải thường xuyên đi đến nhiều nơi để tìm mua những hàng hóa tốt nhất với giá rẻ nhất, nhằm thu được nhiều lợi nhuận hơn mà khách hàng của bạn vẫn thấy hài lòng.

Qua bảy ngày, tôi đã trình bày với các bạn bảy cách chữa trị cho một túi tiền trống rỗng, làm cho nó đầy dần và khiến bạn trở nên giàu có. Bằng kinh nghiệm của một cuộc đời từng trải và thành đạt, tôi khuyến khích các bạn hãy vận dụng những phương pháp này để đi đến sự thành công về tiền bạc. Các bạn nên biết rằng, giờ đây ở Babylon có nhiều vàng hơn các bạn nghĩ và số vàng đó đủ cho tất cả mọi người. Các bạn hãy vươn lên và mạnh dạn thực hành các phương thức làm giàu trên, hoặc lựa chọn một trong những cách phù hợp với hoàn cảnh của mỗi người nhất.

Trước hết, các bạn hãy áp dụng và làm giàu cho bản thân của các bạn, rồi sau đó truyền dạy cho tất cả mọi người, để họ cùng chia sẻ và làm giàu không chỉ cho bản thân họ mà còn góp phần làm giàu cho vương quốc thân yêu của chúng ta.

Chương 4 :Năm quy luật của vàng

TS - Một túi vàng và một mảnh gốm trên đó khắc những lời khôn ngoan, các anh sẽ chọn cái nào?Trong ánh sáng lập lòe của ngọn lửa đốt bằng những bụi cây khô ở sa mạc, những gương mặt rám nắng ánh lên một niềm thích thú trước câu hỏi của ông già Kalabab thông thái.

- Vàng chứ, chọn vàng chứ! - Hai mươi bảy người cùng đồng loạt lên tiếng.

Ông Kalabab mỉm cười một cách độ lượng:

- Khoan đã! - Ông dừng lời, đưa cao một cánh tay chỉ vào màn đêm rồi chậm rãi tiếp lời. - Chúng ta hãy lắng nghe tiếng hú của những con chó hoang kia. Chúng đang tru lên từng hồi trong cái đói. Nếu bây giờ cho chúng ăn, chúng sẽ như thế nào nhỉ? Chúng sẽ đánh nhau bất kể sống chết để tranh giành miếng ăn mà không cần biết tới ngày mai sẽ như thế nào.
- Con người cũng giống như vậy. Bất chấp cả sự khôn ngoan, chúng ta chỉ ham lấy vàng. Song đến ngày mai, chúng ta lại tru tréo lên bởi vì chúng ta để mất vàng.

Thật ra, vàng chỉ dành cho những người nào biết quy luật của nó và tôn trọng các quy luật đó.

Những cơn gió lạnh buốt trong đêm ở sa mạc ào ào thổi đến, Kalabab cúi xuống kéo tà áo choàng che đôi chân rắn rỏi của mình, rồi thong thả nói tiếp:

- Bởi vì các bạn đã tận tụy, chăm sóc rất chu đáo bầy lạc đà của tôi và đã chịu cực nhọc khi đi băng qua sa mạc nóng bỏng, đồng thời các bạn đã kiên cường chiến đấu chống lại bọn cướp lăm le muốn chiếm số hàng hóa của tôi, nên đêm nay tôi sẽ kể cho các bạn nghe câu chuyện về năm quy luật của vàng. Một câu chuyện mà có lẽ các bạn chưa hề nghe đến bao giờ.

Này các bạn, hãy lắng nghe những gì tôi sắp nói ra đây. Bởi vì, nếu các bạn nắm chắc được ý nghĩa và vận dụng nó thật tốt thì chẳng bao lâu sau các bạn sẽ kiếm được nhiều vàng.

Ông Kalabab bỗng im lặng và trầm tư trong giây lát. Trên đầu mọi người, nền trời xứ Babylon huyền hoặc những vì sao muôn màu lấp lánh. Phía sau lưng họ, những chiếc lều vải bạc màu đã được neo chắc chắn vào những cái cọc, đề phòng những cơn giông và gió sa mạc. Cạnh lều là các kiện hàng được xếp tươm tất với những tấm vải bố chắc chắn bao bọc bên ngoài. Bầy lạc đà nằm dài trên cát, đang nhai lại một cách thích thú số thức ăn ban chiều, thỉnh thoảng có con phát ra những tiếng kêu khàn khàn đứt quãng.

- Chúng tôi đã nghe ông kể rất nhiều về những câu chuyện hay, ông Kalabab à! - Người phụ trách việc đóng gói các kiện hàng lên tiếng. - Sau khi hoàn thành công việc cho ông, chúng tôi sẽ vận dụng những lời chỉ dẫn khôn ngoan của ông để làm giàu cho bản thân.

- Trước đây, tôi đã kể cho các anh nghe về những cuộc mạo hiểm mà chính tôi đã trải qua khi đến những vùng đất lạ, nhưng đêm nay tôi sẽ kể câu chuyện về ông Arkad, người nổi tiếng khôn ngoan và giàu có nhất ở Babylon.

- Chúng tôi đã nghe rất nhiều chuyện về ông ấy. - Người phụ trách đáp.

Ông Kalabab gật đầu và bắt đầu kể:

- Ông Arkad giàu nhất, bởi vì ông ấy là người giỏi nhất trong việc tìm ra vàng. Đêm nay, tôi kể cho các anh nghe về sự khôn ngoan của ông Arkad mà chính Nomasir, con trai của ông ấy, kể cho tôi nghe khi tôi còn là một cậu bé ở Nineveh.

“Ngày ấy, tôi vẫn còn rất trẻ và đi làm thuê giống như các anh. Tôi thường mang những bó thảm lớn, loại đẹp nhất theo ông chủ đến nhà Nomasir để bán cho ông ấy. Hôm ấy, đích thân ông Nomasir đã chọn mua những tấm thảm tốt nhất và có màu sắc vừa ý với ông ta. Sau cuộc mua bán đó, ông Nomasir mời chúng tôi ở lại uống rượu. Rượu của ông ấy rất thơm và ngon. Tôi nghĩ đó là loại rượu ngon nhất mà lúc bấy giờ tôi có thể nếm được.

Trong cuộc đối ẩm đó, ông ta đã kể cho chúng tôi nghe câu chuyện về sự khôn ngoan của cha mình. Đó cũng là câu chuyện mà tôi sắp kể ra cho các bạn nghe đây.

Các bạn cũng biết là ở Babylon có một phong tục là con trai của các gia đình giàu có thường sống với cha mẹ để được kế thừa tài sản, nhưng ông Arkad không tán thành tập quán này. Do vậy khi Nomasir đến tuổi trưởng thành, ông Arkad bèn cho gọi Nomasir đến và bảo:

- Con trai ơi, cha rất muốn con kế thừa sản nghiệp của cha, nhưng trước hết con phải chứng tỏ con có đủ khôn ngoan để sử dụng số tài sản đó. Cho nên cha muốn rằng, con hãy tự mình đi tìm một công việc chứng tỏ con cũng có khả năng kiếm ra tiền.

Cha sẽ trao cho con hai vật để giúp con có điều kiện thực hiện ý định của mình. Như vậy so với lúc cha bắt đầu tạo dựng sự nghiệp, con đã thuận lợi hơn cha rất nhiều.

Trước hết, cha cho con một túi vàng. Nếu con biết dùng số vàng này một cách khôn ngoan, thì nó sẽ giúp con làm giàu nhanh chóng.

Thứ hai, cha trao cho con tấm thẻ đất sét nung này, trên đó có khắc năm quy luật về vàng. Nếu con ứng dụng chúng trong các công việc kinh doanh buôn bán, nhất định chúng sẽ mang lại sự giàu có và uy tín cho con.

Sau mười năm kể từ hôm nay, con hãy trở về nhà thăm cha và thuật lại mọi việc cho cha nghe. Nếu con tỏ ra là người biết sử dụng tiền bạc một cách xứng đáng, cha sẽ cho con kế thừa toàn bộ tài sản của cha. Còn nếu con không được như vậy, cha sẽ hiến tặng tất cả tài sản này cho những người nghèo khổ, người ăn xin và các thầy tế.

Theo lời cha, Nomasir ra đi để thực hiện chí hướng của mình. Hành trang của anh là túi vàng và mảnh gốm nung của cha được gói cẩn thận trong tấm vải lụa cùng với một ít nô lệ và vài con ngựa.

Mười năm trôi qua và Nomasir thành đạt quay trở về ngôi nhà của cha mình đúng như đã hẹn. Nhân sự kiện này, ông Arkad mở một buổi tiệc long trọng, mời nhiều bà con và bạn bè đến dự. Cuối buổi tiệc, vợ chồng ông Arkad ngồi trên hai chiếc ghế lớn đặt trang trọng ở giữa đại sảnh phòng khách. Đối diện với họ, Nomasir, người vợ và hai cậu con trai của ông ấy, tiếp đến là những người thân và bạn bè đều ngồi trên những tấm thảm đặt theo hình vòng cung. Bên ngoài trời đã tối. Trong nhà, những người nô lệ đang cầm những chiếc lá cọ có cán rất dài quạt đều đặn, nhịp nhàng để làm dịu không khí oi bức. Cảnh tượng trông rất trang nghiêm. Tất cả mọi người đều hồi hộp, chăm chú lắng nghe. Vốn đã từng trải trong cuộc sống, Nomasir điềm đạm, tự tin đứng dậy và bắt đầu thuật lại tất cả những điều đã diễn ra trong suốt mười năm lập nghiệp của mình:

- Thưa cha! Con xin bày tỏ lòng khâm phục của mình trước sự khôn ngoan của cha. Mười năm trước, khi con bước vào tuổi thành niên, cha đã khuyến khích con sống độc lập và trưởng thành như những thanh niên cùng độ tuổi của mình, thay vì cứ ỷ lại, sống bám vào sản nghiệp của cha.

Cha đã rộng lượng trao cho con một túi vàng và sự khôn ngoan của cha. Tuy nhiên, số vàng đó đã đem lại cho con nhiều bất hạnh.

Ông Arkad mỉm cười một cách khoan dung:

- Kể tiếp đi con, câu chuyện của con làm cha bắt đầu thích thú. Con đừng bỏ qua bất cứ một chi tiết nhỏ nhặt nào nhé!

- Vâng, thưa cha. Khi ra đi, con quyết định tới vùng Nineveh. Lúc bấy giờ, đây là một vương quốc đang phát triển và có nhiều cơ hội tốt cho những người trẻ tuổi. Con đi theo một đoàn lữ hành và kết thân với nhiều người. Trong số đó có hai người ăn nói rất hoạt bát, vui vẻ. Họ cưỡi hai con ngựa trắng tuyệt đẹp, khỏe mạnh và chạy rất nhanh.

Trong cuộc hành trình đó, hai người bạn mới quen đã tin cẩn tiết lộ cho con biết, tại Nineveh có một người giàu đang sở hữu một con ngựa mà ông ta cho là chạy nhanh không có đối thủ. Do đó, ông ta đã đặt cược một món tiền lớn cho bất cứ ai có ngựa chạy nhanh hơn con ngựa của mình. Theo hai người thì so với ngựa của họ, con ngựa kia chỉ là một con lừa nặng nề chậm chạp. Vì thế, họ nói rằng sẽ nhất quyết tham gia và nắm chắc phần thắng trong tay.

Họ cho biết như một sự gia ân, rằng nếu con muốn, họ cho con cùng tham gia vào cuộc cá cược đó. Lúc ấy con thật sự bị họ cuốn hút vào kế hoạch nghe có vẻ rất hợp lý ấy mà không kịp suy tính thiệt hơn. Cuối cùng, con đã thất bại một cách thảm hại và mất gần như toàn bộ số vàng của mình.

Nghe đến đây, ông Arkad không nhịn được nên đã cười lớn. Một lát sau, Nomasir chậm rãi kể tiếp:

- Sau này, con mới biết được, đó chỉ là một âm mưu nhằm lừa gạt tiền bạc của những người chân ướt chân ráo mới đến như con. Cha biết đó, người đàn ông ở Nineveh chính là đồng đảng của hai người đó và sau mỗi lần lừa đảo thành công, họ lại cùng nhau chia lợi. Trò chơi khăm này đã dạy cho con một bài học đầu tiên trong việc rèn luyện bản lĩnh.

Tuy nhiên, chẳng bao lâu sau con lại học được bài học thứ hai, cũng cay đắng không kém bài học thứ nhất. Trong đoàn lữ hành đó có một chàng trai trẻ. Cha mẹ anh ta rất giàu có và giống như con, anh ta đến Nineveh để tìm cơ hội lập nghiệp. Khi bọn con đến đó được một thời gian, anh ta bảo với con rằng có một thương gia mới mất, vì không có ai trông coi cửa hàng nên người nhà của ông ta nhượng lại với giá rất rẻ. Anh ta bàn với con là cùng nhau hùn vốn để mua cửa hàng đó. Tuy nhiên, anh ta bảo rằng ưu tiên để con mua trước, vì anh ta phải trở về nhà lấy tiền rồi mới góp vào được. Anh ta hứa là sẽ góp bằng số tiền mà con đã bỏ ra trong kế hoạch buôn bán chung đó.

Mọi việc tiến hành đúng như vậy. Nhưng sau đó, anh ta cứ tìm cách nấn ná ở lại và không chịu trở về nhà để lấy tiền như đã hứa. Ngoài ra, anh ta còn bộc lộ ra là một người buôn bán rất tệ nhưng lại tiêu pha vô độ. Cuối cùng, con đành phải chấm dứt việc hợp tác làm ăn chung với anh ta. Nhưng đến lúc này việc buôn bán cũng gần như sụp đổ. Số hàng hóa còn lại quá kém chất lượng, khách hàng không muốn ghé đến cửa hàng nữa. Còn mua thêm những mặt hàng mới để bán thì con đã hết vốn. Suy đi tính lại, con chỉ còn cách bán đổ bán tháo phần còn lại cho một người Do thái để kiếm được đồng nào hay đồng ấy.

Sau đó, có thể nói rằng con đã rơi vào những ngày tháng khổ cực và vất vả nhất trong cuộc đời. Con đi kiếm việc làm nhưng không ai chịu thuê con cả. Cuối cùng để sinh tồn, con phải bán hết các con ngựa, mấy người nô lệ và cả những bộ quần áo đẹp để lấy tiền mua thức ăn và chỗ ngủ. Nhưng mỗi ngày trôi qua thì sự túng quẫn của con càng bức thiết hơn.

Trong những ngày ấy, con chợt nhớ đến lời cha dặn trước lúc con ra đi, cha à! Cha muốn con học hỏi, rèn luyện và trở thành một người đàn ông thực thụ, chín chắn với những trải nghiệm cuộc đời. Vì vậy, con quyết định phải thực hiện cho bằng được ý định đó, nếu không con sẽ không trở về gặp cha.

Nghe đến đây, người mẹ lặng lẽ lau hai hàng nước mắt chảy xuống trên đôi gò má. Bà không ngờ đứa con trai của mình đã phải chịu nhiều khổ cực, vất vả như thế.

Nomasir kể tiếp:

- Con lấy tấm thẻ đất sét ra và cẩn thận đọc đi đọc lại nội dung của các quy luật vàng. Con nhận thức rằng, trước tiên mình phải hiểu được nó, sau đó mới hy vọng tạo ra và gìn giữ được vàng. Con bèn học thuộc lòng tất cả các quy luật đó. Và kết hợp với những kinh nghiệm được rút ra từ những lần vấp ngã trước đây, con mạnh dạn quyết định khi nào có cơ hội thuận tiện thì nhất định phải vận dụng các quy luật này một cách khôn ngoan nhất.

Nhân đêm nay có cha ngồi ở đây, con xin đọc lại năm quy luật vàng chứa đựng tất cả sự khôn ngoan của cha. Con thấy mình là người thật diễm phúc đã được cha truyền thụ cho những kinh nghiệm quý báu ấy:

Năm quy luật của vàng

1. Đối với những người sẵn sàng dành ra một phần mười số tiền kiếm được để tích lũy cho riêng mình trong tương lai, thì vàng sẽ đến và đến với số lượng ngày càng nhiều.

2. Vàng là người làm công cần mẫn và nhiệt tình nhất đối với những người chủ khôn ngoan biết nhận ra khả năng sinh lợi và phát triển của nó.

3. Vàng luôn luôn trung thành và đem lại lợi nhuận cho những người chủ thận trọng đầu tư theo lời khuyên của những người khôn ngoan.

4. Đối với những vụ đầu tư kinh doanh mà bản thân mình chưa nắm rõ hoặc không được người giàu kinh nghiệm chỉ bảo thì rất dễ bị mất vàng.

5. Nếu dùng vàng để kiếm lợi một cách phi pháp hoặc làm theo những lời khuyên không đúng, lừa đảo hay phó thác nó cho những kinh nghiệm yếu kém thì rất dễ thất bại và mất sạch vàng.

Đó là năm quy luật của vàng cha đã hào phóng tặng cho con. So với một túi vàng, thì theo con, nó có giá trị gấp hàng chục lần.

Nomasir nhìn cha đầy cảm kích và nói tiếp:

- Con xin kể tiếp câu chuyện đến giai đoạn con đang lâm vào cảnh túng quẫn và thất vọng nhất trong cuộc đời mình. Khi đó, con đã mất sạch vàng, ngựa, nô lệ, áo quần đẹp. Cuộc sống của con chỉ đếm được từng ngày.

Tuy nhiên, qua cơn giông trời lại sáng. Thời vận của con cũng đã đến khi con kiếm được việc làm. Đó là công việc cai quản một toán nô lệ xây tường thành ở vương quốc đó.

Khi đã có thu nhập, con bắt đầu áp dụng quy luật thứ nhất của vàng. Hàng tháng con tiết kiệm mỗi một đồng xu được trích ra từ số tiền lương rất ít ỏi của con. Để có được một đồng bạc là cả một thời gian dài. Bởi vì, con còn phải lo trang trải cuộc sống từ số tiền lương rất eo hẹp đó. Con đã lập kế hoạch chi tiêu tiết kiệm đến mức có thể chấp nhận được, với quyết tâm phải kiếm lại số vàng mà cha đã cho con trong thời gian ngắn nhất.

Vào một ngày kia, người chủ nô lệ, vốn từ lâu đã trở thành người bạn thân thiết của con, đến gặp con và nói rằng:

- Anh là một chàng trai trẻ biết tiết kiệm và không phung phí hết số tiền kiếm được. Số vàng anh tích lũy được, liệu có cách nào để nó sinh lợi thêm cho anh không?

- Vâng! - Con đáp lại. - Mong muốn lớn nhất của tôi hiện nay là tích lũy đủ số vàng trước đây cha tôi đã cho tôi. Vì thiếu kinh nghiệm buôn bán mà tôi đã tiêu tán hết số vàng đó rồi.

- Anh có một mong ước rất tốt đẹp khiến tôi rất thán phục. Chắc anh cũng biết, có nhiều cách để số vàng tiết kiệm đó sinh lợi và giúp anh nhanh chóng đạt được ý nguyện. Anh có ý định đầu tư không?

- Thật tiếc! Tôi đã trải qua nhiều kinh nghiệm thất bại chua xót, nên tôi rất sợ bị vấp ngã lần nữa.

- Nếu anh tin tưởng ở tôi, tôi sẽ mời anh tham gia vào một kế hoạch sử dụng vàng rất hiệu quả. - Anh ta đáp lại. - Trong vòng một năm nữa, tường thành này sẽ xây xong, công việc tiếp đến là đúc những cánh cổng bằng đồng để gắn ở các cửa ra vào nhằm bảo vệ vương quốc tránh khỏi những cuộc tấn công của kẻ thù. Theo tôi nhận thấy, khắp xứ Nineveh này không gom đủ số lượng đồng để đúc cổng và nhà vua cũng chưa hề nghĩ đến điều này. Kế hoạch của tôi là

chúng ta sẽ huy động mọi người gom góp vàng và gửi cho một đoàn lữ hành tin cậy nhất đến những khu mỏ đồng cách đây rất xa nhờ mua giùm. Sau đó, đồng sẽ được đưa về và dự trữ ở Nineveh. Đến khi nhà vua ra lệnh đúc cổng, chúng ta sẽ mang bán số đồng ấy. Có thể trong dịp này, đồng sẽ có giá rất cao. Còn nếu trường hợp nhà vua không mua, chúng ta vẫn có thể bán đồng cho những người đúc khiên, làm tượng...

Nghe anh ấy trình bày kế hoạch đầu tư này, con nhận thấy đây là một dịp may hiếm có để tuân thủ quy luật thứ ba của vàng. Vì vậy, con quyết định đầu tư toàn bộ số tiền tiết kiệm của mình vào đó. Quả thật, kế hoạch này đã không làm con thất vọng. Nó đã mang lại thành công ngoài sức tưởng tượng và số vàng tích lũy nhỏ nhoi của con đã tăng đáng kể qua đợt buôn bán đó.

Kể từ đó, con được công nhận là một thành viên của nhóm người luôn thực hiện những cuộc kinh doanh mạo hiểm một cách cẩn trọng ấy. Họ đều là những người khôn ngoan và luôn biết cách sử dụng vàng sao cho có lợi nhất. Lúc nào họ cũng thảo luận cẩn thận trước khi tiến hành những kế hoạch kinh doanh mới. Họ không bao giờ phó thác tiền vàng của mình vào những vụ đầu tư không sinh lợi hoặc có nguy mất trắng vốn. Những việc làm khờ khạo như cá độ, ngựa đua, đầu tư mà chưa tìm hiểu kỹ lưỡng như đã xảy ra trước đây với con... họ đều không để mắt tới. Bởi vì, đối với những trò này, họ có thể vạch ra những điểm bịp bợm ngay lập tức.

Qua việc hợp tác làm ăn với những người này, con đã rút ra nhiều bài học sâu sắc cho riêng mình trong việc đầu tư vàng an toàn và mang lại lợi nhuận cao nhất. Theo thời gian, tài sản của con mỗi ngày một gia tăng, con không những thu lại số vàng đã bị mất trước đây, mà còn kiếm được nhiều vàng hơn thế nữa.

Sau những lần vấp ngã rồi thực hiện được nhiều vụ đầu tư thành công, con đã rút ra những kinh nghiệm quý giá, đồng thời ngày càng hiểu rõ hơn năm quy luật của vàng mà cha đã trao cho con. Đối với những người không biết về năm quy luật này thì họ rất dễ để mất vàng trong đầu tư kinh doanh. Nhưng nếu biết tuân thủ theo các quy luật đó, họ không những giữ được vàng mà còn khiến vàng ngày càng phát sinh lợi nhuận.

Nomasir ngừng lại một lúc rồi ra hiệu cho người nô lệ đang ở phía sau cánh cửa. Ngay lập tức, người nô lệ mang vào ba túi da rất nặng. Nomasir đỡ lấy một túi và đặt nó lên sàn nhà, trước mặt cha của mình, rồi nói tiếp:

- Trước đây, cha đã cho con một túi vàng của Babylon. Bây giờ, con xin hoàn lại cha một túi vàng của Nineveh có cùng một trọng lượng như nhau. Nhờ cha trao cho con một mảnh đất sét trên đó khắc năm quy luật của vàng mà giờ đây con có được như ngày hôm nay. Bây giờ thay vào đó, con xin biếu cha hai túi vàng này. - Vừa nói, Nomasir vừa đặt tiếp hai túi vàng xuống sàn nhà. - Điều này chứng tỏ con coi trọng sự khôn ngoan của cha lớn hơn túi vàng mà cha đã cho con. Nếu không có sự khôn ngoan này, vàng sẽ nhanh chóng vuột khỏi tay người sở hữu nó. Câu chuyện của con là bằng chứng rõ ràng nhất cho vấn đề đó.

Thưa cha, giờ đây con rất tự hào khi đứng trước mặt cha và nhờ sự khôn ngoan của cha truyền cho con, con đã trở nên giàu có và được mọi người kính trọng.

Ông Arkad âu yếm đặt bàn tay của mình lên đầu Nomasir và nói:

- Con đã tiếp thu rất tốt những bài học của cha và cha thật may mắn khi có được một đứa con trai như con để giao phó tất cả tài sản của mình.

Kalabab ngừng kể và chăm chú nhìn vào những gương mặt của các chàng trai:

- Câu chuyện về sự khôn ngoan của ông Arkad đem lại cho các anh suy nghĩ gì? Ai trong số các anh có thể bước tới trước mặt hai đấng sinh thành để thuật lại cách sử dụng số tiền kiếm được của mình nào?

Không gian như chùng xuống, không một ai lên tiếng trả lời. Ông Kalabab bèn nói tiếp:

- Cha mẹ các anh sẽ nghĩ như thế nào khi nghe các anh nói đã tiêu pha lãng phí hay sử dụng một cách dại dột số tiền của mình, để rồi cuối cùng vẫn phải sống một cuộc sống đói nghèo, cơ cực.

- Thế không phải do số mệnh quyết định người này giàu có, còn người kia phải cam chịu cuộc sống nghèo hèn sao? Ông hãy làm ơn giải thích điều này cho chúng tôi hiểu. - Một chàng trai lên tiếng.

- Không ai có thể quyết định số phận giàu có hay nghèo hèn của mình cả. Thật ra, những người sở hữu được nhiều vàng và trở nên giàu có là những người hiểu rõ năm quy luật của vàng và biết tuân thủ theo chúng để làm giàu. Trước đây, tôi cũng nghèo khó và đi làm thuê như các anh. Nhưng do tôi đã học và tuân thủ theo năm quy luật vàng, nên tôi trở thành một thương gia giàu có. Việc tích lũy của cải và trở nên giàu có không phải là một điều bí ẩn do tạo hóa ban tặng, mà là do con người quyết tâm làm việc và tìm mọi cách để phát triển số tài sản của mình. Đối với những người biết tiếp thu sự khôn ngoan, biết suy đoán và kiên trì, đồng thời chịu khó làm việc và tuân theo các quy luật của vàng thì cuối cùng chắc chắn các bạn sẽ có được sự giàu có.

Mỗi một quy luật trong năm quy luật này đều có ưu điểm riêng của nó, mà bất cứ ai cũng có thể áp dụng được. Các anh nên học thuộc lòng ngay từ bây giờ và không ngừng tìm hiểu, khám phá để nắm được ý nghĩ của nó một cách thấu đáo. Sau này nếu có cơ hội thuận lợi, các anh nên mạnh dạn vận dụng những quy luật quý giá này vào công việc kinh doanh để làm giàu cho bản thân và đất nước chúng ta.

Chương 5: Gặp gỡ nữ thần may mắn

Từ sau khi Arkad kết thúc bảy ngày giảng dạy về phương thức làm giàu, Đền học trở thành nơi họp mặt của những người quyết tâm thoát khỏi đời nghèo khó.

Già có, trẻ có, nhưng đa số ở độ tuổi trung niên - họ hẹn nhau cùng họp lại ở đây để bàn bạc, thảo luận về con đường làm cho bản thân và vương quốc của họ trở nên giàu có, tất nhiên là dưới sự dẫn dắt của một người đầy kinh nghiệm và nhiệt huyết là vị thương gia giàu nhất thành Babylon.

Hôm ấy cũng như mọi ngày, mặt trời lên cao, đỏ rực như một trái cầu lửa khổng lồ thiêu cháy vạn vật. Không khí sa mạc nóng bỏng ấy vẫn không ngăn cản bước chân của Arkad đi đến diễn đàn quen thuộc của mình. Ở Đền học, bốn người đàn ông đang ngồi trên những tấm thảm nhỏ trải dưới nền nhà chờ những người khác đến.

Khi mọi người đã yên vị, Arkad lên tiếng:

- Ngày hôm nay, chúng ta sẽ thảo luận điều gì nào?

Sau vài giây do dự, một người dệt vải thân hình khá vạm vỡ khiêm tốn đứng dậy và đáp:

- Tôi có một vấn đề rất muốn mang ra bàn bạc, không biết ý ông và những người bạn ở đây như thế nào?

Nhận được sự khích lệ của mọi người, người thợ dệt vải nói tiếp:

- Chuyện là hôm qua, tôi tình cờ nhặt được một cái túi đựng vài đồng tiền vàng trên đường. Tôi thấy mình quả thật là một người may mắn và tôi rất muốn mình luôn gặp được những điều tương tự như thế. Vì vậy, tôi xin đề nghị mọi người hãy thảo luận vấn đề "Làm thế nào để thu hút sự may mắn?" với mục đích tìm hiểu những cách thức để thường xuyên có được sự may mắn.

- Đây là một chủ đề rất hay và đáng để chúng ta thảo luận. - Arkad nhận xét. - Vậy thì, các bạn hãy nói thử xem, làm thế nào để chúng ta tìm ra những cách thức nhằm thu hút sự may mắn đến với mỗi người?

- Đúng thế! Đúng thế! Hẳn phải có nhiều cách lắm chứ! - Nhiều người háo hức đáp lại.

Nghe vậy, Arkad nói tiếp:

- Để bắt đầu cuộc thảo luận, trước hết chúng ta cần nghe những câu chuyện về sự may mắn mà một số người đã từng gặp, như người thợ dệt vải của chúng ta ngẫu nhiên nhặt được vàng mà không cần một sự nỗ lực nào. Người nào có thể kể tiếp cho chúng tôi nghe về sự may mắn của mình không?

Bỗng nhiên, cả hội trường im lặng. Tất cả mọi người đều nhìn quanh và chờ đợi, nhưng vẫn không có ai lên tiếng.

- Không có ai hết sao? - Arkad hỏi lại. - Vậy loại may mắn này chắc chắn là ít khi xảy ra và chúng ta cũng rất hiếm gặp phải. Nếu thế, có người nào đưa ra đề xuất khác để chúng ta tiếp tục thảo luận không?

- Tôi xin có ý kiến! - Một người đàn ông trẻ tuổi ăn mặc tươm tất đứng dậy. - Khi nói về sự may mắn, phải chăng chúng ta thường nghĩ đến các sòng bài, nơi có nữ thần May Mắn phù hộ cho chúng ta thắng được nhiều tiền?

Người đàn ông vừa nói xong liền ngồi xuống, bỗng có một người khác lên tiếng:

- Xin đừng dừng lại! Anh hãy vui lòng nói tiếp đi! Có phải chính anh đã từng được vị nữ thần đó phù hộ và thắng bạc ở các sòng bài không?

Một người trẻ tuổi khác cũng hùa theo với giọng hài hước:

- Bạn có nhìn thấy bà ta ở đó không? Bạn có nhìn thấy bà ta điều khiển hột súc sắc để giúp bạn không?

- Một khởi đầu hay đấy! - Arkad ủng hộ. - Chúng ta tụ họp ở đây là để thảo luận, xem xét mọi khía cạnh của các vấn đề. Nếu chúng ta không biết đến các hoạt động của sòng bài, tức một mặt nào đó không biết đến khuynh hướng chung của những người muốn thử vận may khi bỏ ra một số tiền nhỏ nhằm hy vọng thắng được một số tiền lớn.

- Vấn đề này khiến tôi nhớ lại đợt cá cược đua ngựa ngày hôm qua. - Một người khác lên tiếng. - Nếu vị nữ thần ấy thường viếng thăm những sòng bài, thì chắc hẳn bà ta cũng không quên ghé đến những cuộc đua ngựa.

Chờ cho mọi người yên lặng, Arkad mỉm cười một cách độ lượng trước sự đùa cợt đó, rồi nói:

- Lý do gì khiến các bạn suy nghĩ rằng, vị nữ thần tốt bụng kia chú ý đến những trò đỏ đen trong sòng bài hay những phiếu cá cược trong các cuộc đua ngựa? Tôi vẫn luôn đi tìm vị nữ

thần này, nhưng không phải ở trong sòng bài hay ở những cuộc đua ngựa - vì ở đó người ta thường thua nhiều hơn thắng - mà ở những công việc con người thường xuyên làm và tạo ra nhiều của cải giá trị cho bản thân.

Chẳng hạn như công việc cày cấy, trồng trọt, buôn bán, hay những nghề nghiệp chính đáng lương thiện khác… thì có cơ hội mang lại lợi lộc hơn nhiều so với những trò đỏ đen kia. Bạn nỗ lực làm việc càng nhiều thì số tiền thu nhập càng cao. Thực tế, có thể công việc kinh doanh không phải lúc nào cũng thuận lợi và mang lại lợi nhuận, vì thỉnh thoảng chúng ta cũng có những phán đoán sai lầm; hay nghề trồng trọt vẫn gặp khó khăn do thời tiết trở ngại; nhưng nhìn chung, nếu chúng ta kiên trì, chăm chỉ thì vẫn gặt hái được thành tựu.

Còn đối với những trò đỏ đen, cá cược kia, thật ra người chơi bao giờ cũng thua và chủ sòng bài bao giờ cũng thắng. Các bạn đều biết rằng khi chúng ta ném hột súc sắc xuống, nếu trúng thì chủ cái sẽ chung cho chúng ta gấp bốn lần số tiền ta đặt cược. Nhưng nếu trật, thì hẳn nhiên chúng ta thua đứt. Nhưng có một điểm quan trọng mà các bạn thường không biết, hay không nghĩ đến. Đó là hột súc sắc có sáu mặt, chúng ta chỉ thắng khi đặt trúng một trong sáu mặt đó; vì vậy, mỗi lần gieo hột súc sắc xuống, chúng ta phải mất đến năm lần may mắn, nhưng nếu trúng thì chúng ta chỉ được chung gấp bốn lần, có nghĩa là chỉ có bốn lần thắng cược. Mỗi lần gieo, chủ cái luôn cầm chắc phần thắng trong tay, ít nhất một khoản bằng một phần năm của số tiền đặt cược. Theo sự sắp đặt như thế, chắc chắn rằng người chơi bao giờ cũng thua.

- Nhưng thỉnh thoảng người chơi vẫn thắng được những khoản tiền kếch xù đó chứ! - Một người nào đó lên tiếng phản đối.

- Thỉnh thoảng có như vậy! - Arkad nói. - Tuy nhiên, tôi xin hỏi các bạn rằng, bạn có chắc mình sẽ kiếm được tiền bằng cách này trước khi bị thua cháy túi hay không? Và nếu may mắn thắng được một vài lần, thì bạn nghĩ kiếm tiền theo cách như vậy có được thường xuyên không? Tôi quen biết rất nhiều người thành đạt ở Babylon, nhưng tôi không thể nào chỉ ra một người, dù chỉ một người duy nhất, đã khởi đầu sự nghiệp của mình bằng cách như thế. Đối với các vị đang có mặt tại đây, nếu có ai đã khởi sự thành công sự nghiệp của mình từ các sòng bài, tôi rất mong người bạn đó thẳng thắn cho biết câu chuyện của mình. Có phải thế không các vị?

Tất cả mọi người im lặng, không ai trả lời được câu hỏi của Arkad. Một lát sau, có người rụt rè lên tiếng:

- Điều ông vừa yêu cầu có bao gồm những người chủ sòng bài không?

Arkad đáp:

- Nếu bạn nghĩ không có người nào khác ngoài những người này. Xin mọi người cho biết, có phải những chủ sòng bài vẫn thường do dự mỗi khi chúng ta hỏi về nguồn gốc thu nhập của họ không?

Đáp lại câu hỏi của Arkad chỉ là những tiếng ầm ừ khe khẽ của nhiều người. Thấy thế, Arkad nói tiếp:

- Chắc chắn rằng việc tìm kiếm may mắn ở sòng bài, ở những cuộc đua ngựa hay nhặt được cái túi rơi không đem lại sự giàu có và thành công lâu dài cho chúng ta. Vậy bây giờ chúng ta hãy thảo luận đến các công việc kinh doanh, buôn bán xem sao. Tôi cho rằng, một cuộc giao dịch làm ăn mang lại nhiều lợi nhuận không phải là sự may mắn tình cờ, mà đó là phần thưởng xứng đáng cho những nỗ lực của chúng ta. Có ai đề nghị vấn đề thảo luận khác không?

Arkad vừa dứt lời, một vị thương gia khá cao tuổi đứng lên xin nói:

- Xin quý vị thân hữu và ông Arkad đáng kính cho phép tôi nói ra suy nghĩ của mình. Nếu đúng như các vị đã bảo, việc tin tưởng vào các khả năng khôn khéo và đầu óc tinh nhạy sẽ khiến chúng ta thành công trong các hoạt động kinh doanh, thì tại sao chúng ta không xem xét đến khía cạnh những cơ hội tình cờ có thể dẫn đến thành công và đem lại lợi nhuận khổng lồ? Có thể những dịp may rất hiếm khi xảy ra, nhưng thỉnh thoảng nó vẫn có. Chắc hẳn ở đây có rất nhiều người đã gặp trường hợp bị vuột khỏi tầm tay những cơ hội thành công. Vậy xin nhờ quý vị, những ai đã từng trải nghiệm sự việc trên hãy kể lại cho chúng tôi nghe được không?

- Đúng là một suy nghĩ tinh tế! - Arkad lên tiếng tán thưởng. - Vậy ai trong chúng ta đã từng gặp may mắn và đã để vuột mất nó?

Nhiều cánh tay giơ lên, trong đó có cả vị thương gia vừa nói kia. Arkad đề nghị:

- Vì ông là người đưa ra vấn đề này, nên trước hết chúng tôi rất mong nghe ý kiến của ông.

- Tôi rất vui lòng thuật lại một câu chuyện để quý vị thấy được một người có thể tiến đến rất gần sự may mắn, nhưng sau đó lại bị vuột mất khiến anh ta vô cùng hối tiếc.

Và người thương gia nọ bắt đầu kể.

"Nhiều năm trước đây, khi tôi còn trẻ và mới lập gia đình. Lúc ấy tôi còn chưa làm nghề kinh doanh mà hàng ngày vẫn đi làm công cho người khác để nuôi sống bản thân và gia đình của mình. Một ngày nọ, cha tôi hồ hởi tìm đến và thuyết phục tôi tham gia vào một vụ đầu tư. Ông nói rằng, con trai của người bạn thâm giao với ông đang dự định mua một mảnh đất khô cằn nằm không xa khu vực chúng tôi đang sống.

Người đó dự trù sau khi mua xong sẽ cho dựng ba guồng nước để đưa nước vào mảnh đất ấy, biến nó thành đất có thể trồng trọt được. Sau đó, anh ta sẽ phân mảnh đất ấy thành những lô nhỏ và bán cho những người cần xây nhà và trồng trọt.

Do chàng trai này có hoàn cảnh giống tôi, chỉ là một thanh niên làm việc kiếm sống hàng ngày và gia đình rất nghèo nên không đủ tài chính để thực hiện dự định đó. Vì vậy, anh ta quyết định rủ nhiều người bạn cùng góp vốn đầu tư. Kế hoạch này đã có mười hai người tham gia. Họ đều đang đi làm để nuôi sống gia đình, nên đồng ý trích ra một phần mười số tiền kiếm được góp vào công trình đó cho đến khi nào mảnh đất được bán lại. Số tiền thu được sẽ phân chia đúng theo tỷ lệ mà mỗi người góp vốn.

- Con trai à! - Cha tôi bảo. - Giờ con cần phải suy nghĩ và hành động chín chắn như một người đã trưởng thành. Cha mong con rút kinh nghiệm từ sai lầm của cha lúc còn trẻ để mạnh dạn bắt đầu xây dựng cho mình một tài sản có giá trị và được mọi người nể trọng.

- Điều này bản thân con cũng rất mong muốn cha à! - Tôi đáp lại.

- Vậy con hãy làm theo lời khuyên tốt đẹp của cha ngay bây giờ đi. Con nên làm công việc mà đáng lẽ ra cha phải làm khi ở vào độ tuổi của con. Từ số tiền kiếm được hàng tháng, con hãy trích ra một phần mười để tham gia vào những cuộc đầu tư kia. Đến khi bằng tuổi cha, con sẽ sở hữu được một tài sản có giá trị cho bản thân con.

- Con rất muốn trở thành một người giàu có. Con cũng cần kiếm được thật nhiều tiền để trang trải trong cuộc sống. Tuy vậy, con đang băn khoăn không biết có nên nghe theo lời khuyên bảo của cha hay không, bởi vì con vẫn còn rất trẻ và còn nhiều thời gian để làm mọi chuyện.

- Cha đã từng nghĩ như thế khi bằng tuổi của con, con trai ạ! Thế đấy, rồi nhiều năm trôi qua, cha chẳng thể làm được điều gì cả.

- Thời đại con đang sống khác thời trẻ của cha, cha à! Con sẽ tránh vết xe đổ của cha. Xin cha đừng lo.

- Con đang có cơ hội may mắn lớn trong đời đó, con trai! Dịp may này sẽ giúp con trở nên giàu có, cha khuyên con đừng nên chậm trễ nữa. Ngay ngày mai, con hãy tới gặp và thương lượng với anh ta để góp một phần mười số tiền kiếm được của con vào kế hoạch ấy. Đây là một sự đầu tư quan trọng cho tương lai của con, vì vậy con hãy nhanh lên. Cơ hội không chờ đợi ai bao giờ. Hôm nay nó ở đây, nhưng ngày mai nó đến nơi khác rồi. Thế nên, con đừng bao giờ chậm trễ!

Mặc những lời khuyên lơn, thúc giục của cha, tôi vẫn lưỡng lự không thực hiện công việc đó. Và rồi, tôi bị cuốn hút vào những cái áo choàng đẹp, sang trọng ở ngoài chợ nên đã bỏ tiền ra mua hai cái cho tôi và vợ tôi. Nếu dành ra một phần mười số tiền kiếm được để đầu tư vào kế hoạch kia, thì tôi không thể mua được những cái áo đẹp như thế. Tại sao tôi phải hy sinh những sở thích của bản thân để làm những công việc mất nhiều thời gian như thế? Chính vì những suy nghĩ như vậy mà tôi đã không làm theo lời khuyên đầy kinh nghiệm quý báu của cha tôi. Sau một thời gian, quả thật công trình ấy đã mang lại lợi nhuận rất lớn và mỗi người tham gia vào kế hoạch đó đã thu được một khoản tiền gấp mười mấy lần số tiền vốn bỏ ra. Điều này khiến tôi vô cùng hối tiếc và thầm trách mình thật thiếu khôn ngoan, ngoan cố không nghe lời khuyên đúng đắn của cha mình. Câu chuyện của tôi là minh chứng cụ thể rằng tôi đã để vuột mất cơ hội làm giàu của mình."

- Trong câu chuyện này, chúng ta thấy được may mắn sẽ đến với những ai biết đón nhận nó. - Người đàn ông ngồi bên cạnh vị thương gia vừa kể chuyện lên tiếng. - Việc một người tạo dựng được sản nghiệp luôn luôn có những bài học giá trị đáng để chúng ta học hỏi. Chúng ta có thể khởi nghiệp chỉ bằng một vài đồng bạc lẻ, hay bằng một số tiền trích ra từ khoản thu nhập nhỏ nhoi của mình. Như chính tôi chẳng hạn, tôi bắt đầu sự nghiệp làm giàu của mình khi còn là một cậu bé và đã mua một con bê cái với giá một đồng bạc. Cho đến bây giờ tôi đã sở hữu được một trang trại chăn nuôi gia súc có số lượng lên tới ngàn con.

Cơ hội khởi đầu cho sự giàu có có thể đến với bất kỳ ai, nhưng nó tùy thuộc vào việc con người có nắm bắt được cơ hội đó hay không và thực hiện như thế nào. Một là biết nắm bắt, quyết tâm thực hiện để đạt thành công và sở hữu được các tài sản có giá trị; hai là bỏ qua cơ hội hoặc không có ý chí thực hiện, để rồi suốt đời sống trong sự nghèo khó và hối tiếc.

- Tôi cũng xin được phát biểu về vấn đề này. - Một người khác lên tiếng - Tôi là người Syri. Mặc dù sử dụng ngôn ngữ của các bạn không thành thạo lắm, nhưng tôi rất muốn gọi đúng tên người bạn thương gia vừa rồi. Nếu tôi gọi tên người thương gia này theo ngôn ngữ của các bạn thì chắc chắn tôi phát âm không đúng, nhưng nếu tôi gọi bằng tiếng Syri, thì có lẽ các bạn sẽ không hiểu. Vậy thì, kính thưa tất cả quý vị, nếu muốn có một cái tên chung để gọi người cố tình né tránh hoặc không chịu làm việc nhằm đem lại lợi ích cho bản thân anh ta, thì các bạn gọi người đó là gì nhỉ?

- Một kẻ trì hoãn, ù lì. - Một giọng nói cất lên.

- Chính là như thế đó! - Người đến từ Syri huơ tay đồng tình một cách mạnh mẽ. - Với tình trạng như thế, anh ta chỉ mất thời gian chờ đợi mà thôi. Khi dịp may đến, anh ta lại bảo mình đang có nhiều việc phải làm và xin hãy đợi đó. Anh ta không hề biết rằng, dịp may không chờ

đợi một kẻ chậm chạp nào cả. Nếu người nào muốn nắm bắt cơ hội thì phải nhanh chân lên, phải quyết tâm thực hiện đến cùng mới mong tận dụng được ưu điểm của cơ hội đó. Do vậy, tôi khẳng định rằng bất cứ người nào chậm chạp, do dự trước một cơ hội tốt, thì đích thị đó là một kẻ ù lì một cách đáng tiếc, và chắc chắn là anh ta sẽ hối hận không khác gì người bạn thương gia lúc còn trẻ của chúng ta.

Vị thương gia đứng lên và cúi mình đáp lại:

- Tôi xin tỏ lòng kính phục bạn! Bạn đã không ngần ngại nói một cách thẳng thắn đến vấn đề đó.

- Để hiểu rõ vấn đề, chúng ta cần nghe càng nhiều càng tốt những kinh nghiệm khác nhau về sự may mắn. Ai có thể kể cho chúng tôi nghe nữa không? - Arkad hỏi.

- Tôi sẽ kể! - Một người đàn ông trung niên, mặc áo choàng màu đỏ đáp lại. - Tôi là một người thu mua gia súc, chủ yếu là lạc đà và ngựa, nhưng thỉnh thoảng tôi mua cả cừu và dê. Câu chuyện tôi sắp kể ra đây sẽ minh chứng một sự thật là dịp may hiếm có thường vụt qua rất nhanh - như trường hợp của tôi, nó chỉ đến trong một đêm, mặc dù tôi mong mỏi chờ đợi nó từ rất lâu. Và đáng tiếc là tôi đã để vuột mất nó. Đánh giá điều này như thế nào tùy thuộc vào các bạn.

Với giọng trầm ngâm như hồi tưởng lại quá khứ, ông ta kể lại:

"Vào một buổi chiều cách đây đã nhiều năm, trải qua một cuộc hành trình dài ngày gian khổ để tìm mua gia súc, tôi vẫn không mua được gì. Chán nản, mệt mỏi, tôi quay trở về Babylon và rất bực mình vì thấy cổng thành đã đóng chặt. Trong khi những người nô lệ của tôi căng lều ra để ngủ tạm qua đêm, tôi buồn bã và không ngủ được nên trở dậy đi hóng gió. Tình cờ, tôi gặp một người nông dân trung niên đang đi loanh quanh, có vẻ như rất sốt ruột và lo lắng vì một điều gì đó. Giống như chúng tôi, đoàn người của ông cũng đang ở bên ngoài thành.

- Kính thưa ông! - Người nông dân nói với tôi. - Nhìn bên ngoài, tôi đoán ông là một người thu mua gia súc. Nếu đúng như thế, tôi rất muốn bán cho ông toàn bộ bầy cừu béo tốt của tôi. Tôi từ phương xa tới, đang định sáng mai đem đàn cừu này vào thành để bán, nhưng vừa rồi tôi mới nhận được tin người vợ yêu quý của tôi hiện nay đang lâm bệnh nặng ở nhà. Tôi phải quay trở về càng sớm càng tốt nên muốn bán bầy cừu kia ngay lúc này. Mong ông mua giúp để tôi và các nô lệ của tôi được trở về ngay trong đêm nay.

Vào lúc đó, trời rất tối nên tôi không thể quan sát được bầy cừu của ông ấy, nhưng căn cứ vào tiếng kêu, tôi đoán số lượng cừu chắc phải rất nhiều. Tôi đã mất mười ngày rong ruổi vô ích mà vẫn không mua được gì cả. Vì thế, tôi rất hứng khởi trước lời đề nghị đó và thương lượng ngay với người nông dân. Do quá lo lắng, ông ấy đã đưa ra mức giá rất thấp so với giá thông thường rao bán một con cừu. Tôi đồng ý ngay. Bởi vì, tôi biết chắc vào sáng ngày mai, những người nô lệ của tôi có thể lùa cả bầy cừu qua cổng thành và bán với giá cao hơn rất nhiều.

Cuộc thương lượng kết thúc, tôi gọi những người nô lệ mang đuốc đến để đếm bầy cừu, vì theo người nông dân, số lượng cả bầy lên tới chín trăm con. Mặc dù đã rất cố gắng, nhưng chúng tôi không tài nào đếm được. Vì vậy, không biết xúi quẩy thế nào tôi lại bảo với ông ấy rằng, đợi đến ngày mai khi đếm xong, tôi sẽ thanh toán tiền cho ông ta.

- Xin làm ơn, thưa quý ông! - Ông ta khẩn khoản. - Ngài có thể trả cho tôi hai phần ba số tiền của chín trăm con cừu này cũng được, để tôi có thể khởi hành ngay bây giờ. Tôi sẽ để lại đây người nô lệ thông minh và hiểu biết nhất của tôi. Sáng ngày mai, cậu ta sẽ giúp ông đếm số cừu.

Tôi rất tin cậy anh ta, và thường giao cho anh ta những việc quan trọng. Vì vậy, ông có thể điều chỉnh phần tiền phải trả còn lại, nếu có sai lệch về số lượng.

Nhưng do sự ngu tối và quá tính toán của mình, tôi đã nhất quyết không chịu đưa tiền như lời đề nghị của ông ấy ngay lúc đó. Cuộc giao dịch buôn bán của tôi xem như chấm dứt. Vào sáng sớm hôm sau, trước khi tôi thức dậy, các cổng thành đã mở và có bốn người đã tìm đến mua bầy cừu của người nông dân ấy. Họ là những người thu mua gia súc giống tôi. Nhìn thấy bầy cừu, họ rất ưng ý nên đã trả với giá rất cao - cao gấp ba lần so với giá người nông dân nài nỉ bán cho tôi vào tối hôm qua. Những người này cho biết, do vương quốc đang bị giặc đe dọa bao vây mà lương thực trong thành không có dự trữ nhiều, nên họ mua gia súc, gia cầm thay thế. Điều đó đồng nghĩa với việc tôi đã để mất một cơ hội buôn bán mang lại lợi nhuận rất lớn. Vậy có phải dịp may hiếm có đã vuột khỏi tầm tay của tôi không?"

- Đây là một câu chuyện khá đặc biệt. - Arkad nhận định. - Nó đã cho chúng ta một bài học về sự khôn ngoan. Mọi người có thấy như thế không?

- Đúng vậy! - Một người thợ làm yên ngựa khả kính góp lời. - Khôn ngoan là phải nắm bắt và đáp ứng ngay mọi yêu cầu của cơ hội khi chúng ta nhận thấy rõ kết quả của nó sẽ đem lại nhiều điều tốt đẹp. Trong việc buôn bán, nếu có một cuộc thương lượng đi đến thành công và chắc chắn mang lại lợi nhuận, thì bạn cần phải bảo vệ thành quả của mình, tránh những suy nghĩ do dự hay thiếu tự tin của bản thân, đồng thời cảnh giác với những ý kiến can thiệp của người khác. Dĩ nhiên, chọn điều sai là do chúng ta ngu ngốc. Còn nếu chọn điều đúng mà chúng ta lại có khuynh hướng do dự, lưỡng lự và phân vân suy tính thì chỉ khiến dịp may trôi qua mất. Phán đoán đầu tiên thường là phán đoán tốt nhất của tôi. Tuy nhiên, thường trong các cuộc thương lượng, tôi vẫn luôn cảm thấy khó khăn khi tự thuyết phục mình tin theo những phán đoán đó. Bởi vậy, cũng giống như một sự tự bảo vệ mình nhằm chống lại những điểm yếu kém của bản thân, trong những cuộc thương lượng, tôi luôn phân tích tình hình để tìm ra những ưu điểm nhằm củng cố lòng tự tin của mình. Làm như thế tôi sẽ tránh được sự hối tiếc về sau và luôn nắm bắt được những dịp may đến với mình.

- Cám ơn anh! Tôi xin được nói tiếp. - Người đến từ Syri đứng dậy. - Những câu chuyện này rất giống nhau, bởi vì mỗi lần cơ may vuột mất đều có những lý do tương tự. Nhưng tại sao mỗi lần đối diện với dịp may, chúng ta thường do dự và thối lui, chứ không nghĩ rằng đây là dịp tốt cần phải nắm lấy. Phải chăng nếu chúng ta cứ suy nghĩ theo xu hướng như thế thì chúng ta sẽ không thành công?

- Anh nói rất đúng, anh bạn ạ! - Người thu mua gia súc đáp lời. - Trong hai câu chuyện trên, dịp may vụt khỏi tầm tay là do sự trì hoãn của chúng ta. Điều đó cho thấy tính do dự vẫn luôn tồn tại trong tất cả mọi người, trong khi chúng ta lại luôn mong muốn được thành đạt và giàu có. Và thế là khi các dịp may đến, do tính do dự, ù lì nên chúng ta đã không chịu nắm bắt. Nếu hiểu như vậy thì quả thật tính khí của chúng ta đã trở thành kẻ thù tệ hại nhất của chính chúng ta.

Lúc còn trẻ, tôi đã không nhận ra được điều đó. Những lời nói của người bạn đến từ Syri quả thật rất sâu sắc. Trước đây tôi nghĩ mình để lỡ nhiều cơ hội kinh doanh là do khả năng phán đoán của tôi rất tệ. Về sau tôi lại tin rằng, đó là do trí não đần độn của mình. Nhưng cuối cùng tôi cũng nhận ra được sự thật, đó là do thói quen trì hoãn, chậm chạp, không bắt kịp yêu cầu của thực tế phải ra quyết định nhanh chóng để hành động giành lấy thành công. Khi hiểu ra sự việc, tôi đã thật sự hối tiếc và thấy rõ tác hại của tính ù lì trong bản thân mình. Do đó, tôi đã tìm cách thoát ra khỏi kẻ thù kia để vươn lên và đạt được những thành quả như hiện nay.

- Cám ơn anh! Tôi có một câu hỏi muốn nhờ vị thương gia trả lời giúp. - Người bạn đến từ Syri nói tiếp. - Nhìn dáng vẻ ngày nay, tôi nghĩ ông đã là một người rất thành đạt. Vậy hãy nói cho chúng tôi biết, ông đã chống lại tính ù lì của mình như thế nào?

Người thương gia từ tốn trả lời:

- Đối với tôi, tính ù lì là một kẻ thù luôn rình rập, chờ dịp để gây cản trở cho công việc. Câu chuyện ban nãy tôi kể cho các bạn nghe chỉ là một trong những câu chuyện mà tôi đã từng trải qua, cho thấy bản thân tôi cũng đã bỏ lỡ rất nhiều cơ hội tốt trong cuộc đời mình. Bạn thấy đó, chúng ta không thể để kẻ trộm vào khuân những bồ lúa của mình, cũng không ai muốn để đối thủ phỗng tay trên những khách hàng tiềm năng có thể đem lại nguồn lợi cho mình. Một khi tôi đã nhận thức được tác hại của những hành vi đó thì tôi sẽ loại bỏ ngay. Phải cải thiện bản tính do dự, trì trệ của bản thân thì chúng ta mới có thể làm giàu được.

- Ý kiến của ông thế nào, hỡi ông Arkad đáng kính? Bởi vì ông là người giàu có nhất ở Babylon, nên nhiều người thường bảo ông là con người may mắn. Nhưng thật ra nếu chúng ta không chiến thắng được bản tính ù lì, trì trệ của bản thân, thì chúng ta không thể đạt được những thành công và trở nên giàu có. Ông có đồng ý với tôi như vậy không?

- Hoàn toàn đúng như thế anh bạn ạ! - Arkad thừa nhận. - Trong suốt cuộc đời, tôi đã từng chứng kiến rất nhiều người theo đuổi chí hướng riêng của họ trong các lĩnh vực như kinh doanh thương mại, khoa học, nghệ thuật; và không ít người trong số đó đã đạt được thành công. Tôi có thể khẳng định rằng, cơ hội may mắn dành cho mọi người là như nhau, nhưng chỉ một số người là nắm bắt được vận may và trở nên thành công. Còn nhiều người khác, thường là vì do dự, toan tính thiệt hơn mà khiến cho cơ hội trôi qua, để rồi cuộc sống của họ vẫn không có một sự thay đổi nào cả. Họ vẫn nghèo đói, vất vả và lam lũ, có khi suốt cả cuộc đời vẫn không thoát khỏi cuộc sống cơ cực đó.

Arkad quay về phía người dệt vải và nói tiếp:

- Anh đã gợi ý cho chúng ta một đề tài thảo luận rất hay. Vậy anh nghĩ như thế nào về sự may mắn?

- Tôi muốn nhìn sự may mắn ở một khía cạnh khác. Trước đây, tôi nghĩ rằng nó là điều mà ai cũng mong ước và nó có thể xảy ra không cần bất cứ sự nỗ lực nào của con người. Nhưng bây giờ, qua cuộc thảo luận rất thú vị vừa rồi, tôi đã nhận thức được sự may mắn không phải cứ chờ đợi là có được. Mà để được may mắn, chúng ta cần phải biết cách nắm lấy những cơ hội tốt và quyết tâm thực hiện ngay. Do vậy trong tương lai, tôi sẽ cố gắng hết sức mình để nắm chắc những cơ hội tốt khi nó đến với tôi.

- Anh đã tiếp thu rất tốt những vấn đề mà chúng ta vừa thảo luận. - Arkad đáp lại. - Dịp may thường đem đến cho chúng ta những cơ hội rất ít khi lặp lại lần thứ hai. Người bạn thương gia của chúng ta đã có một dịp may hiếm có nhưng lại không biết cách nắm lấy nó và tất nhiên đã bỏ lỡ một cơ hội có thể đem lại sự giàu có cho anh ấy. Người bạn mua gia súc của chúng ta cũng vậy, đáng lẽ anh ta có thể thu được một khoản lợi nhuận rất lớn nếu thực hiện ngay việc mua bầy cừu.

Vậy là chúng ta đã thảo luận rất nhiều về vấn đề này để tìm ra những phương thức thu hút sự may mắn đến với chúng ta. Tôi thiết nghĩ, bây giờ chúng ta đã tìm ra phương thức đó và thông qua nó chúng ta biết một sự thật về sự may mắn. Đó là: Sự may mắn có thể thu hút được nếu chúng ta biết nắm lấy cơ hội.

Các bạn hãy nhớ điều này, nếu chúng ta biết cách nắm lấy những cơ hội tốt đến với mình, tức là đã thu hút được sự may mắn và nếu bạn quyết định hành động đúng lúc, thì nó sẽ đưa bạn tới đỉnh cao của sự thành công mà bạn mong đợi nhất.

Chương 6 : Người cho vay vàng ở vương quốc Babylon

Từ lâu đài của nhà vua, Rodan, người thợ rèn giáo mác của vương quốc Babylon, hớn hở điều khiển con ngựa chạy như bay về nhà.

Những đồng tiền vàng va vào nhau tạo nên âm thanh lẻng xẻng và cái túi da nặng trĩu đang đong đưa qua lại ở thắt lưng khiến anh vô cùng thích thú. Năm mươi đồng tiền vàng! Số tiền mà có lẽ suốt cuộc đời Rodan, anh không dám mơ là có ngày mình sẽ sở hữu được chúng.

Năm mươi đồng tiền vàng! Tất cả là của anh! Anh hiểu rõ đây là một tài sản rất lớn, đồng thời, anh cũng cảm nhận được sức mạnh mãnh liệt của những đồng tiền. Bởi vì, từ đây anh có thể mua nhà cửa, đất đai, gia súc, lạc đà, ngựa, xe ngựa… Những điều này có thể suốt cuộc đời làm lụng vất vả của mình, anh chưa chắc có thể mua được.

Con ngựa vẫn chạy băng băng trên con đường quen thuộc, còn Rodan, anh không thể nghĩ gì khác ngoài những dự định về năm mươi đồng tiền vàng đó. Anh sẽ mua gì, sẽ sử dụng như thế nào để duy trì số tiền này và bảo đảm một cuộc đời giàu có cho anh.

Vài ngày sau vào một buổi chiều, Rodan do dự bước vào cửa hàng của Mathon, một người cho vay vàng, buôn bán nữ trang và các loại vải vóc quý. Anh không quan tâm đến những món hàng hấp dẫn đang trưng bày trước mắt, mà băng qua và tiến đến phòng tiếp khách. Tại đây, anh gặp Mathon đang ngồi chễm chệ trên một tấm thảm lớn và thưởng thức bữa ăn do những người nô lệ da đen dọn lên.

Rodan mạnh dạn cất tiếng nói:

- Tôi muốn xin ý kiến của anh về một vấn đề mà tôi không biết nên làm như thế nào cả.

Mathon khá bất ngờ trước câu nói của Rodan, nhưng liền sau đó anh mỉm cười thân thiện và nói:

- Điều gì khiến anh cảm thấy khó xử đến nỗi phải tìm đến người cho vay vàng để xin lời khuyên, hỡi anh Rodan? Anh đã thua bạc ư? Hay anh đang túng thiếu? Tôi quen biết anh nhiều năm nay rồi, nhưng chưa bao giờ thấy anh đến gặp tôi để xin ý kiến cả.

- Bậy nào! Không phải tôi đang túng thiếu hay thua bạc gì. Tôi đến đây cũng không phải để vay vàng, mà là vì cần tới những lời khuyên khôn ngoan của anh.

- Lạ thật! Lạ thật! Anh đang nói gì thế nhỉ? Từ trước đến giờ có ai tìm đến người cho vay vàng để xin lời khuyên đâu. Hai tai của tôi chắc hẳn đã nghe nhầm đấy chứ, phải không anh Rodan?

- Anh không nghe nhầm đâu!

- Quả thật vậy sao! Anh thợ rèn giáo mác ơi, có phải anh định chơi khăm tôi khi đến tìm Mathon này không phải để vay vàng, mà là cần một lời khuyên? Đã có nhiều người tìm đến tôi chỉ vì mục đích muốn có vàng để chi trả cho những việc làm rồ dại của họ, chứ tôi chưa thấy ai đến xin lời khuyên cả - dù rằng có lẽ chẳng ai hơn được những người cho vay vàng trong việc đưa ra những lời khuyên tốt nhất cho những ai đang bối rối vì tiền bạc.

- Anh hãy ngồi lại dùng bữa với tôi nhé, anh Rodan! - Mathon nói tiếp - Anh sẽ là khách mời của tôi chiều nay. Ado à! - Anh ta gọi người nô lệ da đen của mình. - Hãy mang thêm một tấm thảm, nhiều thức ăn, một cái cốc lớn ra nữa nhé. Anh bạn Rodan đây đang muốn ta cho lời khuyên đấy! À! Hãy chọn thứ rượu ngon nhất để ta mời khách thưởng thức. Chiều hôm nay, Rodan sẽ là thượng khách của ta.

- Nào! Giờ hãy nói cho tôi biết, anh đang gặp những khó khăn gì?

- Điều này xuất phát từ món quà của nhà vua tặng cho tôi. - Rodan nói.

- Món quà của nhà vua ư? Nhà vua đã tặng cho anh một món quà và điều đó khiến anh bối rối ư? Loại quà tặng gì thế hỡi anh Rodan?

- Vì rất hài lòng với mẫu thiết kế trang trí của tôi trên những thanh gươm của đội cận vệ hoàng gia nên nhà vua đã thưởng cho tôi năm mươi đồng tiền vàng. Tôi chưa bao giờ có được số tiền lớn như thế. Vì vậy, bây giờ tôi cảm thấy hết sức hoang mang.

- Điều đó là hẳn nhiên. Bởi vì có rất nhiều người thấy vàng thì mắt sáng rực lên và ý muốn chiếm hữu nó hiện rõ trên gương mặt. Anh không nên cho nhiều người biết về điều này đâu!

- Nhưng không chia sẻ điều này với cả những người thân trong gia đình, liệu anh có làm được hay không?

- Với phần thưởng như thế này, sao lại không thể chia sẻ với người thân được chứ? Tôi chắc rằng người chị ruột của anh sẽ không tước mất niềm vui của anh đâu.

- Có thể, nhưng đối với anh Araman, chồng của chị tôi, người mà chị tôi vẫn mong muốn trở thành một thương gia giàu có, thì lại khác đấy. Chị tôi không nhận thấy rằng, anh ấy chẳng bao giờ có khả năng trở thành một thương gia thành công. Vì vậy, chị tôi bảo tôi cho chồng chị ấy vay số vàng này để buôn bán. Sau này, khi công việc làm ăn phát đạt, anh ấy sẽ trả tiền cho tôi.

- Này anh Rodan ơi! Đây là một việc đáng để bàn bạc đấy, và anh rất khôn ngoan khi đến trao đổi ý kiến với tôi. - Mathon nói - Vàng mang lại cho người chủ sở hữu của nó một trách nhiệm và một vị trí mới trong cuộc sống. Đồng thời, nó cũng mang đến một cảm giác mạnh mẽ, một năng lực hành động để đạt được hiệu quả tốt đẹp hơn. Nhưng mặt khác, nó cũng mang lại nỗi lo sợ bị đánh mất hay bị người khác lừa gạt.

Anh có bao giờ nghe câu chuyện về người nông dân ở Nineveh hiểu được tiếng nói của loài vật chưa? Tôi không cho rằng đây chỉ một câu chuyện phiếm do người ta bịa đặt ra trong lúc rảnh rỗi đâu. Tôi sẽ kể cho anh nghe để anh nhận rõ việc cho vay mượn không thuần túy là việc chuyển vàng từ tay người này sang tay người khác.

"Có một người nông dân hiểu được tiếng nói của loài vật, nên vào mỗi buổi chiều, ông ấy thường nán lại trong chuồng gia súc để nghe các con vật nói chuyện. Một buổi chiều nọ, người nông dân nghe con bò đực phàn nàn với con lừa về công việc nặng nhọc của mình:

- Tôi kéo cày cật lực từ sáng sớm cho tới tối mịt, cho dù trời rất nắng, chân tôi mỏi nhừ hay cổ của tôi đau rát… Ngược lại, cuộc sống của anh lại luôn an nhàn và sung sướng. Hằng ngày, anh được choàng lên người tấm mền sặc sỡ và chẳng làm gì ngoài việc mang ông chủ đi đến nơi nào ông ấy thích. Còn nếu ông chủ không đi đâu cả, anh chỉ việc nằm nghỉ ngơi và gặm cỏ non suốt ngày.

Nghe bạn nói vậy, con lừa dù đang đau đớn vì các gót chân trầy trụa do phải chở ông chủ cả ngày trên những con đường gồ ghề, vẫn thể hiện là người bạn tốt và dành nhiều thiện cảm cho con bò, nên nói:

- Này bạn thân ơi, thấy bạn làm lụng rất nhọc nhằn, tôi cũng muốn giúp đỡ bạn lắm. Tôi sẽ bày cách cho bạn làm thế nào để có được một ngày nghỉ ngơi thoải mái. Vào buổi sáng ngày mai, khi người nô lệ đến buộc cày vào cổ bạn, bạn hãy nằm xuống và rống lên thật thảm thiết. Họ sẽ tưởng là bạn bị ốm và không bắt bạn làm việc nữa.

Vậy là sáng hôm sau, con bò đực bèn nằm lăn ra đất theo lời khuyên của con lừa. Người nô lệ quay về trang trại bẩm báo, người nông dân bèn bảo:

- Thế thì hãy bắt con lừa làm thay công việc cày xới của con bò.

Suốt ngày hôm đó, vì thiện chí muốn giúp con bò, nên lừa phải làm thay công việc của bò. Đến chiều tối, khi được tháo cái cày ra, con lừa cảm thấy rất chua xót trong lòng, chân cẳng thì rã rời, còn cái gáy lại đau buốt do cả ngày bị cái ách cọ xát vào.

Lúc đó, người nông dân cố ý trở lại chuồng để lắng nghe. Con bò lên tiếng trước:

- Anh quả thật là người bạn tốt của tôi. Bởi vì nhờ có lời khuyên khôn ngoan của anh, tôi đã hưởng được một ngày nghỉ ngơi rất thoải mái.

- Còn tôi giống như những kẻ ngu ngốc khác, ban đầu muốn giúp đỡ anh tránh làm công việc nặng nhọc, nhưng cuối cùng lại phải làm thay anh. Từ đây, anh phải lo làm việc của anh đi. Bởi vì, tôi nghe tiếng ông chủ bảo rằng sẽ mổ thịt anh khi nào anh bị ốm lần nữa. Anh đúng là một kẻ lười biếng!

Con bò rất giận vì những lời nói của con lừa. Kể từ đó, chúng không còn nói chuyện với nhau nữa. Điều này cũng đã chấm dứt tình bạn của bò và lừa". Anh có rút ra được bài học gì từ câu chuyện này không, anh Rodan?

- Đúng là một câu chuyện rất thú vị. Nhưng tôi không rút ra được bài học nào cả. - Rodan đáp.

- Lẽ nào anh không rút ra được bài học gì sao? Thật ra, điều này cũng đơn giản thôi, chính là: "Nếu anh muốn giúp bạn bè của mình, thì phải làm sao để gánh nặng không chuyển từ bạn bè sang cho chính bản thân anh".

- Ồ! Vậy mà tôi đã không nghĩ ra. Đó là một bài học khôn ngoan và rất cần thiết cho trường hợp của tôi bây giờ. Tôi không muốn chuốc lấy gánh nặng từ người anh rể của tôi. Nhưng hãy nói cho tôi biết, anh đã từng cho nhiều người vay tiền, vậy có khi nào những người đó không trả lại tiền cho anh không?

Mathon mỉm cười điềm đạm, chứng tỏ bản lĩnh của một con người đã từng dạn dày kinh nghiệm trong việc cho vay tiền:

- Nếu là người cho vay tiền khôn ngoan và có đầu óc tính toán cẩn thận, thì phải sử dụng những cách nào đó để đảm bảo người vay tiền sẽ trả lại số tiền đã vay, tất nhiên là cùng với lãi suất. Tôi sẽ cho anh thấy những vật thế chấp tôi giữ lại của người vay tiền và sẽ kể tiếp cho anh nghe vài câu chuyện thú vị về điều này.

Mathon vào phòng ngủ của mình kệ nệ lôi ra cái hòm khá lớn, có chiều dài chừng một sải tay, được bọc trong tấm da heo màu đỏ và trang trí bằng những hình điêu khắc bằng đồng. Mathon để cái hòm trên sàn nhà, ngồi xổm xuống mở nắp bằng cả hai tay và nói:

- Đối với mỗi người đến vay tiền, tôi đều yêu cầu họ để lại một vật dụng nào đó của họ để làm bằng chứng. Tất cả đều được tôi cất giữ cẩn thận trong cái hòm này. Đến khi người vay đến trả tiền, tôi sẽ trao lại vật đó. Nhưng nếu họ không trả tiền, thì tôi sẽ giữ mãi vật ấy như một bằng chứng tố giác người đó đã phản bội sự tín nhiệm của tôi.

Theo tôi nghĩ, cho những người đang sở hữu nhiều tài sản vay tiền là an toàn nhất. Tất nhiên số tiền họ vay không được nhiều hơn trị giá tài sản của họ, để nếu cần, họ sẽ bán đất đai, các đồ trang sức quý báu, lạc đà hoặc những vật dụng khác để trả nợ. Đối với những người này, khi cho vay tiền tôi thường yêu cầu họ đưa ra vật thế chấp. Nếu như họ không trả nợ được, vật họ đã mang thế chấp sẽ là của tôi hoặc tôi bán đi để lấy tiền bù vào số tiền tôi đã cho vay. Ngoài ra, còn một cách nữa đảm bảo số tiền cho vay của tôi không bị mất đi. Đó là làm tấm thẻ chứng cứ, trên đó ghi lại lời giao hẹn, nếu đến kỳ trả nợ mà người đó không thanh toán được, thì họ phải giao cho tôi một tài sản nào đó có giá trị tương đương để khấu trừ. Theo những cách này, chắc chắn số vàng tôi cho vay phải được hoàn trả cùng với số tiền lãi. Bởi vì, công việc cho vay dựa trên cơ sở tài sản có sinh lợi theo thời gian.

Có một số người khác mà tôi cũng rất yên tâm khi cho họ vay tiền. Đó là những người có khả năng kiếm ra tiền, như anh chẳng hạn. Có việc làm và thu nhập ổn định, thật thà và tự trọng, tôi bảo đảm rằng họ có khả năng trả được cả vốn lẫn lãi cho người cho vay. Sự đảm bảo này dựa trên những nỗ lực làm việc của người vay tiền.

Ngoài ra, có một số người đi vay tiền nhưng bản thân họ không có tài sản và công ăn việc làm. Đời sống của những người này quả thật khó khăn và họ thường không thể trả hết nợ. Mặc dù cho họ vay không nhiều hơn một hào, nhưng tôi cũng lấy một vật gì đó để làm bằng chứng. Và những vật này có thể nằm mãi trong cái hòm của tôi, bởi vì những người này rất hiếm khi trả hết nợ.

Khi nắp hòm được mở ra, Mathon cẩn thận cầm cái bọc bằng vải màu đỏ lên, bên trong là cái khăn quàng cổ màu đồng rất đẹp. Mathon giải thích:

- Cái này sẽ được lưu giữ mãi mãi trong hòm chứng cứ của tôi, bởi vì chủ nhân của nó đã qua đời. Ông ta cũng là bạn quý của tôi. Đã có một thời gian dài, chúng tôi buôn bán làm ăn với nhau và đạt được nhiều thành công, cho tới khi ông ấy cưới một bà vợ người phương Tây. Bà ấy rất xinh đẹp nhưng không giống như những người phụ nữ chịu khó, chịu khổ của chúng ta. Ông ấy phải chi tiêu rất nhiều của cải, vàng bạc để đáp ứng các sở thích xa hoa của người vợ. Cho đến một hôm, ông ấy thất thểu đến tìm tôi cho biết, gia sản của ông đã khánh kiệt. Tôi đã an ủi ông ấy rất nhiều, ngoài ra còn hứa sẽ tạo điều kiện giúp ông ấy đi buôn trở lại. Ông ấy hứa quyết tâm sẽ làm theo những lời khuyên tốt đẹp của tôi. Nhưng điều này mãi mãi không thể thực hiện được. Vài ngày sau, trong một cuộc cãi vã với vợ, ông ấy đã lên cơn đau tim và không bao giờ tỉnh dậy được nữa.

- Còn bà vợ thế nào? - Rodan tò mò hỏi.

- Sau đám tang ông ấy, bà vợ hối hận rất nhiều nên đã gieo mình xuống sông Euphrate. Vì vậy, món nợ ông ấy đã vay của tôi không bao giờ được trả. Qua chuyện này tôi rút ra một kinh nghiệm rằng, lời hứa trong cơn bấn loạn, xúc động của con người thường không thể tin được. Nếu dựa vào lời hứa đó thì quả thật là không an toàn cho số vốn đã bỏ ra.

Mathon chỉ vào một chiếc nhẫn bằng xương bò được chạm khắc rất đẹp và nói tiếp:

- Còn đây là một câu chuyện khác. Chiếc nhẫn này của một người chủ trang trại, tôi thường mua các tấm thảm do bà vợ ông ấy dệt. Mấy năm trước đây, trang trại của họ bị châu chấu phá hoại làm mất sạch mùa màng. Tôi đã cho ông ấy vay tiền để mua lương thực và hạt giống mới. Đến vụ mùa tiếp theo, ông ấy liền trả hết tiền vốn lẫn lãi cho tôi. Bẵng đi một thời gian, ông chủ trang trại lại tìm đến tôi và thuật chuyện một người khách phương xa cho biết, ở quê của ông ta có nuôi những bầy dê rất kỳ lạ. Chúng có bộ lông dài rất mượt mà và mềm mại. Ông rất muốn có những bộ lông như thế để dệt thảm. Ông bày tỏ ý định muốn mua bầy dê đó, nhưng không có tiền, nên đến hỏi vay tôi. Dự định này rất tốt, nên tôi sẵn lòng giúp đỡ ông ấy. Một năm sau, tôi rất ngạc nhiên khi thấy các nhà giàu có ở Babylon trải những tấm thảm rất đẹp. Có thể nói, từ trước đến nay ở Babylon chưa có loại thảm nào đẹp như thế cả. Sau này tôi mới biết được, những tấm thảm ấy là do bà vợ của người chủ trang trại kia dệt nên. Ít hôm nữa, ông ta sẽ đến trả tiền cho tôi và nhận lại chiếc nhẫn này.

- Có nhiều người vay tiền làm được như thế không, anh Mathon? - Rodan hỏi lại.

- Nếu họ vay vì mục đích làm việc kiếm tiền, thì điều đó vẫn có thể xảy ra và số tiền vay đó đảm bảo họ sẽ trả lại. Nhưng nếu họ vay tiền vì gặp tình huống ngặt nghèo, khốn khổ, tôi khuyên anh cần phải hết sức thận trọng. Vì đối với những trường hợp này, rất có thể họ không có tiền để trả nợ cho anh đâu.

- Anh Mathon à! Anh hãy làm ơn nói rõ cho tôi nghe về trường hợp này đi. - Rodan vừa nói, vừa cầm lên một chiếc vòng xuyến bằng vàng có khảm những viên đá quý rất đẹp.

- Người chủ của chiếc xuyến này từng là người bạn của tôi. - Mathon hóm hỉnh bảo. - Bà ấy khá mập mạp và hay bép xép mọi chuyện khiến nhiều lúc tôi phát điên lên vì bà ta đấy.

Mathon kể tiếp:

- Thời gian trước đây, bà ta sở hữu khá nhiều tài sản và đã từng là khách hàng tốt của tôi. Bà có một đứa con trai và luôn mong muốn nó trở thành một thương gia giàu có. Một hôm, bà ấy tìm đến tôi và vay một số vàng để cho con trai bà góp vốn làm ăn chung với một người chủ đoàn lữ hành. Họ thường mang hàng từ nơi này sang nơi khác để bán.

Tuy nhiên, người chủ đoàn lữ hành này là một gã chuyên đi lừa gạt tiền bạc của người khác. Một hôm, ông ta lén ôm hết tiền bạc, tài sản góp chung của hai người bỏ đi mất, khiến chàng thanh niên đáng thương, lúc đó đang ngủ, phải bơ vơ ở một xứ lạ với cái túi rỗng không. Cuối cùng, nhờ sự giúp đỡ một đoàn thương nhân tốt bụng, anh ta mới trở về nhà được. Có thể tôi phải chờ cho đến khi anh ta có đủ khả năng làm ra tiền mới đòi được số tiền cho vay đó. Bây giờ tôi chỉ có thể giữ món đồ trang sức này để làm vật chứng.

- Bà ấy có xin ý kiến của anh về việc sử dụng số tiền vay đó không?

- Hoàn toàn không, ngược lại bà ấy luôn khoe khoang với mọi người rằng, sau này con trai bà ta sẽ trở thành một thương gia giàu có và đầy quyền thế ở Babylon. Tôi đã dùng những lời lẽ khôn ngoan để phân tích cho bà ấy hiểu, nhưng lại bị bà ta mắng cho một trận. Thật ra, tôi cũng biết cho các chàng trai trẻ còn thiếu kinh nghiệm vay tiền là rất mạo hiểm. Nhưng vì bà ấy mang vật này đến để bảo đảm, nên tôi không thể từ chối được. Đồng thời, tôi cũng muốn giúp đỡ những chàng trai này, miễn họ có ý chí, quyết tâm làm việc, cũng giống như tôi lúc còn trẻ đã phát triển sự nghiệp bằng cách đi vay tiền như thế.

Cái này là của Nebatur, người buôn lạc đà ở Babylon. - Mathon vừa nói, vừa cầm lên một đoạn dây thừng đã thắt thành gút. - Khi muốn vay tiền của tôi để mua lạc đà, anh ấy mang đến cái gút dây này để làm vật chứng. Tất nhiên, tôi sẵn sàng cho anh ta vay tiền. Bởi vì, Nebatur là một thương lái khôn ngoan và tôi rất tin tưởng vào khả năng tính toán thông minh, lanh lợi của anh ta. Ngoài ra, tôi cũng tin tưởng vào các thương nhân khác ở Babylon, bởi vì họ rất uy tín. Những bằng chứng vay tiền của họ đến rồi đi thường xuyên, chứ không nằm lì trong cái hòm này. Những thương gia giỏi là một nhân tố kiếm ra nhiều tiền và tích trữ tiền tốt nhất cho vương quốc của chúng ta. Vì vậy, tôi luôn sẵn lòng giúp đỡ để công việc buôn bán, kinh doanh của họ được thuận lợi và mang lại sự thịnh vượng cho Babylon.

Mathon lấy ra một vật có hình dáng giống con bọ bằng ngọc lam rồi thuận tay liệng nó trên sàn nhà, nói một cách miệt thị:

- Đây là con bọ có nguồn gốc từ Ai Cập. Người chủ của nó chẳng quan tâm đến việc trả nợ cho tôi và có lẽ suốt đời tôi không thể lấy lại món tiền đó. Tôi đã nhiều lần đến đòi nợ, nhưng hắn trả lời tỉnh bơ: “Tôi thật sự không còn một xu để trả nợ cho anh, cuộc sống của tôi hiện rất khốn khổ. Trong khi đó, nếu không đòi được số tiền tôi nợ anh, tài sản của anh có vơi bớt chút nào đâu. Anh vẫn còn khối vàng ra đó!”. Tôi biết làm gì với hắn ta nữa đây? Ngay cả người cha hiền lành của hắn cũng vì hắn mà tiêu tán hết sản nghiệp. Ông ấy đã thế chấp tất cả đất đai và gia súc để có vốn hỗ trợ cho việc kinh doanh của con trai mình. Giai đoạn đầu, hắn ta làm ăn khá thành công. Nhưng sau đó do muốn làm giàu nhanh chóng, nên hắn ta không ngần ngại tham gia vào những cuộc đầu tư liều lĩnh, không tìm hiểu cẩn thận nên đã phá sản.

TS vẫn hay có nhiều tham vọng và thường hấp tấp, nôn nóng trong việc thực hiện những viễn cảnh đầy hứa hẹn của mình. Họ không nghĩ đến chuyện tài và lực của mình còn bị hạn chế, thậm chí không để ý đến những lời khuyên đúng đắn của những người đi trước. Đến khi công việc bị đổ vỡ, họ mới cay đắng nhận ra những bài học đắt giá cho bản thân mình. Điều đáng nói ở đây là mỗi lần thất bại, họ lại gánh thêm một món nợ. Và thay vì cố gắng thay đổi cuộc sống tốt hơn, họ lại rơi vào cảnh bần cùng, bế tắc, thậm chí mất hết lòng tự trọng, sự tự tin và ý chí phấn đấu. Anh thấy đó, con bọ này có lẽ phải nằm mãi mãi trong cái hòm của tôi.

- Anh đã cho tôi nghe nhiều chuyện rất thú vị, anh Mathon ạ! - Rodan nói. - Bây giờ, theo anh tôi có nên cho người anh rể vay năm mươi đồng tiền vàng không? Anh cũng biết, số tiền này là rất lớn đối với thu nhập hàng tháng của tôi.

- Chị của anh là một người đàn bà đảm đang, khéo léo khiến tôi rất nể trọng. Vì vậy, nếu chồng chị ấy ngỏ lời vay tiền, tôi sẽ hỏi anh ấy sử dụng số tiền này như thế nào?

Nếu Araman trả lời muốn trở thành một thương gia thành đạt, để gia đình, vợ con được sống sung sướng, giàu sang, thì tôi sẽ hỏi tiếp: “Anh có biết cách làm ăn buôn bán không? Anh có biết đến nơi nào để mua hàng với giá thấp nhất và bán với giá cao nhất không?”. Vậy theo anh, anh ta có thể trả lời “có” với những câu hỏi này không?

- Không! Anh ấy không thể làm được những điều đó đâu. - Rodan thừa nhận - Araman chỉ có thể giúp tôi làm những công việc trong cửa hàng rèn giáo mác mà thôi.

- Vậy thì anh có thể nói rằng, cho dù mục đích của anh ta rất cao đẹp, nhưng với khả năng như vậy anh ấy chưa thể trở thành thương gia được. Trước khi trở thành thương gia, anh Araman cần phải học và tinh thông nghề buôn bán. Và trong quá trình học hỏi và trải nghiệm, anh ấy không nên mạo hiểm với số tiền lớn đó. Ước muốn của Araman, dù rất đáng trân trọng, nhưng anh không thể cho anh ấy mượn tiền được.

Nhưng nếu anh Araman trả lời: "Vâng! Tôi đã làm việc rất nhiều với các thương gia. Tôi đã biết cách đi tới Smyrna để mua những tấm thảm với giá rất thấp do những người nội trợ dệt. Sau đó, tôi đem chúng bán cho các nhà giàu ở Babylon với giá cao hơn để lấy lợi". Khi đó tôi sẽ nói: "Tham vọng của anh khiến tôi rất nể phục và với sự hiểu biết khôn ngoan đó tôi tin là anh sẽ thành công. Vì vậy, tôi vui lòng cho anh mượn năm mươi đồng tiền vàng nếu anh bảo đảm với tôi rằng, anh có thể hoàn trả lại cho tôi trong thời gian sớm nhất". Nhưng nếu anh ta bảo: "Tôi chẳng có vật gì để bảo đảm, ngoài việc tôi là một người đàng hoàng và hứa sẽ trả nợ đầy đủ cho anh trong thời gian có thể". Khi đó tôi sẽ đáp lại: "Tôi rất quý từng đồng tiền vàng của tôi. Vì vậy, nếu trong khi anh tới Smyrna mà bị bọn cướp lấy mất số vàng, hay lúc anh quay về bị bọn chúng phỗng tay trên những số hàng hóa ấy, thì anh sẽ lấy gì để trả nợ cho tôi? Nếu anh không có tiền để hoàn trả, có phải tôi đã mất hoàn toàn số tiền đó rồi không?".

Anh thấy đấy, Rodan! Vàng là hàng hóa của người làm nghề cho vay tiền. Việc cho vay rất dễ dàng, nhưng nếu cho vay không khôn ngoan thì rất khó đòi lại. Đối với những người cho vay giàu kinh nghiệm, họ không bao giờ mạo hiểm trong công việc của mình, mà ngược lại họ luôn tìm cách nào đó để buộc người vay tiền hoàn trả đúng hẹn.

- Đúng thế! - Mathon nói tiếp. - Giúp đỡ những người đang gặp khó khăn, hoạn nạn hay đang khởi đầu sự nghiệp là điều cần thiết. Nhưng anh phải biết giúp họ một cách khôn ngoan. Nếu không, anh sẽ giống như con lừa trong câu chuyện tôi vừa kể, chỉ phải gánh chịu những gánh nặng của người khác mà thôi.

Rodan à, hãy nghe lời khuyên của tôi đây: "Anh hãy giữ lấy năm mươi đồng tiền vàng đó. Vì nó là phần thưởng chính đáng do công sức lao động vất vả của anh làm nên, không ai có quyền buộc anh phải chia sớt cho người khác, trừ phi đó là ý muốn của anh. Nếu anh muốn cho vay số tiền đó để kiếm thêm nhiều vàng, thì hãy thực hiện hết sức thận trọng và phân ra nhiều nơi. Tôi không muốn để vàng nằm im trong túi, cho dù tôi cũng rất sợ gặp phải những rủi ro, bất trắc.

Rodan im lặng suy nghĩ về những lời Mathon vừa nói, đột nhiên Mathon hỏi:

- Anh làm nghề rèn giáo mác đã bao nhiêu năm rồi?

- Đã ba năm tròn. - Rodan trả lời.

- Trong ba năm đó, anh đã để dành được bao nhiêu ngoài số tiền thưởng của nhà vua?

- Ba đồng tiền vàng.

- Mỗi năm anh làm việc rất cật lực mà chỉ để dành được một đồng tiền vàng thôi ư?

- Quả đúng như thế.

- Vậy là, nếu như để dành được năm mươi đồng vàng, thì anh phải mất năm mươi năm làm việc hết mình sao?

- Cả một cuộc đời làm việc ấy chứ!

- Anh có cho phép người chị của anh mạo hiểm với số tiền mà có thể anh phải dành dụm trong suốt năm mươi năm làm việc cực nhọc bên cái lò nấu đồng, chỉ để cho chồng của chị ta có được kinh nghiệm trở thành một thương gia không?

- Không thể như thế được! - Rodan thốt lên.

- Vậy thì, anh nên đến gặp chị của anh và nói rằng: “Trong ba năm, em chăm chỉ làm việc nên dư được ba đồng tiền vàng. Chị là người thân duy nhất của em và em cũng rất mong chồng của chị có cơ hội để trở nên giàu có. Nếu anh Araman có thể chứng tỏ cho em và người bạn thân của em là Mathon thấy kế hoạch làm ăn của anh ấy đạt được kết quả tốt, thì em rất vui lòng cho anh rể mượn toàn bộ số tiền dành dụm của em trong ba năm qua”. Làm như vậy, ý tôi muốn nói rằng nếu quả thật anh Araman có năng lực kinh doanh, thì anh ấy vẫn có một số vốn để thực hiện. Còn nếu anh Araman thất bại, thì số tiền anh ấy nợ cũng không vượt quá khả năng chi trả của anh ta.

Tôi là người sở hữu rất nhiều vàng. Và tôi dùng số vàng đó để giúp những người khác buôn bán, làm ăn. Điều này không những tạo điều kiện cho họ trở nên giàu có, mà qua đó tôi có thể kiếm thêm nhiều vàng cho mình. Nhưng tôi không muốn mạo hiểm trong công việc này. Tôi đã phải làm lụng vất vả, tính toán cẩn thận và tích lũy trong một thời gian dài mới có được số vàng đó. Do thế, tôi sẽ không cho bất kỳ ai vay tiền nếu tôi không tin tưởng vào khả năng hoàn lại tiền của người đó. Ngoài ra, tôi cũng không muốn cho vay, nếu số tiền lãi không được thanh toán nhanh chóng khi đến kỳ hạn.

Qua những câu chuyện tôi vừa kể, anh có thể hiểu được nhiều người thường muốn vay tiền nhưng lại ít người có khả năng trả nợ. Có người cho rằng, họ sẽ kinh doanh thành công nếu có vàng trong tay, nhưng trên thực tế họ lại gặp thất bại. Đó là vì họ đã không đánh giá đúng năng lực của mình.

Anh Rodan à! Bây giờ, anh đã may mắn sở hữu được năm mươi đồng tiền vàng. Để duy trì sự giàu có cho mình, anh nên tìm cách làm cho số vàng đó sinh lợi. Cách tốt nhất là anh hãy trở thành một người cho vay vàng, giống như tôi vậy. Và nếu anh biết gìn giữ tài sản của mình một cách an toàn và chắc chắn, thì tôi có thể bảo đảm cuộc sống của anh từ đây trở đi luôn luôn được đầy đủ và sung túc.

Nếu anh dự định thực hiện một công việc nào đó, anh hãy mạnh dạn hợp tác với những người có nhiều kinh nghiệm, khôn ngoan và uy tín trong lĩnh vực mà anh định tham gia. Nhờ vào họ, một mặt anh có thể học hỏi, tiếp thu nhiều kinh nghiệm, mặt khác số tài sản của anh không những được an toàn mà còn sinh ra lợi nhuận.

Món quà của nhà vua có lẽ sẽ đem lại cho anh nhiều cơ hội tốt. Tuy nhiên, nếu anh muốn giữ năm mươi đồng tiền vàng đó thì phải thật kín đáo và cẩn thận. Bởi vì, theo kinh nghiệm của tôi thì sẽ có nhiều người đến khuyến dụ anh với những ý đồ không tốt. Anh phải bảo đảm khi cho một đồng tiền vàng ra khỏi túi, thì nhất định nó phải quay trở lại túi của anh đúng thời hạn. Nếu anh cần thêm những lời khuyên khác, thì hãy quay lại đây. Tôi rất sẵn lòng để giúp đỡ anh trong mọi công việc. “Thà thừa một thận trọng nhỏ còn hơn phải gánh chịu một điều ân hận lớn về sau”. Anh nên nhớ thuộc lòng câu nói này nhé! Bởi vì, nó cũng là bí quyết thành công của tôi đấy.

Rodan xúc động cám ơn những lời khuyên tận tình của Mathon rồi ra về. Khác với lúc đến đây, bây giờ không chỉ đầu óc mà cả cuộc đời của anh dường như đã sang một trang mới, sáng sủa hơn rất nhiều.

Chương 7 : Người buôn lạc đà ở Babylon

Khi chúng ta đói, tinh thần của chúng ta sẽ trở nên sáng suốt và nhạy cảm hơn với các mùi thơm của thức ăn.Tarkad, con trai của ông Azure, chắc hẳn cũng đã nghĩ như thế. Đã hai

ngày qua, anh chưa hề nếm một chút thức ăn nào, ngoại trừ hai quả vả nhỏ xíu do anh hái trộm trong vườn của người khác.

Từ sáng đến trưa, anh cứ dạo bước loanh quanh các quầy hàng bày bán những món ăn thơm phức và mong ước có một đồng bạc để vào chén cho thỏa thích. Anh rất đói nhưng không dám bước vào một hàng ăn nào vì anh biết, ở đây họ không bao giờ bán chịu cho bất cứ ai, dù chỉ là số tiền nhỏ cho một cốc rượu nhạt.

Trong lúc đang bần thần như vậy, bỗng nhiên anh đối mặt với một người đàn ông mà bấy lâu anh luôn né tránh. Đó là Dabasir, người buôn lạc đà ở thành Babylon và cũng là chủ nợ của anh. Trước đây, anh đã từng vay tiền của Dabasir và hứa sẽ hoàn trả đúng kỳ hạn, nhưng anh đã không giữ đúng lời hứa.

Gương mặt của Dabasir như bắt được vàng khi nhận ra Tarkad:

- Á! Tarkad đây rồi, tôi đã nhiều lần đi tìm cậu để đòi một đồng và hai hào bạc mà cậu đã mượn tôi trước đây. Trời đất xui khiến thế nào tôi lại được gặp cậu ở đây. Có phải thế không, cậu Tarkad?

Gương mặt của Tarkad trở nên bối rối và lúng túng. Anh chẳng còn hơi sức để phân minh với Dabasir:

- Tôi xin lỗi, tôi thật tiếc về điều đó. - Anh lắp bắp một cách yếu ớt. - Tuy nhiên, bây giờ tôi cũng không có một đồng nào để trả cho ông được.

- Sao cậu lại nói như vậy, Tarkad! - Dabasir cao giọng. - Cậu đã làm gì mà không còn một hào, một cắc để trả cho tôi chứ?

- Thật sự lúc này tôi rất túng bấn, nên chưa thể trả nợ cho ông được.

- Túng bấn ư! Tại sao trời đất lại phạt cậu hoài thế nhỉ? Cậu không thể vay tiền của tôi rồi sau đó mỗi lần gặp tôi, cậu lại viện lý do túng bấn nên chưa thể trả nợ được. Hãy theo tôi vào trong quán, tôi muốn kể cho cậu nghe một câu chuyện trong lúc tôi ăn một chút gì đó. Tôi đang đói bụng lắm đây!

Tarkad cảm thấy do dự trước sự thay đổi thái độ của Dabasir. Nếu vào trong quán, không lẽ anh ngồi nhìn Dabasir ăn uống một cách ngon lành, còn mình ngồi không với cái bụng đang đói meo như vậy. Nhưng anh lại nghĩ, ít ra đây cũng là một cơ hội để anh có thể bước vào cái quán ăn rất hấp dẫn kia.

Như quyết định giúp anh, Dabasir đẩy mạnh Tarkad vào quán và kéo đến ngồi trên hai tấm thảm đặt trong góc.

Dabasir nói với Kauskor, người chủ tiệm, đang nở nụ cười tươi rói trên môi:

- Ông hãy mang cho tôi một cái đùi dê nướng thật vàng với nhiều nước xốt, bánh mì và rau quả. Tôi đang rất đói nên muốn ăn nhiều một chút. À! Đừng quên tôi còn cậu bạn ở đây. Hãy mang cho cậu ta một bát nước. Phải là nước mát đấy, vì trời đang nóng mà.

Dabasir có vẻ như phớt lờ trước tình cảnh của Tarkad. Tarkad cảm thấy thật xấu hổ. Anh buộc phải ngồi đây và uống nước lạnh, trong khi Dabasir ăn ngấu nghiến cái đùi dê thơm phức. Nhưng Tarkad im lặng không nói gì, và anh nghĩ mình cũng chẳng có điều gì để nói cả.

Tuy nhiên, Dabasir biết rõ những gì Tarkad đang nghĩ trong đầu. Vừa mỉm cười khoát tay chào những thực khách khác ở trong quán, Dabasir vừa nói với Tarkad:

- Tôi nghe một người từ Urfa trở về kể rằng, ở nơi đó có một người đàn ông giàu có đang sở hữu một phiến đá trong suốt đến nỗi mọi người có thể nhìn xuyên qua nó và thấy mọi vật ở phía bên kia. Điều đặc biệt là nó có màu vàng, nên cảnh vật nhìn qua phiến đá ấy trở nên rất khác lạ. Nó không giống như cảnh vật hàng ngày mà chúng ta thường thấy. Theo cậu, điều này có ý nghĩa như thế nào, hỡi Tarkad? Cậu có cho rằng, cảnh vật có thể xuất hiện với một màu sắc khác không?

- Tôi nghĩ ắt là như thế. - Tarkad vừa đáp vừa nhìn cái đùi dê ngon lành đang bày ra trước mặt hai người.

- Đúng, tôi vốn biết điều đó là sự thật. Bởi vì, chính tôi cũng từng chứng kiến điều đó. Tôi sẽ kể cho cậu nghe về chuyện này.

- Dabasir sắp kể chuyện rồi đó! - Một thực khách ngồi gần đó nói nhỏ vào tai người bạn ngồi bên cạnh mình, rồi nhích tấm thảm của anh ta lại gần chỗ ngồi của Dabasir và Tarkad. Những thực khách khác cũng mang thức ăn đến và vây quanh hai người. Họ nhao nhao bên tai của Tarkad và đẩy anh ngồi xích vào bằng những cái dùi dê béo ngậy đang ăn dở trên tay. Nhưng tuyệt nhiên không có ai mời anh một miếng nào. Dabasir cũng không có ý chia sớt với anh chút gì cả, thậm chí cũng không đẩy cho anh một vụn nhỏ bánh mì nhỏ, mà để nó rơi xuống sàn nhà.

- Câu chuyện tôi sắp kể ra đây là câu chuyện có thật trong cuộc đời tôi, lúc còn là một chàng thanh niên mắc nợ ngập đầu. Có lẽ trong số các anh, không ai biết được tôi đã từng là một người nô lệ ở Syri?

Một vài tiếng xì xào ngạc nhiên nổi lên và lan dần trong đám thực khách, còn Tarkad bắt đầu chú ý lắng nghe. Có vẻ như đây là một câu chuyện thích thú.

- Khi còn trẻ, tôi đã từng học cách làm yên ngựa. Lúc đó, tôi vừa mới cưới vợ. Mặc dù tay nghề chưa cao lắm, nhưng hàng tháng tôi cũng kiếm được một số tiền kha khá vừa đủ cho một cuộc sống trung lưu. Tôi thường mua những chiếc áo đẹp, sang trọng để tặng vợ tôi. Dần dần, tôi nhận thấy chủ các cửa hiệu rất tin tưởng tôi và luôn vui vẻ bán chịu cho tôi mỗi khi tôi không có đủ tiền để trả lúc mua hàng. Vì thế, tôi đã không ngần ngại chi tiêu một cách hoang phí.

Thời gian đầu, những khoản nợ còn ít và nhỏ nên tôi vẫn còn chi trả được. Cho đến một ngày, tôi nhận ra những món nợ tuy nhỏ nhưng cộng lại thành một con số rất lớn và tôi không thể trả hết được. Cuộc sống của tôi bỗng chốc trở nên khốn đốn và tồi tệ. Mặc dù tôi phải đi vay mượn người thân, bạn bè để trả nợ, nhưng các khoản nợ vẫn dây dưa không hết, thậm chí ngày càng nhiều hơn. Ngày nào tôi cũng bị những chủ nợ đuổi theo để đòi tiền. Căn nhà và những vật dụng có giá trị đều bị họ xiết hết. Vợ tôi đau đớn và tủi nhục nên bỏ về nhà cha ruột cô ấy. Tôi mất việc, mất nhà và trong túi không còn một xu nào cả. Một hôm, trong cơn tuyệt vọng, tôi quyết định trốn khỏi Babylon để đến một nơi khác với hy vọng làm lại cuộc đời.

Trong hai năm trời, tôi làm thuê cho những thương lái lữ hành rày đây mai đó, nhưng vẫn không khấm khá được. Rồi sau đó, đoàn lữ hành của tôi rơi vào tay của bọn đạo tặc chuyên cướp bóc trên sa mạc. Tôi bị bắt và dần trở thành một phần tử trong nhóm người xấu xa đó. Tham gia những hành động như thế thật tôi không khỏi hổ thẹn trong lòng. Trong tâm trí, tôi vẫn luôn cố gắng vươn lên từ nghịch cảnh, nhưng thực tế tôi càng ngày càng rơi xuống vực thẳm.

Đợt cướp bóc lần đầu tiên, chúng tôi gặp may nên đã thu về vô số vàng bạc, tơ lụa và những hàng hóa có giá trị khác. Cả bọn thống nhất đem chiến lợi phẩm này đến Ginir để bán và lấy tiền chi tiêu hoang phí.

Lần thứ hai, chúng tôi thất bại nặng nề, vì bị toán quân rất gan dạ và có trang bị đầy đủ tấn công lại. Đây là toán quân được các đoàn lữ hành trả tiền để bảo vệ cho họ. Những kẻ đầu đảng bị giết chết, còn một số khác trong đó có tôi bị dẫn về Damacus bán làm nô lệ.

Tôi được một thủ lĩnh sa mạc người Syri mua với giá hai đồng bạc. Lúc đó, đầu tóc bị cạo trọc và mặc quần áo tù nhân nên trông tôi không khác gì những người nô lệ. Tuy nhiên, có lẽ quen với lối sống giang hồ khi còn làm đạo tặc, nên tôi nghĩ cuộc đời của tôi sắp bước vào những cuộc phiêu lưu mới. Nhưng sự thật như một gáo nước lạnh tạt vào mặt tôi, khi ông chủ mới dẫn tôi đến trình diện với bốn bà vợ của ông ta, và bảo rằng họ có thể sai khiến tôi như một tên nô lệ mạt hạng.

Tôi rơi vào một tình cảnh thật thảm hại. Những con người ở sa mạc rất hung dữ và hiếu chiến, nên tôi không thể không tuân theo nếu muốn giữ lại mạng sống. Và tôi cũng ý thức được rằng, cho dù có khí giới hay phương tiện để trốn, chưa chắc tôi thoát khỏi sự truy lùng của họ. Khi đó, tôi có thể bị họ đánh chết mà chẳng phản kháng gì được.

Tôi sợ hãi đứng đó, trong khi bốn người đàn bà nhìn tôi từ đầu tới chân. Tôi tự hỏi tình cảnh của mình có gợi cho họ một sự thương hại nào không. Sira, người vợ cả và là người lớn tuổi nhất, yên lặng nhìn tôi nhưng không biểu lộ một cảm xúc gì. Tôi chỉ biết hướng đến bà để tìm một chút cảm thông giữa những con người với nhau. Bởi vì, bà thứ nhì tuy rất xinh đẹp, nhưng đang nhìn tôi một cách khinh bỉ tựa như tôi là một con giun đất. Trong khi, hai bà trẻ hơn thì cười mũi và xem tôi như một trò tiêu khiển.

Thời gian trôi qua như một cực hình, tôi cảm thấy nhục nhã vô cùng với cảm giác mình đang bị tuyên án. Bốn người đàn bà đều im lặng, dường như người này muốn để người kia quyết định số phận của tôi. Cuối cùng, bà Sira lên tiếng bằng một giọng nói lạnh lùng:

- Chúng ta đã có rất nhiều đầy tớ để sai vặt, duy chỉ thiếu những đứa chăn dắt lạc đà mà thôi. Ngay ngày hôm nay, tôi phải đến thăm mẹ tôi đang ốm nặng, và chẳng có đứa nô lệ tin cậy nào để làm việc đó. Không biết đứa nô lệ này có thể dắt được lạc đà không?

Thế là ông chủ quay sang hỏi tôi:

- Mày có biết dắt lạc đà không?

Cố giấu đi sự phấn khởi, tôi đáp:

- Con có thể điều khiển lạc đà quỳ xuống, có thể buộc đồ đạc lên lưng nó và dẫn nó đi nhiều ngày mà không mệt. Nếu cần, con cũng có thể sửa chữa yên cương nữa.

- Mày nói vậy là được rồi. - Ông chủ nhận xét. - Nếu em muốn thế, Sira, thì hãy dùng tên nô lệ này. Nó sẽ là người chăn dắt lạc đà cho em.

Thế là, tôi được giao cho bà Sira và ngày hôm đó tôi phải dắt lạc đà cho bà ta trong suốt cuộc hành trình về quê thăm mẹ bà ấy. Lợi dụng dịp này, tôi bày tỏ lòng cảm ơn của mình đến sự can thiệp của bà vào lúc sáng. Tôi cũng nói với bà ấy rằng, tôi không phải là người sinh ra để làm nô lệ, mà là con trai của một người tự do, chuyên làm yên ngựa ở Babylon, đồng thời kể lể nguyên nhân tôi lưu lạc đến vùng Syri này. Tuy nhiên, tôi nhanh chóng thất vọng khi nghe bà ấy nói:

- Mày không biết ngượng miệng khi nói rằng mày là một con người tự do à? Chính do sự yếu kém của bản thân đã dẫn mày đến tình cảnh thảm hại như hiện nay! Một người đàn ông nếu đã mang trong mình linh hồn của một kẻ nô lệ, thì cho dù hắn ta chào đời ở bất cứ hoàn cảnh

nào, thì cuối cùng hắn ta vẫn chỉ là một tên nô lệ. Bởi vì mày thấy đó, nước có bao giờ chảy ngược dòng đâu? Còn nếu người đó mang trong mình linh hồn của một con người tự do, thì dù có trải qua nhiều nghịch cảnh, cay đắng và khốn khổ trong cuộc đời, cuối cùng người đó cũng trở thành một con người danh giá và được mọi người kính trọng.

Những điều bà Sira nói đã làm tôi suy nghĩ rất nhiều. Trong hơn một năm sau đó, tuy tôi phải sống chung và làm việc như một tên nô lệ nhưng tôi vẫn không thể trở thành một tên nô lệ được. Vào một hôm, bà Sira hỏi tôi:

- Vào những lúc rảnh rỗi, các nô lệ thường tụ tập và đánh chén vui vầy với nhau. Tại sao mày cứ ngồi tách biệt một mình vậy?

Tôi trả lời bà:

- Con vẫn đang suy ngẫm về những điều mà bà đã nói trước đây. Con nghĩ, có lẽ nào trong bản thân con có linh hồn của một kẻ nô lệ. Tuy nhiên, con cảm thấy mình không thể hòa nhập với bọn họ được, nên phải ngồi riêng ra.

Bà Sira nhìn tôi chằm chằm như đang suy nghĩ một điều gì. Một lát sau, bà thở dài và cất tiếng nói:

- Chính tôi cũng đang ngồi riêng ra trong ngôi nhà của mình. - Bà Sira tâm sự - Gia đình cha mẹ ruột tôi rất giàu có, nên cho tôi một số vốn khá lớn. Chồng tôi đồng ý cưới tôi chỉ vì món hồi môn đó, chứ không hề yêu thương gì tôi. Thêm nữa, mặc dù đã chung sống với nhau nhiều năm, nhưng tôi vẫn không sinh được một mụn con nào. Từ ngày có thêm ba bà vợ khác, ông ấy thực sự đã bỏ rơi tôi. Trong tình cảnh này, tôi phải sống thui thủi một mình và tự chăm lo cho bản thân mình mà thôi. Theo tập tục của những người Syri, thì phụ nữ cũng giống như những người nô lệ, sống phụ thuộc vào người đàn ông trong gia đình. Nhưng nếu tôi là một người đàn ông, tôi thà chết còn hơn trở thành một kẻ nô lệ.

- Vậy là bà đã hiểu được những gì con nghĩ trong thời gian qua. - Tôi cảm động nói, rồi chợt hỏi bà – Thưa bà, theo bà thì con có linh hồn của một người tự do hay của một kẻ nô lệ?

- Cậu có muốn trả hết nợ không? - Bà Sira hỏi lại tôi.

- Vâng! Con muốn lắm chứ, nhưng con không thể rời khỏi chỗ này được.

- Nếu cậu bằng lòng để thời gian trôi qua và không chịu nỗ lực tìm cách để trả nợ, thì chứng tỏ linh hồn của cậu là linh hồn của một kẻ nô lệ.

- Nhưng con biết làm thế nào khi còn là một tên nô lệ ở Syri?

- Cậu không biết làm gì, thì suốt đời cậu đúng là một kẻ hèn nhát.

- Con không phải là một kẻ hèn! - Tôi phản đối mạnh mẽ.

- Vậy thì hãy tìm cơ hội chứng tỏ bản lĩnh của mình đi. - Bà Sira nói.

- Chứng tỏ như thế nào cơ?

- Có phải nhà vua của xứ cậu đã chiến đấu với quân địch bằng tất cả tài trí và sức lực của ông ta không? Tại sao cậu không cố gắng làm như vậy? Có phải những món nợ của cậu là những kẻ thù đã xua đuổi cậu ra khỏi Babylon không? Có phải cậu đã để chúng tồn tại trong cuộc sống của mình và mỗi ngày chúng càng lớn mạnh đến mức đẩy cậu đến bước đường cùng không?

Đáng lẽ ra, cậu phải chiến đấu chống lại chúng như một người đàn ông chân chính và phải chiến thắng được chúng để trở thành một người danh giá, tự do trong xứ sở của cậu. Nhưng từ trước đến giờ cậu không có ý chí chiến đấu và đã chấp nhận bại trận một cách nhục nhã.

Tôi trăn trở rất nhiều vì những lời nói mạnh mẽ của bà Sira và nhận thấy rõ ràng chính tôi đã bị 'kẻ thù" do mình tạo nên đuổi khỏi quê hương xứ sở. Trong tình cảnh này, tôi có đủ dũng khí để thoát khỏi số phận nô lệ không? Phải chăng bà Sira đã nói về tôi rất đúng - tôi là một kẻ hèn nhát, một kẻ có linh hồn nô lệ?

Ba ngày sau, người đầy tớ riêng của bà Sira gọi tôi tới gặp bà. Bà bảo tôi:

- Bệnh mẹ tôi lại trở nặng. Cậu hãy thắng yên cương cho hai con lạc đà khỏe nhất, chú ý buộc theo những túi da lớn đựng nước và những túi lương thực cho cẩn thận.

Tôi vừa làm việc, vừa suy nghĩ về các khoản thực phẩm mà bà Sira nhắc đến. Nhà mẹ ruột của bà Sira tuy ở xa nhưng đi không quá một ngày đường. Vì vậy, nếu giống như lần trước, bà Sira không cần phải chuẩn bị kỹ lưỡng như vậy. Tuy rất thắc mắc nhưng tôi vẫn cẩn thận làm theo lệnh bà. Khi mọi thứ đã sẵn sàng, bà Sira cưỡi trên lưng con lạc đà do tôi dắt đi phía trước, còn người hầu gái ngồi trên con lạc đà thứ hai và đi phía sau. Khi chúng tôi đến nhà mẹ bà Sira, thì trời đã tối đen như mực. Bà Sira cho người đầy tớ gái đi nghỉ và bảo nhỏ với tôi rằng:

- Dabasir, cậu có linh hồn của một người tự do hay linh hồn của một kẻ nô lệ?

- Linh hồn của một con người tự do! - Tôi kiên quyết đáp.

- Vậy thì bây giờ cậu hãy chứng minh điều đó đi. Ông chủ của cậu và những kẻ hầu cận của ông ta đang ở rất xa nơi này. Cậu hãy yên tâm lấy hai con lạc đà này và trốn khỏi đây mau. Trong cái túi này, tôi có để sẵn áo quần cho cậu cải trang. Sáng mai, tôi sẽ bảo rằng cậu đã ăn cắp hai con lạc đà và chạy trốn trong lúc tôi đi thăm mẹ tôi ốm.

- Tôi vô cùng cám ơn bà, và có lẽ suốt đời tôi không trả hết món nợ này. Bà có linh hồn của một vị nữ thần. - Tôi tỏ lời cám ơn bà Sira. - Tôi luôn cầu chúc bà được bình an và hạnh phúc.

- Hạnh phúc! - Bà thở dài đáp lại. - Hạnh phúc có thể không đến với những ai đã rời bỏ quê hương xứ sở và đến một vùng đất xa xôi khác để kiếm tìm. Thôi, cậu hãy cố gắng đi theo con đường của riêng mình và cầu mong cho những vị thần sa mạc sẽ che chở cậu. Nhớ đừng uống hết nước và ăn hết thức ăn trước khi về đến xứ sở của cậu đấy!

Tôi vô cùng cảm động và biết ơn bà Sira, nhanh chóng theo lời bà lao ngay vào trong màn đêm của sa mạc mênh mông. Tôi không biết phương hướng nào dẫn đến Babylon, nên cứ nhắm mắt đi bừa trong sa mạc. Tôi cưỡi trên lưng một con lạc đà và dắt theo một con đi suốt cả đêm rồi cả ngày kế tiếp sau đó, lòng lo sợ về số phận của mình. Trong tình cảnh này, nếu bị bắt lại, có thể tôi phải hứng chịu một hình phạt rất khủng khiếp. Tội trạng của những kẻ nô lệ dám đánh cắp tài sản của chủ mình để đào thoát là rất nặng và có thể bị đánh chết.

Mãi tới xế trưa ngày hôm sau đó tôi mới đến được một vùng hoang vu không có người ở, cũng chẳng khác gì là sa mạc. Hai con lạc đà di chuyển một cách chậm chạp và mệt nhọc trên những phiến đá lởm chởm, nhọn hoắt. Nhìn vùng đất khô cằn, nứt nẻ, ngay cả ngọn cỏ cũng không thể sống nổi, tôi hiểu rõ tại sao con người lại tránh xa vùng đất không thân thiện này.

Tôi thực sự rơi vào tình cảnh tiến thoái lưỡng nan. Mặc dù ở đây tính mạng của tôi được an toàn, nhưng quả thật cuộc sống của tôi gần như đang đi vào ngõ cụt. Những ngày tiếp theo,

hai con lạc đà di chuyển rất chậm, thức ăn và nước uống đã cạn, trong khi đó ánh nắng mặt trời không ngừng đổ lửa xuống người tôi. Vào cuối ngày thứ chín, tôi ngã từ trên lưng lạc đà xuống đất và không còn đủ sức để trèo lên lại. Trong đầu óc của tôi chợt vang lên câu hỏi: "Chẳng lẽ tôi chôn vùi xác ở xứ sở hoang vu này sao?".

Tôi ngủ thiếp đi và không hay biết gì cho đến khi những tia nắng của ngày mới chiếu trên mặt.

Tôi ngồi dậy và ngơ ngác nhìn chung quanh. Hai con lạc đà nằm cách tôi không xa. Không khí buổi sáng thật mát mẻ. Xung quanh tôi là một vùng đất hoang vu rộng lớn, chỉ toàn đá và những bụi gai nhọn, không hề có dấu hiệu của nước hay cây cỏ có thể ăn được cho người hoặc lạc đà.

- Chẳng lẽ mình gục ngã ở nơi vắng vẻ này sao? - Đầu tôi lại vang lên câu hỏi này một lần nữa. - Chẳng lẽ mình đã sai khi chọn lối thoát này? Chẳng lẽ mình đúng là một kẻ hèn nhát, một con người có linh hồn của một kẻ nô lệ ư? - Nghĩ đến đây, bỗng nhiên đầu óc của tôi bỗng trở nên tỉnh táo hơn. Thân xác rã rời và kiệt quệ, đôi môi nứt nẻ và rướm máu, lưỡi khô khốc và sưng phồng, dạ dày trống rỗng... đối với tôi không còn quan trọng nữa. Bên trong con người tôi bỗng trào dâng một sức sống mãnh liệt. Tôi phải sống! Bởi vì, tôi còn nhiều việc phải làm và phải trở thành một con người được mọi người kính trọng. Tôi phải lấy lại niềm tin tưởng của những người tôi quen biết. Tôi còn phải chăm lo cho cuộc sống của vợ tôi nữa.

Tôi nhìn vào khoảng không trước mắt. Một lần nữa, đầu tôi vang lên câu nói của bà Sira: "Những món nợ của cậu là những kẻ thù đã xua đuổi cậu ra khỏi Babylon". Vâng! Đúng như thế. Tại sao tôi lại từ chối việc đứng thẳng người trên mặt đất như một người đàn ông chân chính? Tại sao tôi lại để cho vợ tôi phải quay trở về nhà của cha nàng trong tủi nhục?"

Bất chợt, tôi nhìn thấy một điều kỳ lạ xảy ra trước mắt. Tất cả cảnh vật xung quanh tôi dường như mang một màu sắc tươi mới, giống như thể tôi đã nhìn thấy chúng xuyên qua một phiến đá kỳ diệu. Phải chăng đây mới chính là giá trị thật của cuộc sống mà tôi chưa hề khám phá ra trước đó?

Chịu chết trong sa mạc ư! Không thể như thế! Tôi phải sống và phải chứng tỏ cho mọi người biết, tôi là một con người có linh hồn tự do, một người có ý chí mạnh mẽ có thể vượt qua mọi nghịch cảnh. Tôi phải trở về nhà, phải trả hết nợ và xây một căn nhà để bắt đầu một cuộc sống mới với tầm nhận thức mới. Có lẽ đã trải qua nhiều kinh nghiệm cay đắng, nên tôi cảm thấy đầy hy vọng và tin tưởng vào cuộc sống sau này.

Tôi gượng đứng dậy, mặc cho hai chân chỉ muốn khuỵu xuống. Đói có nghĩa gì đâu? Khát có nghĩa gì đâu? Đó chỉ là những rủi ro trên con đường quay trở về xứ sở Babylon thân yêu của tôi mà thôi. Bên trong con người tôi, linh hồn của một con người tự do đang trỗi dậy, không những đã chiến thắng kẻ thù của chính mình, mà còn mãnh liệt khích lệ tinh thần của tôi. Tôi thu hết sức lực và hét lên thật to để thể hiện lòng quyết tâm sắt đá của mình.

Hai cặp mắt lờ đờ của hai con lạc đà bỗng nhiên mở to và sáng lên qua giọng hét của tôi. Sau nhiều lần cố gắng hết sức, và bằng một sự nỗ lực phi thường, tôi và hai con lạc đà đứng dậy bắt đầu đi chầm chậm về hướng Bắc, nơi mà linh tính mách bảo cho tôi biết, đó là con đường dẫn về Babylon.

Trải qua một đoạn đường dài, tôi đã đến vùng đất phì nhiêu, có nước, cỏ xanh và cây trái tươi tốt. Tôi nhận thấy sự hiện diện của cuộc sống, của con người. Tôi đã trở về Babylon bằng

linh hồn của một con người tự do và làm chủ bản thân tôi. Sau đó, tôi bắt đầu giải quyết các công việc đúng như quyết tâm của mình và dần dần tạo ra được vị thế như ngày hôm nay.

Cậu nghĩ như thế nào, Tarkad? Cái dạ dày trống rỗng của cậu có làm cho đầu óc của cậu sáng suốt hơn không? Cậu có sẵn sàng lấy lại uy tín và lòng tự trọng của mình không? Cậu đã nhìn thấy giá trị thật của cuộc sống chưa? Cậu có mong ước trả hết các món nợ của mình và trở thành một con người đáng kính ở Babylon không?

Đôi mắt của Tarkad bỗng nhiên đỏ hoe. Anh đứng phắt dậy và nói:

- Cám ơn ông đã chỉ cho tôi một con đường mới! Tôi đã cảm thấy linh hồn tự do trỗi dậy trong tâm hồn mình.

- Trở về Babylon, với tình cảnh nợ nần chồng chất như thế, ông đã xoay xở như thế nào, hỡi ngài Dabasir đáng kính? - Một thực khách hỏi.

- Trước hết, tôi viếng thăm những người chủ nợ và yêu cầu họ hãy rộng lượng cho tôi thêm thời gian để tôi kiếm tiền trả nợ. Phần lớn mọi người đều vui vẻ chấp nhận, thậm chí họ còn sẵn lòng giúp đỡ tôi, nhưng cũng có một số người trách cứ tôi. Trong đó có một người đã giúp đỡ tôi rất nhiệt tình, đó là Mathon, người cho vay vàng ở vương quốc chúng ta. Biết được tôi đã từng chăn dắt lạc đà ở Syri, nên ông ấy giới thiệu tôi đến làm việc cho ông Nebatur, người buôn lạc đà đáng kính mà chắc hẳn quý vị ở đây đều biết. Được làm việc cho ông ấy, sự hiểu biết về lạc đà của tôi đã phát huy rất tốt. Dần dần, tôi đã thanh toán xong tất cả các món nợ, và có thể ngẩng cao đầu, tự tin lấy lại uy tín của mình như ngày nay.

Mọi người lần lượt cám ơn Dabasir về câu chuyện thú vị, đồng thời cũng là một bài học sâu sắc trong cuộc sống, rồi trở về chỗ cũ tiếp tục bữa ăn dang dở của mình. Dabasir cũng vậy, nhưng lần này anh gọi lớn:

- Này Kauskor ơi! Ông đâu rồi? Thức ăn đã nguội cả rồi. Ông hãy đem thêm cho tôi một số món ngon khác, rau và nhiều bánh mì nữa nhé! Tôi muốn mời cậu Tarkad ăn một bữa thịnh soạn.

Lòng vô cùng biết ơn Dabasir, Tarkad thấm thía một điều: “Một khi đã có ý chí sắt đá, thì con người sẽ dễ dàng tìm ra được một con đường để tiến lên phía trước!”.

Chương 8 : Người may mắn nhất ở Babylon

Sharru Nada, ông hoàng thương lái, đang ngồi oai vệ trên lưng con lạc đà dẫn đầu đoàn lữ hành trở về Babylon sau một chuyến buôn dài ngày. Ông là người rất thích những bộ áo quần sang trọng, quý phái được may từ các loại vải tốt nhất. Ông cũng rất thích cưỡi những con ngựa đẹp, khỏe mạnh thuần chủng Ả Rập.

Ông Sharru Nada đã khá cao tuổi, nhưng vẫn tỏ ra tinh nhạy và luôn vui vẻ, hòa nhã với mọi người. Nhưng nhìn vào ông lúc này, những người thân cận đều cảm nhận được ông đang có nỗi lo lắng nào đó trong lòng.

Cuộc hành trình từ Damacus thật dài ngày với rất nhiều gian truân trong sa mạc đã không làm ông băn khoăn. Những bộ lạc dữ tợn người Ả Rập rình rập cướp bóc các đoàn lữ hành giàu có cũng chẳng làm ông sợ, bởi ông đã có một đoàn kỵ binh đông đảo hộ tống.

Chỉ đối với chàng trẻ tuổi đang đi sát cạnh mà ông đã đưa về từ Damacus, là làm ông lo nghĩ. Anh ta chính là Hadan Gula, cháu của một đối tác làm ăn của ông, có tên là Arad Gula và cũng là người mà ông mang ơn suốt đời. Giờ đây, ông muốn đền đáp lại một phần công ơn của Arad Gula bằng cách dạy dỗ Hadan Gula nên người và trở thành một thương gia giỏi. Nhưng có lẽ, công việc mà ông dự định thực hiện sẽ gặp rất nhiều khó khăn.

Nhìn cách ăn mặc diêm dúa và những trang sức rườm rà trên người Hadan, Sharru Nada thầm nghĩ: "Nét mặt rắn rỏi của cậu ta không khác gì ông Arad Gula ngày trước, nhưng quan trọng là ý chí, sự kiên nhẫn, chịu khó của một thương gia dường như không hề có trong con người anh ta. Dạy anh ta làm việc đã khó, nhưng làm thế nào để uốn nắn tư tưởng, điều chỉnh những thói quen ăn chơi, tiêu xài phung phí của anh ta lại càng khó hơn. Mình phải làm sao để giúp cậu ta khôi phục sự nghiệp kinh doanh của gia đình, vốn đã bị cha của cậu ta làm cho suy sụp?".

Bỗng nhiên, Hadan Gula lên tiếng, cắt ngang dòng suy nghĩ của ông Sharru:

- Tại sao ông luôn phải làm việc cực nhọc, gian khổ cùng với đoàn lữ hành như thế? Có bao giờ ông dành thời gian để tận hưởng những thú vui cuộc sống không?

Sharru Nada mỉm cười không trả lời mà hỏi ngược lại Hadan Gula:

- Hưởng thụ cuộc sống ư? Cháu sẽ tận hưởng cuộc sống như thế nào nếu cháu ở vào địa vị của ta?

- Nếu cháu giàu có như ông, cháu sẽ sống theo cách của một ông hoàng. Cháu sẽ không bao giờ cưỡi lạc đà băng qua sa mạc nóng bỏng và làm việc gian khổ, cực nhọc. Cháu sẽ thoải mái tiêu xài những đồng tiền của mình. Cháu sẽ mặc những bộ quần áo sang trọng và đeo những trang sức quý báu nhất. Đó chính là một cuộc sống đáng sống - một cuộc sống mà cháu hằng mong ước.

Ông Sharru Nada bật cười rồi buột miệng nói:

- Ông nội của cháu không bao giờ làm như vậy. Thật sự cháu không muốn làm việc một chút nào sao?

- Việc làm chỉ dành cho những kẻ nô lệ thôi! - Hadan Gula đáp không cần nghĩ ngợi.

Câu nói của chàng trai trẻ càng khiến ông Sharru thấy rõ những lo lắng của mình là có cơ sở. Ông trầm tư suy nghĩ, mặc cho con lạc đà sải bước xuống bờ dốc thoai thoải. Xuống đến cuối dốc, ông dừng con vật lại và chỉ tay về phía trước:

- Xem kìa, đằng kia là thung lũng. Hãy nhìn ra xa một chút, cháu sẽ nhìn thấy lờ mờ những bức tường thành của Babylon. Một chấm trắng nho nhỏ nổi bật kia là ngôi tháp của Đền Chuông đấy. Nếu tinh mắt, cháu có thể nhìn thấy làn khói bốc lên từ ngọn lửa vĩnh cửu ở trên đỉnh nóc của nó.

- Babylon đấy thật sao ông? Đã từ lâu rồi cháu luôn ao ước được nhìn thấy vương quốc giàu có này. Babylon là nơi mà ông nội cháu ngày xưa đã bắt đầu sự nghiệp. Ước gì ông nội còn sống. Nếu còn ông thì chúng cháu sẽ không gặp phải cảnh khổ cực như ngày hôm nay.

- Tại sao cháu lại ước ông nội cháu còn sống, khi ông ấy đã hoàn thành trách nhiệm của mình trên cõi đời này? Cháu và cha cháu vẫn có thể làm tốt công việc của ông nội cháu mà.

- Than ôi! Cháu và cha cháu không có tài làm ra vàng như ông nội của cháu. Và vì vậy mà đã làm tiêu tán hết gia sản của ông nội cháu để lại.

Sharru Nada không đáp mà điều khiển con lạc đà tiếp tục hướng đến thung lũng. Phía sau lưng ông, đoàn lữ hành lại tiến bước một cách chậm chạp trong đám bụi đỏ mịt mù. Một lúc sau, họ đã đi ngang qua những trang trại của nông dân Babylon.

Ông Sharru Nada bỗng chú ý đến ba ông lão đang cày ruộng bên vệ đường. Một cảnh tượng thật quen thuộc và cũng thật buồn cười! Một ông lão cầm cán cày, nhưng bàn tay của ông ấy đang run rẩy nên cái cày cũng lắc lư theo. Hai người còn lại đang hì hục điều khiển hai con bò, nhưng có vẻ những trận roi không thấm thía gì với lớp da dày của chúng, nên mấy con bò vẫn không nhúc nhích được bao nhiêu. Sau một lúc, cả ba ông đều dừng lại và thở dốc.

Cách đây bốn mươi năm, Sharru Nada đã từng ganh tỵ với những con người này! Ông ước gì mình được thay thế chỗ của họ! Nhưng sau bốn mươi năm, địa vị của ông và họ thật khác hẳn. Ba người này vẫn cặm cụi, lam lũ trên mảnh đất của mình. Còn ông, ông hãnh diện quay đầu nhìn lại đoàn lữ hành, những con lạc đà và những con lừa to, khỏe đang chở đầy hàng hóa trở về Babylon. Tất cả số tài sản này là của ông và nó chỉ là một phần nhỏ trong số gia sản hiện ông đang có được.

Ông chỉ tay về phía ba ông lão đang cày ruộng và nói với Hadan Gula:

- Họ vẫn cày trên cánh đồng này suốt bốn mươi năm qua.

- Vậy sao! - Hadan Gula ngạc nhiên - Tại sao ông cho rằng, họ chính là những con người của bốn mươi năm về trước mà không phải là người khác?

- Ta đã từng biết họ cách đây bốn mươi năm. - Sharru Nada đáp lại.

Những hình ảnh của quá khứ bỗng hiện lên trong tâm trí Sharru Nada. Quá khứ của ông là một chuỗi ngày làm lụng vất vả và khổ cực. Nhưng cũng nhờ đó mà ông đã học được nhiều bài học quý giá để có được những thành quả như ngày hôm nay. Rồi ông nhớ đến gương mặt nhân hậu của Arad Gula, người đã cứu vớt cuộc đời của ông trong những ngày khốn khổ đó. Đến đây, sự do dự trong ông khi nhận lấy trách nhiệm rèn luyện Hadan Gula bỗng biến mất. Ông quyết tâm giúp đỡ Hadan Gula, nhưng lại không biết làm thế nào để khiến chàng trai lười lao động và quen tiêu hoang này tâm phục. Ông thừa khả năng giúp cho những người quyết tâm làm việc siêng năng, tự lập và có ý chí tiến thủ trở nên giàu có; nhưng đối với chàng trai này, muốn tác động để làm thay đổi cách suy nghĩ của anh ta đã là một điều hết sức khó khăn.

Bỗng một kế hoạch vụt hiện ra trong suy nghĩ của ông. Nhưng vốn là người thận trọng, ông cần cân nhắc, xem xét mọi khả năng có thể xảy ra trước khi thực hiện nó. Trong một xã hội vốn xem trọng nguồn gốc danh giá và uy tín con người, nếu ông thổ lộ những bí mật thân thế của ông và ông Arad Gula cho chàng trai này nghe, thì sự thể sẽ thế nào? Có xảy ra điều gì tồi tệ không? Nhưng nếu ông không đặt niềm tin ở Hadan Gula, thì ngược lại, có lẽ ông cũng không bao giờ có được sự tin tưởng của cậu ta, và ông sẽ không bao giờ cải huấn anh chàng này được. Suy nghĩ một lúc, ông quyết định vượt qua sự e ngại và cất giọng nhẹ nhàng:

- Cháu có thích nghe ta kể chuyện ông nội đáng kính của cháu và ta đã hợp tác làm ăn như thế nào không?

- Đó chính là điều mà từ lâu cháu rất muốn biết đấy ạ! Biết đâu cháu có thể học hỏi và trở nên giàu có như ông của cháu. - Hadan Gula thành thật trả lời.

Sharru Nada gật đầu và nói tiếp:

- Lúc gặp những người cày ruộng này, ông không lớn hơn cháu bây giờ đâu. Ông nhớ rất rõ, ông và nhiều người khác đang bị xiềng xích và đi đến gần đám ruộng mà họ đang cày. Megiddo, người đang bị xiềng kế ông, đã chế giễu họ:

- Hãy nhìn cái thứ lười nhác kia xem! Kẻ cầm cày thì không cố gắng để cày cho sâu. Còn kẻ lùa bò thì cũng chẳng giữ cho bò đi đúng hàng. Chắc họ nghĩ rằng, mùa màng có thể bội thu mà không cần phải cày cấy tốt!

- Ông bảo lúc đó ông đang bị xích à? - Hadan Gula ngạc nhiên hỏi.

- Ừ, mọi người bị tròng vào cổ những khoen đồng rất to và dưới chân bị xích lại với nhau bằng một sợi dây xích dài nặng trịch. Kế Megiddo là Zabado, kẻ ăn trộm cừu. Ông biết anh ta từ hồi còn ở Harroun. Ở cuối hàng là một người mà các ông gọi là Tên cướp biển. Bởi vì, anh ta không chịu cho biết tên của mình. Bọn ông đoán anh ta là một thủy thủ. Bởi vì, trên ngực của anh ta có xăm hình con rắn biển khá lớn.

- Ông cũng bị xiềng xích giống như một kẻ nô lệ sao? - Hadan Gula lại càng thắc mắc.

- Vậy ông nội của cháu không hề cho cháu biết, ông đã từng là một nô lệ sao?

- Ông cháu vẫn thường nói về ông, nhưng không bao giờ hé lộ điều này.

- Ông của cháu là người không làm ta thất vọng bao giờ. Ta hoàn toàn đặt niềm tin của mình vào ông ấy. Ngay cả cháu cũng vậy, ta có thể đặt niềm tin vào cháu chứ? - Sharru Nada nhìn thẳng vào mắt của Hadan Gula.

- Ông có thể tin tưởng tuyệt đối vào cháu. Nhưng cháu vẫn không hiểu nổi tại sao ông lại trở thành một kẻ nô lệ?

Sharru Nada nhún vai trả lời:

- Bất cứ ai cũng có thể bị biến thành nô lệ. Trong một cuộc ẩu đả, anh ruột của ông đã giết chết người bạn của mình. Cha của ông đã gán ông để lấy một số tiền để chuộc anh ấy khỏi bị tử hình. Và rồi cha của ông sau đó không có cách nào kiếm đủ tiền để chuộc lại ông. Cuối cùng thì người chủ đã bán ông cho một kẻ buôn nô lệ.

- Thật bất công quá! - Hadan Gula kêu lên phẫn nộ. - Nhưng hãy nói cho cháu biết làm thế nào ông lại được tự do?

- Rồi cháu sẽ biết thôi, nhưng chưa phải ngay bây giờ, cứ để ông tiếp tục câu chuyện đã. Lúc nghe Megiddo nói như vậy, những người nông dân đó cũng chế nhạo lại các ông. Một người trong bọn họ giở cái nón rách của mình ra rồi cúi gập người xuống thật sâu vừa chào, vừa la to:

- Vương quốc Babylon xin chào mừng các ngài, những vị khách quý của đức vua. Quốc vương đang mở yến tiệc trên hoàng thành, với món bánh mì bùn và xúp hành cho các vị đấy!

Nói xong, bọn họ cùng bò lăn ra cười.

Anh chàng cướp biển nổi khùng lên và chửi bới họ thẳng thừng. Ông thì không hiểu gì cả nên hỏi anh ta:

- Những kẻ đó muốn nói gì khi bảo nhà vua đang chờ chúng ta trên các tường thành?

- Nó có nghĩa là chúng ta sẽ phải vào đó để vác gạch, khiêng đất đá cho tới khi gãy xương sống mới thôi. Nhưng có lẽ anh sẽ chết vì những trận đòn của họ trước khi chết vì gãy sống lưng đấy. Nhưng tôi thì họ không đánh được đâu. Vì nếu họ đánh tôi, tôi sẽ giết họ!

Megiddo bỗng nói:

- Tôi không tin các ông chủ muốn đánh chết những nô lệ làm việc siêng năng và cần mẫn. Ai mà chẳng thích những người nô lệ chăm chỉ và làm nhiều việc cho họ.

- Làm việc nhiều để được cái gì, hả Megiddo? - Zabado chen vào. - Cuối cùng thì anh cũng bị đánh gãy xương thôi.

- Anh đừng nói như thế chứ Zabado! - Megiddo cãi lại. - Trong một ngày, nếu anh cày được một công đất, thì anh là một nô lệ làm được việc, và bất cứ ông chủ nào cũng sẽ nhận biết điều đó. Nhưng nếu anh chỉ cày được nửa công đất thôi, thì đấy có nghĩa là anh đang né tránh công việc. Tôi thì không né tránh công việc. Tôi thích làm việc và muốn được làm việc siêng năng. Bởi vì, công việc là người bạn tốt nhất mà tôi từng biết. Nó sẽ mang lại cho tôi nhiều thứ tôi cần như trang trại, gia súc, mùa màng…

- Ối chà! Những thứ ấy bây giờ ở đâu cả rồi, anh Megiddo? - Zabado giễu cợt. - Tôi cứ tưởng tốt nhất là có được mọi thứ mà không cần phải làm lụng gì cả chứ! Hãy nhìn Zabado này, nếu chúng ta bị bán vào đấy để làm những công việc nặng nhọc như xây tường thành kia, thì tôi sẽ đi lấy nước hay làm một việc dễ dàng nào đó. Cột sống của tôi sẽ không bị gãy. Trong khi anh là người ham làm việc, anh sẽ bị gãy xương sống do phải khuân vác gạch đấy!

Đêm ấy, ông lo lắng quá nên không thể nào chợp mắt được. Trong khi những người khác đã ngủ say, ông vẫn trăn trở khiến sợi dây xích ở dưới chân kêu loảng xoảng, làm cho Godoso chú ý. Anh ta là một trong những kẻ cướp nổi tiếng tàn bạo ở Ả Rập, thường cắt cổ nạn nhân của mình sau khi cướp bóc. Anh ta từng bị bắt và bị bán làm nô lệ vài lần nên có rất nhiều kinh nghiệm. Ông bèn thì thầm hỏi anh ta:

- Anh hãy làm ơn nói cho tôi biết đi, anh Godoso! Khi chúng ta tới Babylon, liệu chúng ta có bị bán vào trong những bức tường thành kia không?

- Tại sao mày muốn biết điều đó? - Anh ta gầm gừ hỏi lại.

- Hay là anh cũng không biết? - Ông nài nỉ. - Tôi đang còn trẻ. Tôi muốn sống. Tôi không muốn làm việc ở đó và bị đánh chết. Tôi có cơ hội gặp được một ông chủ tốt không?

Lúc này, anh ta dịu giọng đáp lại:

- Theo tôi được biết, giống như mọi lần, trước hết chúng ta bị mang ra chợ mua bán nô lệ. Ở đấy, khi có người đến mua, cậu hãy nói với họ rằng cậu là một người chăm chỉ, chịu khó và siêng năng làm việc. Cậu phải tìm cách để họ muốn mua mình. Nếu không, cậu sẽ bị bán vào làm nô lệ xây tường thành. Đó là một công việc rất nặng nhọc và không có đường sống sót để trở về đâu!

Anh ta nói xong và nhắm mắt ngủ. Còn ông, nằm dài trên cát, ông nhìn lên những vì sao trên trời và nghĩ ngợi về số phận phía trước của mình. Ông nhớ lại lời Megiddo đã nói về công việc và tự hỏi không biết vì sao anh ta cho rằng công việc chính là người bạn tốt nhất của anh ta. Ông chưa hiểu rõ, nhưng ông tin vào những gì Megiddo đã nói. Có lẽ, đây là lối thoát duy nhất của ông trong tình cảnh này.

Khi Megiddo thức giấc, ông liền thì thầm những tin mới cho anh ta nghe. Một tia hy vọng bắt đầu nhen nhóm khi bọn ông đến gần thành Babylon. Đến xế chiều, ông đã đến gần bức tường thành đồ sộ đang xây dở dang và nhìn những dòng người, giống như những đàn kiến đen đang nối nhau trên các bậc thang nghiêng nghiêng bám dọc vách tường. Khi đến nơi, ông kinh ngạc khi thấy hàng ngàn người đang làm việc; một số người đào đất dưới đường hào, những người khác đang trộn bùn để đóng thành gạch; còn số đông nhất thì đang khuân những giỏ gạch nặng trĩu và leo lên những bậc thang để chuyển gạch tới nơi đang xây.

Ngoài ra, ông còn thấy bọn quản nô chửi bới và dùng cây roi quất thẳng tay vào những tấm lưng trần trơ xương của đoàn người khổ sai, nếu họ bước đi chậm chạp hoặc không giữ được hàng. Những nô lệ không còn bước nổi hoặc vì đuối sức mà vấp chân ngã xuống, sẽ lập tức hứng chịu ngay một trận mưa roi tàn nhẫn. Nếu không gượng đứng dậy được nữa thì lập tức họ bị xô qua một bên và nằm bẹp ngay tại đó, hoặc bị kéo đến khu vực dành cho những người đang nằm hấp hối, trên con đường dẫn tới những nấm mồ chôn cất qua loa. Chứng kiến cảnh tượng ghê rợn đó, ông hoảng hốt rùng mình. Điều này quả thật đang chờ đợi ông, nếu như không có ai mua ông ở chợ nô lệ.

Godoso đã nói đúng. Đêm đó tất cả bọn ông bị nhốt vào một chỗ và sáng hôm sau, người chủ nô lệ mang cả bọn ra chợ bán. Ở đây, một số người hoảng sợ, bị kích động nên đã xô đẩy nhau và gây náo loạn. Bọn quản nô không ngại ngần giáng những trận roi xuống đầu của họ. Trong tình cảnh đó, ngược lại với mọi người, Megiddo và ông đang nôn nóng chờ đợi cơ hội chứng tỏ năng lực làm việc của mình với những người đến mua nô lệ.

Bọn ông cũng rất lo lắng cho kẻ cướp biển. Anh ta là người phản kháng mạnh mẽ nhất. Vì vậy, bọn quản nô đã đánh anh ấy rất dã man, đến nỗi phải ngất đi trước khi lôi anh ta giao cho đội lính đi mua nô lệ của nhà vua.

Megiddo linh cảm rồi đây rất khó có cơ hội gặp lại nhau, nên lợi dụng lúc không ai chú ý, anh ấy vội vàng thì thầm với ông những điều quan trọng:

- Có một số người vốn ghét làm việc. Họ xem công việc như kẻ thù. Nhưng với chúng ta, tốt nhất là hãy xem công việc như một người bạn tốt. Anh hãy cố gắng yêu thích công việc và đừng bao giờ né tránh những việc nặng nhọc. Để được một ngôi nhà khang trang, một cuộc sống ấm no, thì ta không thể không làm việc. Anh hãy hứa với tôi là nếu được một ông chủ mua, anh hãy cố gắng làm việc thật chăm chỉ cho ông ta. Nếu ông ta không đánh giá đúng năng lực của anh, thì anh cũng đừng nên nản lòng. Luôn nhớ rằng, cần phải làm việc, cứ làm việc sao cho tốt và làm hết khả năng của mình. Điều đó không những sẽ mang lại cho anh một cuộc sống no đủ, mà anh còn có thể nhờ đó mà chuộc lại cuộc đời tự do của mình đấy.

Megiddo ngừng nói khi nhìn thấy một người đàn ông vạm vỡ đến hỏi có người nào biết làm việc đồng áng không. Megiddo tiến đến và hỏi về công việc trang trại, mùa màng của ông ta, rồi sau đó thuyết phục ông ta rằng, mình là một người rất thành thạo công việc đồng áng. Sau cuộc thương lượng ráo riết, người đàn ông đó đã bỏ ra một túi tiền nặng trịch để mua Megiddo. Rất nhanh sau đó, Megiddo đi theo và mất hút cùng với ông chủ mới của mình.

Một số người khác cũng đã được bán đi trong buổi sáng hôm đó. Vào buổi trưa, Godoso tiết lộ với ông, người buôn nô lệ đó không lưu lại ở đây quá hai đêm. Có thể vào cuối buổi chiều, số nô lệ còn lại sẽ bị bán cho người mua nô lệ của nhà vua. Nghe vậy, ông thật sự rất thất vọng. Đúng lúc đó, một người đàn ông khá mập mạp thả bộ đến và cất tiếng hỏi có ai đã từng là thợ làm bánh mì không?

Ông liền bước tới gần ông ta và nói:

- Tại sao một người thợ làm bánh kỳ cựu như ông lại cần một người thợ làm bánh khác? Ông vẫn có thể dạy cho một người nào đó như tôi chẳng hạn cách làm bánh mà? Hãy nhìn vào tôi này! Tôi còn trẻ tuổi, khỏe mạnh và lại ham thích làm việc. Hãy cho tôi một cơ hội để làm hết sức mình và mang lại nhiều tiền bạc cho ông.

Ông ấy có ấn tượng ngay với thái độ đầy thiện chí của ông và bắt đầu thương lượng với người buôn nô lệ. Gã ấy vốn không hề chú ý tới ông từ khi mang ông tới đây, nhưng bây giờ thì huênh hoang khoác lác nói về những khả năng, sức lực và tài cán của ông để đòi tiền cao hơn. Ông cảm thấy mình giống như một con bò trong cuộc thương lượng đó. Cuối cùng, cuộc thương lượng cũng kết thúc. Ông ra đi cùng với người chủ mới của mình và tự an ủi rằng, dù sao mình cũng đã gặp may.

Chỗ ở mới của ông khá tốt. Ông Nana-naid, chủ mới của ông, đã dạy cho ông cách giã lúa mì trong cối đá, rồi đến cách đốt lửa trong lò và cách nghiền hạt mè cho thật nhỏ để làm bánh mật ong. Ông được cho ngủ trong kho cất giữ ngũ cốc. Bà Swasti, người nô lệ làm quản gia cho ông Nana–naid, luôn cho ông ăn uống đầy đủ vì ông vẫn thường giúp bà ấy làm những công việc nặng nhọc.

Đây chính là cơ hội mà ông từng mong muốn để làm việc chăm chỉ, và để tỏ ra xứng đáng với ông chủ của mình. Ông hy vọng công việc sẽ giúp ông có điều kiện chuộc lại sự tự do của mình trong tương lai.

Quả thật, ông Nana-naid rất vui khi thấy ông có thiện chí học hỏi. Sau cùng, khi ông đã thành thạo công việc nướng bánh, ông ấy đã dạy cho ông biết cách làm bánh mật ong. Chẳng bao lâu sau, ông đã hoàn toàn thạo nghề làm bánh. Thế là ông Nana-naid không cần phải nhúng tay vào bất cứ việc gì trong lò bánh, vì mọi việc đã có ông làm hết. Tuy nhiên, bà Swasti lắc đầu bảo nhỏ với ông rằng: "Nhàn cư vi bất thiện", bà lo rằng ông chủ quá rảnh rang sẽ là điều không hay, vì bà đã từng thấy rất nhiều người như thế.

Nhưng ông không quan tâm đến những lời bà Swasti nói. Ông nghĩ đã tới lúc mình cần nghĩ cách làm thế nào để có thể kiếm ra tiền và chuộc lại sự tự do cho mình. Thông thường công việc ở lò bánh kết thúc vào buổi trưa, nên ông nghĩ ông Nana-naid chắc hẳn sẽ đồng ý cho ông làm bánh đi bán vào buổi chiều. Bởi vì, công việc này cũng sẽ mang lại cho ông ấy một số tiền.

Thế là ông trình bày ý định của mình với ông Nana-naid:

- Thưa ông! Nếu tôi tận dụng những buổi chiều rảnh rỗi để làm bánh và đi bán kiếm thêm tiền cho ông, thì ông có sẵn lòng chia cho tôi một ít để tôi mua sắm những món đồ cần thiết cho cuộc sống của mình không?

- Chia chứ, chia chứ! - Ông Nana-naid nói ngay. - Đây quả thật là một ý kiến rất hay. Mày cứ bán với giá hai xu một cái. Một nửa số tiền thu được tao sẽ dùng để trả tiền bột mì, mật ong và củi lửa. Số còn lại ta sẽ chia đôi.

Ông rất vui sướng về tính tình rộng rãi của ông Nana-naid và yên tâm thực hiện kế hoạch của mình. Thế là một phần tư của số tiền kiếm được trong một ngày đi bán bánh sẽ là của ông. Đêm đó, ông thức rất khuya để làm một cái khay bánh đi bán dạo. Ông Nana-naid cho ông một cái áo cũ và ông nhờ bà Swasti vá lại những chỗ rách rồi đem giặt giũ sạch sẽ, để chiều mai mặc vào mà đi bán bánh.

Chiều hôm sau, ông đội một khay bánh mật ong lớn trông rất ngon lành và được bày rất bắt mắt đi dọc theo các con phố, cất tiếng rao hàng luôn miệng. Đầu tiên, chẳng thấy ai chú ý đến cả, ông cảm thấy thất vọng nhưng vẫn cố gắng tiếp tục rao bán. Vào xế chiều, mọi người bắt đầu đói bụng nên mua rất nhiều. Chẳng mấy chốc, cả khay bánh đã bán hết.

Ông Nana-naid rất hài lòng với kết quả công việc của ông và vui vẻ trích ra cho ông một phần tư số tiền như đã thỏa thuận trước đó. Ông hết sức mừng rỡ, vì từ đây ông đã có những đồng tiền riêng của mình. Megiddo quả thật rất có lý khi bảo rằng, ông chủ sẽ đánh giá đúng mức kết quả công việc của những người nô lệ. Đêm ấy ông không ngủ được. Một mặt, ông rất phấn khởi trước sự thành công ngoài sự mong đợi. Mặt khác, ông mải tính toán xem nếu với kết quả như thế thì một năm sau ông sẽ kiếm được bao nhiêu tiền và cần bao nhiêu năm ông mới chuộc được sự tự do của mình.

Sau đó, hàng ngày ông tiếp tục mang khay bánh đi bán, chẳng bao lâu ông đã có một số khách hàng quen thuộc. Và một trong những người khách đó không ai khác hơn chính là ông nội của cháu, ông Arad Gula. Lúc đó, ông cháu là một nhà buôn thảm, thường mang hàng hóa chất đầy trên lưng một con lừa đi khắp thành phố cùng với một người nô lệ da đen đi theo để dắt lừa và khiêng thảm. Mỗi ngày ông Arad đều mua hai cái bánh, một cho mình và một cho người nô lệ, đồng thời hay nán lại trò chuyện với ông trong lúc ăn bánh.

Một hôm, ông nội của cháu đã nói với ông một câu mà có lẽ suốt đời ông không bao giờ quên được. Ông ấy nói:

- Tôi rất thích bánh của cậu, nhưng tôi còn thích hơn cách bán hàng rất dễ mến của cậu. Nếu cậu vẫn luôn vận dụng cách thức này thì nó có thể giúp cậu đạt được nhiều thành công hơn đấy.

Cháu có hiểu được không Hadan Gula? Những lời nói như thế rất có ý nghĩa đối với một chàng trai nô lệ, sống đơn độc giữa một vương quốc xa lạ và rộng lớn lúc bấy giờ. Nó đem lại sức mạnh, niềm tin mãnh liệt để ông có thể phấn đấu nhằm thoát khỏi thân phận hẩm hiu của mình.

Ngày tháng cứ thế trôi qua, số tiền ông tích lũy được ngày càng nhiều. Công việc đã chứng tỏ nó là người bạn tốt nhất của ông. Tuy nhiên, trong lúc ông rất hạnh phúc, thì bà Swasti lại thấp thỏm lo lắng: “Tôi chỉ sợ ông chủ lại vướng vào những trò đỏ đen thôi!”. Bà ấy thường nói với ông như vậy.

Cho đến một ngày, ông hết sức vui mừng gặp lại Megiddo trên đường phố. Anh ấy đang dắt ba con lừa chất đầy rau quả đi ra chợ.

- Hiện nay tôi rất khấm khá! - Anh ta bảo. - Ông chủ của tôi đánh giá đúng năng lực của tôi, nên đã cho tôi làm quản lý. Nhìn đây này, ông ấy đã tin cậy giao công việc mang hàng ra chợ bán cho tôi. Công việc đã giúp tôi gượng dậy sau những nghịch cảnh của cuộc đời. Một ngày nào đó, nó sẽ giúp tôi chuộc lại sự tự do của mình, rồi tôi cũng sẽ có một trang trại riêng, bầy gia súc riêng...

Ông và Megiddo trò chuyện rất lâu rồi chia tay. Anh ta vẫn không quên nhắc nhở ông hãy chăm chỉ làm việc. Megiddo đúng là một người bạn khôn ngoan và tốt bụng đối với ông.

Cuộc sống của ông vẫn cứ thế trôi qua, nhưng dường như càng ngày ông Nana-naid càng sốt ruột trông đợi ông đi bán về. Ông ta chờ ông về để chia tiền. Ngoài ra, ông ấy còn hối thúc ông phải đi đến nhiều nơi để bán hàng và kiếm nhiều tiền hơn.

Do vậy, ông bắt đầu đi ra phía ngoài thành để mời những tên cai quản nô lệ mua bánh. Thật lòng, ông không thích tiếp xúc với những kẻ thô lỗ và tàn bạo này, nhưng ông cũng nhận thấy họ là những khách hàng lớn, thường mua một lúc nhiều bánh chứ không chỉ một vài cái như những người khác. Một ngày nọ, ông bất ngờ gặp lại Zabado trong đám người nô lệ đang sắp hàng chờ lấy gạch trên thành. Trông anh ta rất đáng thương, người còm cõi, xác xơ, lưng hằn đầy những lằn roi của bọn cai. Ông cảm thấy thật xót xa nên chìa cho anh ta một cái bánh. Zabado vội vàng nhét ngay vào miệng, ngốn ngấu như một con vật đói khát lâu ngày. Thoáng thấy vẻ thèm thuồng trong đôi mắt của anh ta, ông cảm thấy lo sợ nên đã bỏ chạy trước khi Zabado vồ lấy khay bánh.

- Tại sao cậu phải làm việc vất vả như thế?

Một hôm, Arad Gula đã hỏi ông như thế. Đây cũng là câu hỏi mà cháu vừa mới hỏi ta, đúng không? Ông trả lời như tất cả những gì mà Megiddo đã nói với ông trước đó và hãnh diện đưa cho ông Arad Gula xem cái túi tiền nặng trĩu luôn ở bên thắt lưng, đồng thời giải thích rằng ông đang dành dụm tiền để chuộc lại sự tự do của mình.

- Khi được tự do, cậu sẽ làm gì? - Ông của cháu hỏi ông.

- Tôi đang có ý định sẽ trở thành một thương gia.

- Theo tôi thì chắc chắn sau này, cậu sẽ là một thương gia thành đạt, giàu có.

Ông của cháu nói tiếp:

- Chắc cậu không biết, hiện giờ chính tôi cũng là một nô lệ. Tuy nhiên, tôi đang hợp tác làm ăn cùng với ông chủ của mình nên có điều kiện tốt hơn để kiếm ra nhiều tiền.

- Xin ông đừng nói nữa! - Hadan Gula chen vào - Cháu không muốn ông bêu xấu ông của cháu bằng những lời dối trá như thế. Ông cháu không hề là một nô lệ!

Đôi mắt của Hadan Gula lộ vẻ tức giận. Sharru Nada vẫn giữ giọng nói điềm tĩnh:

- Ông rất kính phục ông của cháu. Bởi vì, ông ấy đã vượt qua được số phận nô lệ và trở thành một người công dân gương mẫu nhất ở vùng Damacus. Cháu là cháu nội của ông Arad Gula, nhưng cháu có kế thừa được những đức tính ưu việt của ông cháu không? Cháu có đủ bản lĩnh để đối diện với sự thật hay chỉ muốn sống trong những suy nghĩ ảo tưởng và giả dối mà thôi?

Hadan Gula ngồi thẳng người trên lưng con lạc đà và xúc động đáp lại:

- Mọi người đều rất yêu mến ông nội của cháu. Ông ấy đã làm rất nhiều việc thiện. Khi nạn đói xảy ra, ông đã mua ngũ cốc từ Ai Cập chở về Damacus để phân phát cho dân chúng và nhờ vậy mà không có ai chết đói cả. Thế mà bây giờ ông lại bảo, ông cháu là một kẻ nô lệ khốn khổ ở Babylon!

- Sự thật ông Arad Gula là một nô lệ khi còn ở Babylon. Thời gian này, ông ấy rất vất vả. Tuy nhiên, bằng những nỗ lực phi thường, Arad Gula đã trở thành một con người được mọi người ở Damacus kính trọng và ngưỡng mộ.

Nghe giọng trầm tĩnh của Sharru Nada, Hadan Gula im lặng, nhưng không hẳn là đã tin vào điều ông vừa nói. Sharru Nada kể tiếp:

- Sau khi đã cho biết mình là một nô lệ, ông Arad Gula nói rằng ông đang lo lắng về cuộc sống tự do sắp tới của mình. Ông ấy đã có đủ tiền để chuộc lại sự tự do, nhưng ông đang bối rối.

Bởi vì đã từ lâu, Arad Gula chỉ làm ăn cùng với ông chủ của mình, bây giờ nếu tách riêng ra, ông ấy cảm thấy lo sợ và không đủ tự tin.

Ông phản đối sự do dự của ông cháu:

- Ông không nên lệ thuộc vào ông chủ của ông mãi như thế. Ông hãy lấy lại tình cảm và suy nghĩ của một con người tự do, đồng thời hãy hành động như một con người tự do và đạt được sự thành công giống như thế! Hãy quyết định theo những điều mà ông cảm thấy thích nhất và phải cố gắng thực hiện. Điều này sẽ giúp ông đạt được nhiều mục tiêu cao hơn!

Ông Arad Gula rất vui sướng khi nghe lời khuyến khích của ông và nói rằng ông ấy cảm thấy xấu hổ về sự hèn kém trong những lời nói vừa rồi của mình. Ông nội của cháu đã nói với ông ngay lúc đó rằng, ông ấy sẽ nhanh chóng chuộc lại tự do và trở thành một người kinh doanh độc lập.

Một ngày nọ, cũng trong một lần đi bán bánh ở bên ngoài thành, ông rất ngạc nhiên khi thấy rất đông người đang đổ dồn về một khu đất trống, như chờ đợi một điều gì sắp diễn ra ở đó. Ông níu một người lại hỏi, người đó đáp:

- Anh chẳng hay gì sao? Một nô lệ đã giết chết một người lính của nhà vua và bỏ trốn. Nhưng họ đã bắt được tên nô lệ ấy và hôm nay sẽ đem hắn ra hành hình bằng cách quất roi cho đến chết. Nhà vua cũng có mặt ở đấy!

Đám đông vây kín nơi hành hình. Ông sợ nếu đến gần thì khay bánh mật sẽ bị lật đổ nên trèo lên bức tường thành đang xây dang dở để nhìn xuống. Ông đã thấy vua Nebuchadnezzar ngồi trên cỗ xe ngựa lộng lẫy đến xem hành hình. Quả là ông chưa bao giờ biết được sự giàu sang thật sự cho đến khi nhìn thấy tận mắt nhà vua Nebuchadnezzar đội cái mũ dát vàng, mặc chiếc áo nhung gấm sang trọng và ngay cả rèm của chiếc xe ngựa cũng bằng loại vải màu vàng quý hiếm.

Ông không nhìn được cảnh họ đánh đập người nô lệ, mặc dù ông nghe rất rõ tiếng kêu thét thảm thiết của người đó. Ông thắc mắc không hiểu tại sao một ông hoàng quý phái, sang trọng như thế lại đành lòng nhìn cảnh trừng phạt thảm khốc ấy, và đùa cợt vui vẻ cùng với những người khác. Họ xem những hành động vô nhân đạo này là hình phạt đích đáng dành cho những người nô lệ dám nổi loạn chống lại nhà vua.

Sau khi người nô lệ ấy chết, xác được treo ngược lên một cây sào để cho mọi người đều nhìn thấy. Chờ khi đám đông tản bớt, ông mới tiến đến gần. Bê bết máu và bùn đất, trên ngực của người nô lệ khốn khổ ấy vẫn còn hình xăm con rắn biển mà ông đã từng biết. Ông bàng hoàng nhận ra đó chính là Kẻ cướp biển ngày trước.

Hôm sau, ông tình cờ gặp lại ông của cháu thì thấy ông ấy đã hoàn toàn thay đổi. Ông ấy chào ông rất nhiệt tình:

- Người nô lệ mà cậu biết trước đây giờ đã là một người tự do rồi. Quả thật, khi đã được tự do, tôi nhận thấy cuộc sống tốt đẹp hơn rất nhiều. Bà vợ của tôi vô cùng sung sướng. Bà ấy là người tự do và là cháu gái ông chủ trước đây của tôi. Chúng tôi quyết định sẽ chuyển nhà đến một nơi khác để làm ăn sinh sống. Và ở đó sẽ không có ai biết được tôi đã từng là một người nô lệ. Như thế, con cháu của chúng tôi sau này cũng không bị ai khinh miệt về những bất hạnh của cha ông chúng. Hiện nay tôi đã rất thông thạo việc buôn bán, nhất định tôi sẽ cố gắng làm việc để kiếm nhiều tiền. Bởi vì, tôi cần phải chăm lo cho gia đình và con cái của tôi sau này.

Nghe ông cháu nói vậy, ông rất vui mừng và tràn đầy hy vọng. Bởi vì, một mặt nào đó, chính ông đã góp phần khích lệ, động viên Arad Gula, cũng như ông ấy đã nhiều lần động viên, khích lệ ông. Mặt khác, ông nhìn thấy tương lai của mình rồi sẽ tương tự như cuộc sống của Arad Gula lúc bấy giờ.

Một buổi chiều nọ, bà Swasti hốt hoảng tìm ông và cho biết:

- Ông chủ lâm vào cảnh khủng hoảng rồi. Tôi rất lo lắng. Đã vài tháng nay, ông ấy luôn thua tiền ở sòng bài. Ông chủ không còn tiền để mua ngũ cốc và mật ong, cũng không có tiền để trả nợ người cho vay tiền. Họ đang đến đòi nợ ông ấy đấy.

- Tại sao bà lại lo lắng đến những chuyện điên rồ của ông ấy chứ. Chúng ta đâu phải là người bảo trợ cho ông ấy! - Ông đáp một cách không suy nghĩ.

- Đồ ngốc nghếch, anh chẳng hiểu gì hết. Đối với người cho vay, ông ấy lấy anh để làm vật chứng vay tiền đấy. Theo luật, ông ấy có thể bán anh như một món hàng để lấy tiền trả nợ. Tôi không biết phải làm sao nữa! Trước đây, ông ta là một ông chủ tốt. Còn bây giờ, sao ông ấy lại ham mê cờ bạc đến thế chứ!

Những lo lắng của bà Swasti là đúng. Sáng hôm sau, ông đang nướng bánh thì người cho vay tiền và một người đàn ông tên gọi là Sasi bước vào. Người này nhìn khắp người ông và ra lệnh cho ông phải đi theo. Người cho vay tiền cũng không chờ gặp ông Nana-naid mà chỉ bảo với bà Swasti nhắn lại với ông chủ là ông ta đã đến và bắt ông đi. Thế là chỉ với tấm áo khoác trên lưng và cái túi chứa những đồng tiền quý giá được buộc an toàn ở thắt lưng, cuộc sống của ông bước sang một trang mới. Nhưng lần này, những gì chờ ông phía trước - may mắn hay rủi ro, bất trắc - ông hoàn toàn không thể đoán được.

Tuy nhiên, chẳng bao lâu sau ông mơ hồ nhận ra những điều tồi tệ sắp xảy đến với mình. Sasi là một gã bặm trợn và thô lỗ. Hắn nói toạc ra rằng:

- Tao không thích công việc mày đang làm. Ông chủ của tao cũng không thích. Nhà vua bảo với ông chủ đi xây dựng một con kênh lớn, nên sai tao đi mua thêm các nô lệ để về làm cho nhanh. Hừ! Với sức người có hạn, thì ai có thể làm nhanh công việc khó nhọc này chứ?

Nghe những thông tin này, ông thật sự bị sốc và hiểu rằng mình vừa bị đánh bật ra khỏi những niềm hy vọng, những mơ ước ấp ủ bấy lâu và tiếp tục bị ném vào những trận bão tố của cuộc đời.

Cháu hãy tưởng tượng bọn ông phải làm việc trên một vùng đất nứt nẻ, khô cằn như sa mạc, không có một bóng cây, chỉ toàn là những bụi cây thấp lè tè và mặt trời nắng như đổ lửa xuống. Cổ họng của bọn ông khát cháy nhưng vẫn không thể nào uống nước được, bởi nước uống lúc nào cũng nóng như vừa mới đun sôi vậy. Rồi cháu hãy hình dung ra từng đoàn người bước xuống những hố đất sâu, xúc đầy một giỏ đất rồi vác lên vai, trèo lên thành hố trơn trượt để đến đắp vào bờ kênh. Người này tiếp nối người kia cặm cụi làm việc như những con kiến, từ hừng sáng cho tới khi tối mịt. Ngoài ra, thức ăn được cho vào những cái máng lộ thiên và để mọi người tự ăn lấy như một bầy lợn. Tối đến, thay vì có lều lán hay ổ rơm để nằm nghỉ, bọn ông chỉ nằm trơ trụi trên mặt đất, mặc cho gió cát và cái lạnh hành hạ thân xác. Đó là tình cảnh mà ông đã phải sống trong những ngày tháng ấy. Ông chôn túi tiền của mình ở một nơi được đánh dấu rất cẩn thận và ngày đêm thấp thỏm không biết liệu còn có ngày mình đào nó lên hay không.

Thời gian đầu, ông làm việc rất hăng hái. Nhưng sau đó, thời gian kéo dài, ông cảm thấy tinh thần, sức lực của mình giảm sút. Những cơn sốt bắt đầu xâm chiếm thể xác rời rã của ông.

Ông không ăn được nhiều, chỉ nuốt được một ít để cầm hơi qua ngày. Còn về đêm, bệnh tật và gió lạnh không ngừng hành hạ khiến ông không thể ngủ được.

Trong tình trạng khốn khổ đó, ông ước gì mình có thể thực hiện theo kế hoạch của Zabado để cho thể xác được thảnh thơi đôi chút. Nhưng rồi nhớ lại lần gặp Zabado thê thảm trên tường thành ngày trước, ông biết là kế hoạch đó không thể được.

Ông nghĩ về Kẻ cướp biển với tất cả những nỗi đắng cay của anh ta, và ước mình có sức mạnh để tiêu diệt sự tàn bạo. Nhưng cái xác không hồn của anh ta nhắc ông nhớ đến một kết quả thảm hại.

Rồi ông nhớ lại lần cuối cùng ông gặp Megiddo. Đôi bàn tay của anh ta đã chai sạn nhiều do phải làm lụng vất vả, nhưng anh ta vẫn luôn vui vẻ, hạnh phúc, chứng tỏ kế hoạch của Megiddo là kế hoạch tốt nhất.

Chính vì nghĩ như thế nên ông đã cố gắng làm việc. Nhưng tại sao công việc lại không mang đến niềm vui và hạnh phúc cho ông như đã mang lại cho Megiddo? Tại sao cuộc đời của ông luôn gặp những chuyện không may như thế, mặc dù ông đã nỗ lực rất nhiều? Những câu hỏi đó cứ trở đi trở lại trong đầu khiến ông không thể nào ngủ được. Có vẻ như cuộc sống của ông đã đi vào bế tắc.

Vài hôm sau, bỗng nhiên Sasi sai người đến gọi ông và bảo rằng, ông chủ cũ của ông cho gọi ông trở về Babylon. Ông vô cùng mừng rỡ và bí mật đi đào túi tiền quý giá của mình, cuộn nó vào trong mảnh áo choàng rách trước khi lên đường.

Qua phút mừng rỡ ban đầu, mặc dù được ngồi trên lưng lạc đà trở về nhà ông Nana-naid, ông vẫn không sao thoát khỏi lo lắng. Tại sao ông lại được gọi về Babylon? Phải chăng ông sắp đón nhận những trận cuồng phong mới của cuộc đời? Ông đã làm những gì để bị trừng phạt nhiều như thế? Ông còn gặp những bất hạnh nào nữa không?

Khi con lạc đà chở ông tiến thẳng vào sân nhà của ông Nana-naid, ông rất ngạc nhiên khi nhìn thấy ông Arad Gula đang đợi ở đấy. Ông ấy giúp ông leo xuống rồi ôm chầm lấy ông giống như một người em ruột thịt đã xa cách lâu ngày vậy.

Khi hai người cùng bước vào nhà, ông cố ý bước theo chân ông Arad Gula giống như người nô lệ đi theo sau người chủ của mình, nhưng ông ấy không chịu. Ông Arad đặt tay lên vai ông và nói:

- Tôi đã cho người đi tìm cậu khắp nơi. Khi tôi hoàn toàn thất vọng thì gặp được bà Swasti. Bà ấy chỉ tôi tới chỗ người cho vay tiền và nhờ ông ta đưa tôi đến nhà người chủ đang sở hữu cậu. Tôi phải trả một giá rất cao cho sự tự do của cậu, nhưng cậu hoàn toàn xứng đáng với điều đó. Tôi rất cám ơn cậu về triết lý sống và nghệ thuật bán hàng mà cậu đã từng nói với tôi. Nó đã giúp tôi có được sự thành công như hôm nay đấy.

- Triết lý đó là của Megiddo, chứ không phải của tôi đâu. - Ông bối rối nói với ông Arad.

- Của Megiddo và của cậu nữa. Xin cám ơn cả hai người, chúng ta hãy tới Damacus, tôi rất muốn mời cậu hợp tác làm ăn với tôi. Vì ngay bây giờ, cậu là một con người tự do!

Nói xong, ông Arad rút mảnh đất sét từ trong cái áo choàng ra, trên đó có khắc rõ số tiền chuộc ông, rồi nâng lên khỏi đầu và ném mạnh xuống. Thẻ đất sét vỡ thành trăm mảnh. Ông Arad còn giẫm đạp lên những mãnh vụn đó cho đến khi chúng biến thành bụi.

Ông vô cùng xúc động và không cầm được nước mắt. Ông không bao giờ quên thời khắc đó! Ông của cháu chính là ân nhân, là người mà ông kính trọng suốt đời.

Cháu thấy đấy, chính trong thời kỳ bi đát nhất của cuộc đời, công việc vẫn luôn chứng tỏ là người bạn tốt nhất của ông. Lòng ham thích làm việc đã giúp ông thoát khỏi kiếp nô lệ. Chính nó cũng giúp ông tạo được ấn tượng tốt đối với ông nội của cháu, khiến ông ấy chọn ông là người hợp tác làm ăn sau này.

Hadan Gula hỏi xen vào:

- Bí quyết để kiếm ra nhiều tiền của ông nội cháu là gì hở ông?

- Bí quyết đó là ham thích làm việc! - Sharru Nada đáp rõ từng tiếng. - Và chính bí quyết này đã đem lại cho ông ấy nhiều phần thưởng xứng đáng.

- Cháu bắt đầu hiểu ra rồi. - Hadan Gula cất giọng chân thành. - Công việc đã giúp ông cháu gặp gỡ với nhiều bạn bè. Họ cũng là những người mến mộ tài năng và sự thành công của ông cháu. Công việc cũng tạo ra nhiều của cải giá trị, tạo điều kiện cho ông cháu làm những công việc có ích cho xã hội và được mọi người kính trọng. Vậy mà trước kia cháu vẫn thường cho rằng, công việc chỉ dành cho những người nô lệ.

- Cuộc sống đem lại nhiều thú vị cho con người. - Sharru Nada nhận định. - Mỗi người đều có một vị trí riêng, và công việc hẳn nhiên không chỉ dành cho người nô lệ. Nếu ông không làm việc, ông sẽ không tìm được niềm vui trong cuộc sống. Ông cũng không kết thân được với nhiều người khôn ngoan. Ông cũng không rèn luyện được những đức tính tốt như kiên nhẫn, cần cù và chịu khó. Và tất nhiên, cuộc sống của ông sẽ không bao giờ được như ngày hôm nay.

Sharru Nada và Hadan Gula ngồi trên lưng lạc đà đi dưới bóng râm của những bức tường cao vút, dẫn đến những cánh cổng bằng đồng đồ sộ của vương quốc Babylon. Khi họ tiến vào cổng, những người lính gác cổng liền giậm mạnh gót chân và kính cẩn chào Sharru Nada, một công dân danh dự của vương quốc.

- Cháu luôn mong muốn được trở thành một người giống như ông nội của cháu. - Hadan Gula quả quyết với Sharru Nada. - Trước kia, cháu đã không nhận thức đúng về con người của ông cháu. Nhờ ông, giờ đây cháu đã hiểu và càng ngưỡng mộ, yêu mến ông cháu nhiều hơn. Cháu nghĩ rằng mình sẽ không bao giờ trả hết ơn của ông khi ông kể cho cháu nghe bí quyết thành công của ông cháu và hết lòng giúp đỡ cháu. Từ hôm nay trở đi, cháu sẽ vận dụng bí quyết đó để bắt đầu công việc buôn bán như ông của cháu đã làm trước đây. Nó thích hợp với hoàn cảnh thực tế của cháu hiện giờ hơn là những món đồ trang sức và bộ áo quần lòe loẹt này.

Nói xong, Hadan Gula lần lượt lột những khoen tai, rồi những chiếc nhẫn trên các ngón tay ra và ném mạnh về phía sau. Mạnh mẽ và cương quyết, chàng thúc lạc đà sải bước theo con người uy nghiêm dẫn đầu đoàn lữ hành ấy.

Phụ lục : Lịch sử thành cổ Babylon

Khi đề cập đến sự phồn thịnh của một đất nước, nhiều người thường nghĩ đến những lâu đài xa hoa lộng lẫy, những vùng đất nhiều tài nguyên thiên nhiên phong phú như rừng cây, quặng mỏ và thời tiết khí hậu ôn hòa…

Nhưng đối với Babylon, một vương quốc giàu có bậc nhất thời cổ đại, thì không phải như vậy! Vương quốc Babylon tọa lạc bên cạnh dòng sông Euphrate, trong một thung lũng bằng

phẳng, nhưng khô cằn và nắng hạn. Nó không hề có những rừng cây, quặng mỏ và đá để xây dựng các công trình quân sự hay dân sự, cũng không nằm trên con đường giao thương thuận lợi.

Babylon là một điển hình nổi bật của khả năng con người có thể đạt tới những mục tiêu vĩ đại, bằng cách sử dụng tất cả các phương tiện mà mình có được. Sự phát triển của cả thành phố rộng lớn này đều chỉ do bàn tay con người vun đắp. Tất cả sự giàu có của nó là nhờ ở con người.

Babylon chỉ có một điểm thuận lợi duy nhất là đất đai khá phì nhiêu do dòng sông Euphrate mang nhiều phù sa bồi đắp hàng năm. Nhưng để tận dụng được sự ưu đãi này, những người kỹ sư thời Babylon cổ đại đã phải nghiên cứu và thực hiện một công trình vĩ đại nhất thời bấy giờ. Đó là xây dựng những đập nước và vô số những kênh đào nhỏ để dẫn nước từ con sông chính vào khắp làng mạc, biến những vùng đất khô cằn thành vùng đất trồng trọt tốt. Nhờ vậy, người dân Babylon mới có thể cày cấy, trồng trọt và chăn nuôi, có được cuộc sống sung túc, giàu có trên mảnh đất quê hương mình. Đây là một trong những công trình xây dựng đầu tiên có tầm mức vĩ đại được biết đến trong lịch sử loài người.

Điều may mắn là trong suốt thời kỳ tồn tại lâu dài của mình, Babylon không sản sinh ra các vì vua tham bạo có ước vọng chinh phục toàn thế giới. Những khi Babylon lâm vào chiến tranh thì hầu hết đó là những cuộc chiến tự vệ chống lại những kẻ thù đầy tham vọng ở các xứ sở khác bị hấp dẫn bởi những kho tàng bạc vàng, châu báu của Babylon mà đem quân xâm chiếm.

Năm ngàn năm sau, mặc dù Babylon không còn, nhưng nó đã trở thành huyền thoại thu hút sự tìm hiểu của mọi người. Ngày nay, những dấu tích thành cổ Babylon còn sót lại nằm ở châu Á, cách khoảng sáu trăm dặm về phía Đông của kênh đào Suez, thuộc hướng Bắc của vịnh Ba Tư. Nó nằm ở khoảng kinh độ 30, phía trên đường xích đạo, có khí hậu nóng và khô. Những thành quách đền đài đã biến mất, chỉ còn lại những phế tích đổ nát và vắng lặng.

Ngày xưa, thung lũng bên dòng sông Euphrate là một vùng đất nông nghiệp có hệ thống tưới tiêu hết sức quy mô, dân cư đông đúc, nay đã trở thành vùng sa mạc khô cằn, lác đác với những bụi cây cằn cỗi, những đám cỏ dại đang đối đầu với gió cát để tồn tại. Những nghĩa địa của loài voi cổ đại cùng với những đoàn lữ hành dài dằng dặc của các thương gia thành Babylon cũng chỉ còn là huyền thoại. Ngày nay, trên vùng đất này, thỉnh thoảng chúng ta gặp những nhóm dân du mục Ả Rập cố gắng duy trì cuộc sống khổ cực của mình một cách khó khăn nhờ vào việc chăn nuôi những bầy gia súc nhỏ.

Tuy nhiên, đã nhiều thế kỷ trôi qua, những người dân du mục, những nhà lữ hành đi ngang qua vùng đất này vẫn không thấy điều gì khác lạ và cũng không biết rằng, bên dưới vùng đất này đang che giấu những dấu tích của một thời đại huy hoàng. Cho đến khi những nhà địa chất thu thập được nhiều mảnh gốm và gạch vỡ do những cơn mưa xói mòn đất đá phơi bày ra. Sau đó, những đoàn thám hiểm châu âu, châu Mỹ bắt đầu ồ ạt tiến đến khai quật và tìm kiếm. Và họ đã vui mừng phát hiện ra những dấu tích còn sót lại của thành cổ Babylon.

Babylon là một trong những vương quốc cổ đại được xây dựng bằng đất và gạch nung, trải qua thời gian hàng nghìn năm, những bức tường thành dãi dầu nắng gió đã bị tan rã và quay trở về với đất cát. Nếu không nhờ sự phát hiện và khai quật cẩn thận của những nhà khảo cổ, có thể chúng ta sẽ không bao giờ được biết đến những công trình vĩ đại, những đền đài cung điện nguy nga tráng lệ xưa kia của Babylon đã bị vùi sâu hàng bao nhiêu thế kỷ.

Nhiều nhà khoa học đã xem nền văn minh của Babylon và những đô thị khác trong thung lũng sông Euphrate là những thành thị cổ xưa nhất. Dựa vào các cổ vật đã khai quật được, trong đó có những mảnh đất sét nung miêu tả hiện tượng nhật thực mà người Babylon cổ đại đã chứng

kiến, các nhà thiên văn học hiện đại xác định được thời điểm xảy ra và khẳng định nền văn minh Babylon cách thời đại chúng ta khoảng 8.000 năm về trước.

Cũng nhờ vào các cổ vật, chúng ta có thể biết được rằng cách đây 8.000 năm, những người Sumerite đã từng sống tại Babylon. Họ cư ngụ trong một lãnh thổ có các tường thành bao bọc. Những nhà khoa học chỉ có thể phỏng đoán Babylon phải trải qua một thời gian rất dài trước khi đạt được các thành tựu nổi bật như thế. Vào thời kỳ này, họ đã biết xây dựng những bức tường thành vững chắc để bảo vệ đất nước, cùng một hệ thống thủy lợi quy mô để tạo điều kiện thuận lợi cho việc cày cấy, trồng trọt. Ngoài ra, cư dân Babylon cũng đã có hệ thống giáo dục với những con người có tinh thần sáng tạo, ham học hỏi. Những chứng tích còn lại cho thấy Babylon là nơi sản sinh những kỹ sư đầu tiên, những nhà thiên văn học đầu tiên, những nhà toán học đầu tiên, những nhà tài chính đầu tiên, và là dân tộc đầu tiên có chữ viết.

Các nhà khoa học rất chú ý đến hệ thống kênh đào của người Babylon cổ đại. Nó đã làm biến đổi vùng thung lũng khô cằn thành một vùng đất trồng trọt, chăn nuôi phì nhiêu. Theo những dấu tích để lại, các nhà khoa học cho biết, các con kênh, các đường mương rất lớn, hơn mười con ngựa có thể chạy hàng ngang dưới lòng kênh. Về mặt kích thước, chúng có thể được so sánh với những con kênh lớn nhất tại Colorado và Utah hiện nay.

Ngoài việc xây dựng công trình thủy lợi nhằm dẫn nước vào những vùng đất nằm bên trong thung lũng, những kỹ sư của Babylon cũng hoàn thành một công trình khác có quy mô lớn không kém. Đó là hệ thống tiêu úng nước khá phức tạp và hiệu quả. Với hệ thống này, họ đã làm khô cạn vùng đầm lầy rộng lớn nằm gần các con sông Euphrate và Tigris để biến chúng thành những vùng trồng trọt màu mỡ.

Herodotus, nhà du hành và nhà sử học của Hy Lạp, đã từng viếng thăm Babylon. Những ghi nhận của ông để lại đã giúp ích cho chúng ta rất lớn trong việc tìm hiểu những phong tục kỳ lạ, những đặc điểm đất đai phì nhiêu và mùa màng bội thu của các cư dân ở đó.

Những vinh quang của Babylon giờ đây không còn nữa, nhưng những kiến thức của họ vẫn còn giá trị cho đến ngày nay. Những kiến thức đó được lưu giữ trong hàng trăm ngàn thẻ đất sét nung mà các nhà khảo cổ tìm thấy - được chôn vùi một cách an toàn trong đất cát. Vào thời kỳ đó, giấy viết chưa có, cư dân Babylon đã cẩn thận ghi khắc tri thức của họ trên những tấm thẻ đất sét còn ướt. Sau đó, họ đem nung chín và cất giữ. Những tấm thẻ đất sét này có kích thước khoảng 15cm x 20cm, dày 2cm - 3cm. Nội dung khắc trên đó rất đa dạng, bao gồm các truyện truyền kỳ, thi ca, lịch sử, những chỉ dụ của triều đình, luật lệ của đất nước, các chứng khoán ruộng đất, các giấy hứa trả nợ, những lá thư viết để gửi tới cho những vương quốc lân cận…

Ngoài các công trình thủy lợi, Babylon có một thành tựu nổi bật thường được mọi người nhắc đến. Đó là công trình xây dựng bức tường thành rộng lớn bao bọc vương quốc. Quy mô xây dựng của nó có thể sánh ngang với các kim tự tháp vĩ đại ở Ai Cập. Đối với công trình này, nữ hoàng Semiramis được xem là người có công đầu tiên. Các nhà khảo cổ hiện đại vẫn chưa tìm được dấu tích của những bức tường thành nguyên thủy, nhưng theo số liệu từ các cổ vật khai quật được cho biết, chúng cao khoảng 15 đến 18 mét, mặt ngoài ốp bằng gạch nung, lại được bảo vệ bên ngoài bởi một đường hào sâu.

Sau này, khoảng sáu trăm năm trước Công nguyên, vua Nabopolassar đã cho xây lại thành Babylon với quy mô rất lớn. Tuy nhiên, vua Nabopolassar đã mất trước khi nhìn thấy công

trình hoàn tất. Vua Nebuchadnezzar lên ngôi và đã tiếp tục thực hiện công trình còn dang dở của cha mình.

Khi hoàn tất, chiều cao và chiều dài của tường thành khiến nhiều người không thể tin được. Theo số liệu được ghi lại, chúng cao khoảng 48 mét, tương đương với chiều cao của một tòa nhà gồm 15 tầng ngày nay. Tổng chiều dài của nó ước tính khoảng 14.400 đến 17.600 mét. Bề mặt thành rất rộng, có thể đủ cho sáu con ngựa chạy hàng ngang trên đó. Sau này, khi chiếm được vương quốc Babylon, người Ả Rập đã tàn phá nó bằng cách gỡ lấy gạch ngói để xây dựng đền đài, cung điện, nhà cửa và các công trình khác. Bức tường thành đồ sộ này ngày nay chỉ còn dấu vết của phần móng và hào nước.

Vương quốc Babylon được tổ chức theo một hệ thống khá tân tiến và chặt chẽ. Trong thành có những con đường, phố xá và nhiều cửa hàng lớn cố định. Những người bán lẻ thì mang hàng hóa đi khắp nơi rao bán. Tôn giáo được tôn vinh bằng những đền đài nguy nga tráng lệ. Nằm giữa vương quốc là một hoàng thành bao gồm các lâu đài của hoàng gia. Bức tường thành bao bọc hoàng thành thường cao hơn bức tường thành của vương quốc.

Về nghệ thuật, cư dân Babylon đã đạt được những thành tựu rực rỡ trong kiến trúc, hội họa, dệt, thêu, chế tác vàng bạc, chế tác những đồ binh khí bằng kim loại và những công cụ dùng cho nông nghiệp. Những người thợ kim hoàn đã chế tạo được những đồ trang sức rất đẹp và tinh xảo. Hiện nay, những bảo tàng nổi tiếng nhất thế giới đang trưng bày nhiều cổ vật được khai quật lên từ hầm mộ của những công dân giàu có thời kỳ Babylon.

Cách đây khoảng 8.000 năm, trong khi những nhóm người cổ đại khác trên thế giới chỉ biết sống trong các hang động, chặt cây bằng những cái rìu thô sơ, săn bắt thú bằng những mũi tên có gắn một mảnh đá sắc nhọn hoặc đánh nhau bằng gậy gộc, thì người Babylon cổ đại đã bắt đầu biết xây dựng lâu đài, thành quách; dùng những chiếc rìu, thanh giáo bằng sắt thép cùng những mũi tên có đầu bịt bằng đồng.

Cư dân Babylon là những nhà tài chính, những thương gia giàu kinh nghiệm. Tài liệu khai quật được cho biết họ là những người đầu tiên biết sử dụng vàng bạc làm phương tiện trao đổi, biết dùng những tấm thẻ ghi nợ, hoặc ghi nhận tài sản sở hữu của mình.

Từ khoảng năm 540 trước Công nguyên trở về trước, không có một đạo quân xâm lược nào chiếm được Babylon. Thành Babylon vẫn kiên cố trước bất kỳ một sức mạnh quân sự nào. Về sau, nguyên nhân sụp đổ của vương quốc Babylon rất lạ lùng và khá bí ẩn. Vào thời đó, Cyrus, một trong những vị vua có tham vọng chinh phục các vương quốc lân cận, thể hiện ý đồ xâm lược Babylon. Những cố vấn của nhà vua Nabonidus đang trị vì xứ Babylon lúc bấy giờ thuyết phục rằng, thay vì chờ đạo quân của Cyrus đến bao vây thành, thì tốt nhất nên đem quân đi giao chiến. Nabonidus đã không suy tính kỹ nên đã cho xuất quân. Hậu quả là quân của Babylon liên tục bị thất bại. Nabonidus đành bỏ thành và chạy trốn khỏi vương quốc. Do thế, Cyrus đã chiếm lấy Babylon mà không gặp bất kỳ một sự kháng cự nào.

Từ đó, sức mạnh và sự nổi tiếng của thành Babylon cũng dần tàn lụi. Theo thời gian, nó trở nên hoang phế, vắng lặng và bây giờ chỉ còn là vùng đất hoang mạc đầy gió cát. Một lần nữa, Babylon lại trở về với đất, nơi đã sinh ra nó. Sự hoành tráng, đồ sộ và nguy nga của thành Babylon chỉ còn là huyền thoại…

Có thể nói, những thành quách hùng vĩ cùng những đền đài, cung điện nguy nga của Babylon đã trở thành cát bụi, nhưng những tri thức, những kinh nghiệm khôn ngoan, những thành tựu nổi bật của vương quốc cổ đại này vẫn còn lưu truyền cho đến tận bây giờ. Có lẽ, dù

được mệnh danh là bất khả xâm phạm trước quân thù, nhưng thành Babylon vẫn không tránh khỏi quy luật sinh - diệt của thời gian. Nhưng dù thế nào đi chăng nữa, nền văn minh Babylon đã trở thành một dấu ấn quan trọng đối với sự tiến bộ vượt bậc của con người ở các kỷ nguyên sau này.